EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2021 06 30
COM(2021) 347 final

2021/0171 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl vartojimo kreditų

{SEC(2021) 281 final} - {SWD(2021) 170 final} - {SWD(2021) 171 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Direktyva 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių (toliau – Vartojimo kredito direktyva arba direktyva), iš dalies pakeista 2011, 2014, 2016 ir 2019 m.[1], nustatyta suderinta ES vartojimo kredito sistema, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos atsirasti sklandžiai veikiančiai vidaus rinkai vartojimo kredito srityje ir vartotojams būtų suteikta aukšto lygio apsauga, siekiant užtikrinti jų pasitikėjimą.

2018–2019 m. atlikus vertinimą pagal REFIT[2] nustatyta, kad 2008 m. direktyvos tikslai, t. y. užtikrinti aukštus vartotojų apsaugos standartus ir skatinti vidaus rinkos kredito srityje kūrimą, tebėra aktualūs, atsižvelgiant į reglamentavimo aplinką, kuri visoje ES yra labai susiskaidžiusi, ir yra tik iš dalies pasiekti. Toks susiskaidymas drauge su teisiniu netikrumu dėl netiksliai suformuluotų kai kurių direktyvos nuostatų trukdo vidaus rinkai vartojimo kredito srityje sklandžiai veikti ir neužtikrina nuolat aukšto lygio vartotojų apsaugos.

Nuo 2008 m. Direktyvos priėmimo dėl skaitmeninimo labai pakito sprendimų priėmimo procesas ir apskritai vartotojų įpročiai, tad dabar vartotojai nori, kad kredito gavimo procesas būtų sklandesnis ir greitesnis, ir dažnai tai daro elektroniniu būdu. Tai taip pat veikia skolinimo sektorių, kuris vis labiau skaitmeninasi. Nauji rinkos dalyviai, pvz., tarpusavio skolinimo platformos, siūlo įvairių formų kredito sutartis. Atsirado naujų produktų, tokių kaip, pvz., trumpalaikis brangus kreditas. Dėl skaitmeninimo taip pat atsirado naujų informacijos atskleidimo būdų, kai informacija atskleidžiama elektroniniu būdu, ir naujų vartotojų kreditingumo vertinimo būdų, kai jis vertinamas naudojant automatizuotas sprendimo priėmimo sistemas ir netradicinius duomenis.

COVID-19 krizė ir dėl jos taikomos izoliavimo priemonės taip pat sutrikdė ES ekonomiką ir turėjo didelį poveikį kredito rinkai bei vartotojams, ypač pažeidžiamiems, tad daug ES namų ūkių tapo finansiškai pažeidžiamesni. Tačiau krizė taip pat paspartino skaitmeninę pertvarką. Per COVID-19 krizę valstybės narės priėmė paramos priemonių, kuriomis siekiama palengvinti finansinę piliečių ir namų ūkių naštą, pvz., atidedamas paskolų gražinimas, kuris buvo plačiai taikytas vartojimo kreditams.

Atsižvelgdama į tai, Komisija savo 2020 m. darbo programoje paskelbė apie Vartojimo kredito direktyvos peržiūrą. Patikslintoje darbo programoje, priimtoje atsižvelgiant į COVID-19 pandemiją, peržiūros tvirtinimo data nukelta į 2021 m. antrą ketvirtį[3].

• Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis

Pasiūlyme būtų užtikrintas suderinamumas su kitomis galiojančiomis politikos nuostatomis.

---

[1] Direktyva 2011/90/ES, Direktyva 2014/17/ES, Reglamentu (ES) 2016/1011 ir Reglamentu (ES) 2019/1243.

[2] Vertinimo rezultatai paskelbti 2020 m. *Commission Staff Working Document Evaluation of Directive 2008/48/EC on credit agreement for consumers, Brussels,* (liet. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių vertinimas“), Briuselis, 2020 11 5, SWD(2020) 254 *final*.

[3] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Patikslinta 2020 m. Komisijos darbo programa. Daugiau siekianti Sąjunga“, COM(2020) 440 *final*.

Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais reglamentuojamos Direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais, kurioje nustatyta, kad sutarties sąlygos, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi, nėra privalomos vartotojams, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jų atsiranda ryškus neatitikimas tarp vartotojų ir pardavėjų bei tiekėjų teisių ir pareigų vartotojų nenaudai. Šis bendras reikalavimas yra papildytas sąlygų, kurios gali būti laikomos nesąžiningomis, pavyzdžių sąrašu. Direktyva 93/13/EEB taikoma lygiagrečiai su kitomis Sąjungos teisėje nustatytomis vartotojų apsaugos taisyklėmis.

Direktyva 2002/65/EB dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis reglamentuojami šiuo metu į Vartojimo kredito direktyvos taikymo sritį neįtraukti vartojimo kreditai, kurie yra parduodami nuotoliniu būdu, pvz., internetu. Šiuo metu vyksta direktyvos peržiūra, paskelbta Komisijos 2020 m. darbo programoje.

Klaidinanti reklama reglamentuojama Direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir prekybininkų santykiams taikoma Direktyva 2006/114/EB dėl klaidinančios ir lyginamosios reklamos. Vis dėlto šiose taisyklėse neatsižvelgiama į vartojimo kredito ypatumus ir nėra skiriama dėmesio vartotojų poreikiui galėti palyginti reklamą.

Reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) nustatytos taisyklės, taikomos asmens duomenų tvarkymui, kuriomis sustiprinamos asmenų pagrindinės teisės ir aiškiau apibrėžiamos įmonėms bei viešosios įstaigoms taikomos taisyklės. Duomenų naudojimas atliekant kreditingumo vertinimą reglamentuojamas duomenų kiekio mažinimo, tikslinimo, saugojimo trukmės apribojimo principais, nustatytais Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 5 straipsnyje. Nenukrypstant nuo Bendrojo duomenų apsaugos reglamento, šiuo pasiūlymu siekiama išspręsti susirūpinimą keliančius klausimus, nustatytus tvarkant asmens duomenis, kurie yra būdingi vartojimo kredito rinkoje taikomai praktikai, t. y. klausimus, susijusius su kreditingumui vertinti reikiamų duomenų alternatyvių šaltinių naudojimu ar naudojant mašinų mokymosi priemones atliekamų vertinimų skaidrumu.

Pasiūlyme taip pat būtų užtikrintas suderinamumas su kitais teisės aktais, pvz., su daliniais pakeitimais, nustatytais, be kita ko, Direktyvoje 2005/29/EB Direktyva (ES) 2019/2161 dėl geresnio Sąjungos vartotojų apsaugos taisyklių vykdymo užtikrinimo ir modernizavimo, nes jame yra su ta direktyva suderintų nuostatų.

2020 m. Komisija priėmė Skaitmeninių paslaugų akto dokumentų rinkinį. Į jį įtrauktas Skaitmeninių paslaugų aktas, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (E. prekybos direktyva) ir kuriuo nustatoma horizontalioji sistema, taikoma tarpininkavimo paslaugoms, ir Skaitmeninių rinkų aktas, kuriuo nustatomos taisyklės, taikomos platformoms, valdančioms prieigą skaitmeniniame sektoriuje.

2021 m. Komisija taip pat paskelbė Pasiūlymą, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės[4], kad būtų ne tik skatinama plačiau diegti dirbtinį intelektą (DI), bet ir mažinama su tam tikrais DI naudojimo būdais susijusi rizika.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Pasiūlymo tikslai yra suderinami su ES politikos sritimis ir tikslais.

Pasiūlymas yra suderinamas su kitais ES teisės aktais ir politikos sritimis, visų pirma vartotojų apsaugos srityje, pvz., Direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, Direktyva 2013/11/ES dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo ir Direktyva 2014/17/ES dėl

[4] COM(2021) 206 *final*.

vartojimo kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto (Hipotekos kredito direktyva), ir juos papildo.

2018 m. Komisija taip pat paskelbė Pasiūlymą dėl direktyvos dėl kredito administratorių, kredito pirkėjų ir užstato realizavimo[5], dėl kurio teisėkūros institucijos šiuo metu derasi.

2020 m. rugsėjo mėn. Komisija priėmė skaitmeninių finansų dokumentų rinkinį, įskaitant skaitmeninių finansų strategiją ir pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl kriptoturto ir skaitmeninio atsparumo, kuriuo siekiama sukurti konkurencingą ES finansų sektorių, suteikiantį vartotojams galimybę naudotis naujoviškais finansiniais produktais ir kartu užtikrinantį vartotojų apsaugą ir finansinį stabilumą. Šiuo pasiūlymu nuosekliai siekiama modernizuoti vartojimo kredito taisykles, kad būtų atsižvelgta į pokyčius, kuriuos lemia skaitmeninimas. Jis taip pat papildo Reglamentą (ES) 2020/1503 dėl Europos sutelktinio finansavimo paslaugų verslui teikėjų, nes tas reglamentas netaikomas vartotojams teikiamoms sutelktinio finansavimo paslaugoms.

Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV arba Sutartis) numatytos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų sukurta ir veiktų vidaus rinka, kurioje užtikrintas aukštas vartotojų apsaugos lygis ir laisvė teikti paslaugas. Tarpvalstybinę vartojimo kredito teikimo veiklą vis dar varžo keletas kliūčių.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Siūlomos direktyvos teisinis pagrindas yra SESV 114 straipsnis dėl vidaus rinkos sukūrimo, deramai atsižvelgiant į SESV 169 straipsnį[6]. Juo Sąjungai suteikiama kompetencija priimti priemones, kuriomis siekiama suderinti nacionalines taisykles, susijusias su vidaus rinkos sukūrimu ir veikimu. Pasiūlymu siekiama padėti vidaus rinkai sklandžiai veikti, nes juo sukuriamas aukštas vartotojų apsaugos lygis.

• Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Subsidiarumo principas taikomas tuomet, kai pasiūlymas nepriklauso išimtinei ES kompetencijai[7].

Todėl šios siūlomos priemonės tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl jos taikymo masto ar poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu.

Sutartyje numatytos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų sukurta ir veiktų vidaus rinka, kurioje užtikrintas aukštas vartotojų apsaugos lygis ir laisvė teikti paslaugas. Tokia vartojimo kredito rinka tebėra ribota dėl keleto kliūčių. Dėl šių kliūčių ribojama tarpvalstybinė pasiūlos ir paklausos veikla, o dėl to mažėja konkurencija, taigi ir galimybė vartotojams pasirinkti.

ES priemone būtų užtikrintas nuolat aukštas vartotojų apsaugos lygis ir aiškesnė bei labiau suderinta įmonėms taikoma teisinė sistema, kuria mažinamos kliūtys teikti kreditą kitose valstybėse narėse (teikiant jį tiesiogiai tarpvalstybiniu mastu arba įsteigiant patronuojamąsias įmones).

---

5 COM/2018/0135 *final*.

6 SESV 169 straipsnyje teigiama, kad vartotojų interesų rėmimo ir aukšto vartotojų apsaugos lygio užtikrinimo tikslai gali būti pasiekti pagal SESV 114 straipsnį priimtomis priemonėmis.

7 SESV 3 straipsnyje išvardytos sritys, priklausančios išimtinei Sąjungos kompetencijai.

Tikimasi, kad dėl skaitmeninimo ir galimo naujų skaitmeninių dalyvių patekimo į kredito rinką tarpvalstybinės kredito teikimo veiklos mastas išaugs. Todėl skaitmeniniam amžiui tinkamos bendros ES taisyklės taps ir būtinesnės, ir veiksmingesnės siekiant ES politikos tikslų.

- **Proporcingumo principas**

Pasiūlymu neviršijama to, kas griežtai būtina jo tikslams pasiekti. Juo nėra reglamentuojami visi skolinimo ir skolinimosi aspektai, bet susitelkiama į pagrindinius vartojimo kredito sandorio apsektus, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas plėtoti tarpvalstybinę paslaugos teikimo veiklą ir šiuo atžvilgiu apsaugoti vartotojus.

Siekiant užtikrinti tinkamą ir proporcingą reglamentavimą, šios siūlomos taisyklės buvo patikrintos pagal proporcingumo principą. Taikant taisykles paslaugų teikėjai patirtų išlaidų, bet jos taip pat būtų plataus užmojo ir perspektyvus požiūris, kuriuo vadovaujantis vartotojams ir apskritai visuomenei būtų užtikrinta didesnė nauda.

- **Priemonės pasirinkimas**

Pasirinkta priemonė – direktyva, panaikinanti Direktyvą 2008/48/EB.

Direktyva yra privaloma rezultato užtikrinti vidaus rinkos veikimą atžvilgiu, bet pagal ją nacionalinėms valdžios institucijoms paliekama teisė pačioms pasirinkti formą ir metodus.[8] Siūloma direktyva pakeis 2008 m. direktyvą, bet joje bus išlaikyta daug keičiamos direktyvos nuostatų. Taip valstybės narės galės iš dalies pakeisti savo galiojančius teisės aktus (nes yra perkėlusios Direktyvą 2008/48/EB į nacionalinę teisę), kiek tai bus būtina, kad užtikrintų atitiktį ir taip kuo labiau sumažintų tokios reformos poveikį savo teisėkūros sistemoms. Siūloma direktyva yra visapusiška suderinimo priemonė srityse, kurioms ji taikoma, tačiau kai kuriose srityse teisė pasirinkti reglamentavimo priemones paliekama valstybėms narėms.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

2014 m. Komisija pateikė ataskaitą dėl direktyvos įgyvendinimo[9], kuriai parengti ji atliko kontrolinį pirkimą ir vartotojų tyrimą, kad įvertintų, kaip direktyvos laikomasi. Ataskaitoje daroma išvada, kad reikia toliau vykdyti direktyvos vykdymo užtikrinimo stebėseną.

2020 m. Komisija pateikė dar vieną ataskaitą dėl direktyvos įgyvendinimo[10], kad supažindintų su pagrindiniais 2018–2019 m. vertinimo pagal REFIT rezultatais[11] ir patirtimi, įgyta direktyvą taikant per laikotarpį nuo jos priėmimo. Ataskaitoje pabrėžiama, kad 2008 m. direktyvos tikslai tebėra aktualūs ir kad ji buvo iš dalies veiksminga užtikrinant aukšto lygio vartotojų apsaugą bei sklandžiai veikiančios vidaus rinkos atsiradimą. Priežastys, dėl kurių direktyva yra veiksminga tik iš dalies, kyla tiek dėl pačios direktyvos (pavyzdžiui, netiksliai formuluojami tam tikri straipsniai), tiek dėl išorės veiksnių, pavyzdžiui, praktinio direktyvos taikymo ir vykdymo užtikrinimo valstybėse narėse, tiek dėl vartojimo kredito rinkos aspektų,

---

8 SESV 288 straipsnis.

9 Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių įgyvendinimo, 2014 5 14, COM(2014) 259 *final*.

10 Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių įgyvendinimo, 2020 11 5, COM(2020) 963 *final*.

11 Vertinimo rezultatai paskelbti 2020 m. *Commission Staff Working Document Evaluation of Directive 2008/48/EC on credit agreement for consumers,* (liet. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių vertinimas“), 2020 11 5, SWD(2020) 254 *final*.

kurie nepatenka į direktyvos taikymo sritį. Atlikus vertinimą nustatyta keletas trūkumų, susijusių su direktyvos taikymo sritimi, joje pateiktomis apibrėžtimis ir sąvokomis, kurios kartais yra neaiškios, skaitmeninėms medijoms nepritaikytomis informavimo pareigomis, nepakankamai aiškiomis nuostatomis dėl kreditingumo vertinimo, kurie lemia nepakankamą vartotojų apsaugą ir skirtumus vykdymo užtikrinimo srityje.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Per pastaruosius kelerius metus Komisija surengė keletą konsultacijų dėl taisyklių, taikomų vartojimo kreditui ES lygmeniu. Su suinteresuotosiomis šalimis buvo konsultuojamasi dėl vertinimo pagal REFIT, kurio rezultatai buvo paskelbti 2020 m., ir dėl atlikto poveikio vertinimo, skirto direktyvos peržiūrai pagal REFIT. Be kitų formų konsultacijų (vartotojų tyrimų, suinteresuotųjų šalių apklausų ir tyrimų, nacionalinėms valdžios institucijoms nusiųstų tikslinių klausimynų[12], dvišalių susitikimų, praktinių seminarų, valstybių narių paskirtų ekspertų grupių posėdžių, Finansinių paslaugų naudotojų grupės konsultacijų bei *ad hoc* diskusijų vartotojų organizacijų metiniuose aukščiausiojo lygio susitikimuose), taip pat įvyko dvi viešos konsultacijos[13], surengtos atliekant vertinimą pagal REFIT ir peržiūrą pagal REFIT.

Europos Parlamentas 2021 m. kovo mėn. taip pat surengė klausymą dėl direktyvos peržiūros, o Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 2019 m. paskelbė informacinį pranešimą dėl Vartojimo kredito peržiūros[14].

Bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje tinklo institucijų (BVAS tinklo narės) grupė 2021 m. vasario–kovo mėn. taip pat atliko koordinuotą internetu skelbiamos reklamos ir teikiamų pasiūlymų pirkti vartojimo kredito produktus atitikties patikrą[15].

Dėl plataus konsultavimosi proceso buvo įmanoma išsiaiškinti pagrindinių suinteresuotųjų šalių nuomones pagrindiniais klausimais. Suinteresuotųjų šalių pateiktoje grįžtamojoje informacijoje kaip pagrindinis veiksnys, svarstytinas per peržiūrą, buvo nurodytas rinkos skaitmeninimas. Vartotojų organizacijos pritaria plataus masto direktyvos persvarstymui, kad būtų sprendžiamos atliekant peržiūrą nustatytos problemos, susijusios su nepakankama direktyvos taikymo sritimi, neatsakinga skolinimo praktika, pertekline informacija, duomenų naudojimu ir per dideliu įsiskolinimu, ypač COVID-19 sąlygomis. Respondentai iš visų suinteresuotųjų šalių grupių ir valstybių narių sutinka, kad informacija, kurią vartotojai gauna reklamos ir ikisutartiniu etapais, turi būti standartizuota ir atspindėti didėjantį skaitmeninių įtaisų naudojimą, jei norima pasiekti jos tikslą apsaugoti vartotoją. Verslo atstovai labai palankiai vertina reglamentavimo stabilumą ir su reglamentavimu nesusijusias intervencijas arba tikslinius direktyvos pakeitimus, kuriais siekiama ją pritaikyti prie skaitmeninimo raidos pokyčių. Jie siūlo supaprastinti informacijos atskleidimo reikalavimus, kartu išlaikant pakankamai lankstumo kreditingumo vertinimo proceso srityje. Nacionalinės valdžios institucijos apskritai pritaria teisėkūros procedūra priimamam daliniam pakeitimui. Keletas valstybių narių, regis, pritaria plataus masto teisėkūros procedūra priimamiems pakeitimams,

---

12 Be tyrimų ir nacionalinių valdžios institucijų apklausų, taip pat buvo parengti trys klausimynai, skirti alternatyvaus ginčų sprendimo subjektams ir Europos vartotojų centrų (EVC) bei Vartotojų apsaugos centrų (VAC) atstovams.

13 https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1844-Evaluation-of-the-Consumer-Credit-Directive/public-consultation_lt
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12465-Consumer-Credit-Agreement-review-of-EU-rules/public-consultation_lt

14 INT/884-EESC-2019-01055-00-00-ri-tra.

15 Mini-sweep on consumer credit, (liet. Labai mažo masto tikslinė patikra vartojimo kredito klausimais) 2021 m.

kad būtų sprendžiamos nustatytos problemos, kitos pasisako už tikslingesnį požiūrį. Dauguma nacionalinių valdžios institucijų pripažįsta, kad suderinus taisykles būtų remiama tarpvalstybinės rinkos plėtra. Visos suinteresuotosios šalys vertina konsultavimo skolos klausimais paslaugų naudą pažeidžiamiems vartotojams ir kreditoriams, nes šios paslaugos suteikia kreditoriams galimybę veiksmingai išieškoti skolas.

Gauta informacija buvo apibendrinta ir naudota rengiant prie šio pasiūlymo pridedamą poveikio vertinimą ir vertinant naujų taisyklių suinteresuotosioms šalims poveikį.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Komisija taip pat rėmėsi tyrimais ir ataskaitomis su atsakingu skolinimu ir skolinimusi susijusiais klausimais. Tai ICF įmonės atliktas tyrimas, kuriuo remiamas direktyvos poveikio vertinimas (2021 m.)[16], ICF atliktas tyrimas, kuriuo remiamas Vartojimo kredito direktyvos vertinimas (2020 m.)[17], įmonės *LE Europe et al.* atliktas elgesio tyrimas, susijęs su mažmeninių finansinių paslaugų rinkodaros ir pardavimo nuotoliniu būdu skaitmeninimu (2019 m.)[18], CIVIC įmonės atliktas žalos vartotojams Europos Sąjungoje vertinimo tyrimas (2017 m.)[19] ir CIVIC atliktas pernelyg didelio Europos namų ūkių įsiskolinimo tyrimas (2013m.)[20].

Įgyvendindama 2017 m. Vartotojams skirtų finansinių paslaugų veiksmų planą[21], Komisija, bendradarbiaudama su valstybių narių valdžios institucijomis, taip pat atliko nacionalinių požiūrių į kreditingumo vertinimą pagal Vartojimo kredito direktyvą palyginamąjį sugretinimą ir jį paskelbė 2018 m.[22]

- **Poveikio vertinimas**

Komisija atliko šio pasiūlymo poveikio vertinimą.

Bendrieji tikslai, kurių siekta peržiūra pagal REFIT, buvo žalos vartotojams ir paskolų ėmimo kintančioje rinkoje rizikos sumažinimas, palankesnių sąlygų sudarymas vartojimo kredito teikimui tarpvalstybiniu mastu ir vidaus rinkos konkurencingumo padidinimas. Visa tai atitinka pradinius direktyvos tikslus.

Buvo įvertintos šios galimybės pasiekti tikslus: nesikeičiančios politikos scenarijus (0 galimybė – bazinio lygio scenarijus), su reglamentavimu nesusijusi intervencija (1 galimybė); tikslinis dalinis direktyvos keitimas, siekiant padaryti dabartines jos nuostatas aiškesnes ir veiksmingesnes (2 galimybė); plataus masto dalinis direktyvos keitimas, siekiant įtraukti naujas nuostatas, atitinkančias galiojančią ES teisę (3a galimybė), arba naujas nuostatas, neapsiribojančias ES teise (3b galimybė). Remiantis poveikio vertinimu, pasirinkta 3a

---

16 ICF, *Study on possible impacts of a revision of the CCD* (liet. Galimo Vartojimo kredito direktyvos persvarstymo poveikio tyrimas), 2021 m. (bus paskelbtas kartu su pasiūlymu).

17 ICF, Evaluation of Directive 2008/48/EC on credit agreements for consumers (liet. Direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių vertinimas), 2020 m.

18 LE Europe, VVA Europe, Ipsos NV, ConPolicy and Time.lex, Behavioural study on the digitalisation of the marketing and distance selling of retail financial services, 2019.

19 CIVIC Consulting, Study on measuring consumer detriment in the European Union, 2017.

20 CIVIC Consulting, The over-indebtedness of European households: updated mapping of the situation, nature and causes, effects and initiatives for alleviating its impact, 2013.

21 COM(2017) 0139 *final*.

22 *Mapping of national approaches in relation to creditworthiness assessment under Directive 2008/48/EC on credit agreements for consumers* (liet. Nacionalinių požiūrių į kreditingumo vertinimą pagal Direktyvą 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių palyginamasis sugretinimas): https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/mapping_national_approaches_creditworthiness_assessment.pdf

galimybė, papildant ją tam tikromis ekonomiškai efektyviomis priemonėmis, numatytomis pagal kitas galimybes.

Pasirinktą tinkamiausią galimybę sudaro dalinis direktyvos pakeitimas, siekiant įtraukti naujas nuostatas, atitinkančias galiojantį ES *acquis*. Glausta pagrindinių pasirinktos galimybės elementų santrauka įtrauktos šios priemonės: direktyvos taikymo srities išplėtimas, įtraukiant į ją paskolas, kurių vertė mažesnė nei 200 EUR, kreditą be palūkanų, visus kreditus su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas ir visas išperkamosios nuomos sutartis, taip pat kredito sutartis, sudarytas per tarpusavio skolinimo platformas; dalinis keleto pagrindinių sąvokų apibrėžties pakeitimas; tinkamų paaiškinimų teikimas vartotojams; reklamos etapu vartotojams teiktinos informacijos kiekio sumažinimas, sutelkiant dėmesį į pagrindinę informaciją, kai ji teikiama tam tikrais kanalais; išsamesnė informacija apie tai, kaip ir kada ikisutartinė informacija pateikiama vartotojams, siekiant užtikrinti, kad tai būtų daroma veiksmingiau; iš anksto varnele pažymėtų laukelių uždraudimas; siejimo praktikos uždraudimas; konsultavimo paslaugų standartai; nepageidaujamo kredito produktų pardavimo uždraudimas; valstybių narių prievolės nustatyti viršutines ribas, taikomas palūkanų normai, bendros kredito kainos metinei normai arba bendrai kredito kainai, nustatymas; kredito teikėjų ir kredito tarpininkų profesinio elgesio taisyklių ir pareigos užtikrinti, kad darbuotojai turėtų tinkamų įgūdžių ir žinių, nustatymas; nurodymas, kad kreditingumo vertinimas turėtų būti atliekamas remiantis informacija apie vartotojo finansines ir ekonomines aplinkybes, kuri yra reikalinga, pakankama ir proporcinga; nuostata dėl alternatyvių duomenų šaltinių naudojimo atliekant kreditingumo vertinimą, atspindinti Reglamento (ES) 2016/679 (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) principus; valstybių narių įpareigojimas skatinti švietimą finansų klausimais; valstybių narių įpareigojimas priimti priemones, kuriomis kreditoriai skatinami rodyti deramą pakantumą; konsultavimo skolos klausimais paslaugų prieinamumo padidinimas; sąlygų užtikrinti vykdymą pagerinimas, įtraukiant straipsnį dėl kompetentingų institucijų; plačiai paplitusiems tarpvalstybiniams pažeidimams taikomos 4 proc. taisyklės (minimali didžiausia bauda), nustatytos Direktyvoje (ES) 2019/2161 (Direktyva „Omnibus“), įtraukimas į nuostatas dėl sankcijų.

Pasirinkta tinkamiausia galimybė buvo įvertinta kaip labai veiksminga siekiant iniciatyvos tikslų, kuria užtikrinamas aukštas suderinamumo su ES teisės aktais lygis ir efektyvumas, susijęs su vertinamu socialiniu ir ekonominiu poveikiu. Tikimasi, kad ji turės teigiamą poveikį vartotojų apsaugai ir padės sumažinti žalą, sustiprinti pasitikėjimą bei pagerinti socialinę įtrauktį. Tikėtina, kad ji padės sustiprinti vienodas veiklos sąlygas valstybėse narėse ir tarp jų, sumažinant dabartinės teisinės sistemos susiskaidymą. Taikant pagal pasirinktą galimybę numatytas kiekybine išraiška nustatytas priemones, 2021–2030 m. žala vartotojams būtų sumažinta apytikriai 2 mlrd. EUR. Be šių kiekybine išraiška nustatytų priemonių, ši galimybė taip pat apimtų naudą, teikiamą taikant kitas priemones, pvz., viršutines ribas, taikomas bendros kredito kainos metinei normai ir palūkanų normai, kurios laikomos labai naudingomis vartotojams ir visuomenei, bet negali būti nustatytos kiekybine išraiška, ir dėl kurių pasirinkta galimybė tampa dar perspektyvesnė. Poveikis visuomenei taip pat laikomas labai teigiamu dėl priemonių, kuriomis užkertamas kelias pernelyg dideliam įsiskolinimui ir sprendžiama jo problema, taip gerinant socialinę įtrauktį. Šios priemonės apima kreditingumo vertinimo stiprinimą, pakantumo priemones ir konsultavimo skolos klausimais paslaugas. Iš kiekvieno 1 EUR, išleisto konsultavimui skolos klausimais, bus gauta 1,4–5,3 EUR vertės lygiavertė nauda, daugiausia dėl to, kad bus išvengta su pernelyg dideliu įsiskolinimu susijusių socialinių išlaidų.

Didžiąją naujos direktyvos įgyvendinimo išlaidų dalį padengs kredito teikėjai. Kai kurios priemonės būtų brangesnės tiems kredito teikėjams, kurie šiuo metu siūlo į šios direktyvos taikymo sritį neįtrauktus produktus (pvz., palūkanų normai, bendrai kredito kainos metinei

normai ir bendrai kredito kainai taikomos viršutinės ribos). Nustatyta, kad su kiekybine išraiška nustatytomis priemonėmis susijusios bankų išlaidos sieks 1,4–1,5 mlrd. EUR. Manoma, kad išlaidos bus perkeltos vartotojams (net jei nebuvo galima nustatyti, kokiu mastu).

Vartotojų, teikiančių kreditus per tarpusavio skolinimo platformas, apsauga nėra nagrinėjama, nes ji neatitinka pasiūlymo logikos. Todėl vartotojų, investuojančių per šias platformas, apsauga ir platformų atsakomybė šių vartotojų atžvilgiu bus vertinama atsižvelgiant į kitas aplinkybes ir prireikus po to bus pateiktas teisės akto pasiūlymas.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Peržiūra pagal REFIT įtraukta į Komisijos darbo programos skyrių dėl REFIT. Dėl pasiūlymo įmonės patirs išlaidų, bet taip pat tikimasi, kad dėl didesnio teisinio tikrumo sumažės joms tenkanti administracinė našta. Kelios priemonės jau yra įgyvendinamos kai kuriose valstybėse narėse, taigi įmonės tose valstybėse narėse nepatirs didelių papildomų išlaidų.

Pasiūlymu supaprastinami tam tikri informavimo reikalavimai ir siekiama reikalavimus pritaikyti prie skaitmeninio naudojimo. Tiksliau sakant, pasiūlymas padės sumažinti kredito teikėjų arba tarpininkų reklamos tam tikrose žiniasklaidos priemonėse, pvz., reklamos per radiją, išlaidas, kartu užtikrinant, kad vartotojai gautų tikslesnę informaciją, kurią lengviau tvarkyti ir suprasti. Vartojimo kredito reklamos per radijo transliacijas reikalavimų supaprastinimo potencialą galima įvertinti 1,4 mln. EUR suma per metus, o per 2021–2030 m. laikotarpį tai sudarytų 14 mln. EUR.

Informavimo reikalavimų pritaikymas skaitmeniniam naudojimui, visų pirma parengiant naują „Europos tipinę vartojimo kredito apžvalgą“, pradžioje kainuotų. Tačiau ilgainiui sumažėtų našta įmonėms, kurios galėtų teikti užpildytą „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą e. paštu ir tokiu atveju jos nereikėtų pritaikyti prie skaitmeninių ekranų. Kadangi apytikriai trečdalis vartotojų sudarė kredito susitarimą internetu, galiausiai šis naštos sumažėjimas kasmet galėtų turėti teigiamą poveikį daugiau kaip 25 milijonams banko paskolų.

Kalbant apie naštą viešojo administravimo institucijoms, tikimasi, kad dėl didesnio teisinio aiškumo ir supaprastintos reglamentavimo sistemos sumažės skundų skaičius ir padidės tikrumo bei atitikties lygis, o dėl to vykdymo užtikrinimo procedūros taps veiksmingesnės. Taip pat manoma, kad taikant konkrečias priemones, kuriomis siekiama sustiprinti koordinavimą ir pagerinti direktyvos vykdymo užtikrinimo sąlygas, bus veiksmingiau užtikrinama, kad būtų vykdomos direktyva nustatytos pareigos.

Jokio didelio konkretaus poveikio mažosioms ir vidutinėms įmonėms nenustatyta, tad jos nebuvo atskirai vertinamos.

- **Pagrindinės teisės**

Šiame pasiūlyme gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Juo pirmiausia siekiama užtikrinti visišką asmens duomenų apsaugos taisyklių, nuosavybės teisės, nediskriminavimo, šeimos ir profesinio gyvenimo apsaugos bei vartotojų apsaugos laikymąsi pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją. Bet koks asmens duomenų tvarkymas šios direktyvos taikymo tikslais bus vykdomas laikantis Reglamento (ES) 2016/679. Be kita ko, tai reiškia, kad turėtų būti renkami ir kitaip tvarkomi tik tie duomenys, kurie yra tinkami, svarbūs ir reikalingi vartotojo kreditingumo vertinimui atlikti.

Pagal jį bus draudžiama diskriminacija dėl pilietybės arba gyvenamosios vietos ar dėl bet kurios kitos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje nurodytos

priežasties, kai yra teikiama paraiška kredito sutarčiai sudaryti, ji yra sudaroma arba yra sudaryta ES, tiek kreditorių, tiek vartotojų labui.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šis pasiūlymas neturi jokio poveikio ES arba ES agentūrų biudžetui, neatsižvelgiant į įprastas administracines išlaidas, susijusias į atitikties ES teisės aktams užtikrinimu, nes nėra sukuriama jokių naujų įsipareigojimų ir nėra prisiimama jokių finansinių įsipareigojimų.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsena, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Komisija vykdys peržiūrėtos direktyvos įgyvendinimo stebėseną, jeigu ji bus priimta, po jos įsigaliojimo. Komisija iš esmės bus atsakinga už direktyvos poveikio stebėseną, vykdomą remiantis valstybių narių institucijų ir kredito teikėjų pateiktais duomenimis, kurie bus pagrįsti esamais duomenų šaltiniais, kai tai įmanoma, kad būtų išvengta papildomos naštos įvairioms suinteresuotosioms šalims.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Šia santrauka, kurioje apžvelgiamos esminės direktyvos nuostatos, siekiama palengvinti sprendimo priėmimo procedūrą. 1 straipsnyje (Dalykas) teigiama, kad šia direktyva siekiama suderinti valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tam tikromis vartojimo kredito sutartimis ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis, aspektus.

2 straipsnyje (Taikymo sritis) nurodoma direktyvos taikymo sritis, apimanti tam tikras vartojimo kredito sutartis ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugas. Kai kurios Direktyvos 2008/48/EB 2 straipsnyje leidžiamos išimtys lieka galioti, bet išimtys, susijusios su minimaliomis sumomis, išperkamosios nuomos sutartimis, pagal kurias numatoma galimybė pirkti prekes arba paslaugas, kreditais su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas, kredito sutartimis, kai už kreditą nemokamos palūkanos ir kiti mokesčiai, arba kredito sutartimis, pagal kurių sąlygas reikalaujama, kad kreditas būtų grąžintas per tris mėnesius, ir mokami tik nedideli mokesčiai, yra panaikintos.

3 straipsnyje (Sąvokų apibrėžtys) apibrėžiamos šiame pasiūlyme vartojamos sąvokos. Sąvokų apibrėžtys yra kuo labiau suderintos su apibrėžtimis, pateiktomis kituose ES dokumentuose, visų pirma Direktyvoje 2014/17/ES dėl vartojimo kredito sutarčių, susijusių su gyvenamosios paskirties nekilnojamuoju turtu. Vis dėlto, atsižvelgiant į šios direktyvos ypatumus, kai kurios sąvokų apibrėžtys buvo pritaikytos prie šio pasiūlymo poreikių.

4 straipsnyje (Eurais išreikštų sumų perskaičiavimas nacionaline valiuta) išdėstomos direktyvoje nustatytos eurais išreikštų sumų perskaičiavimo nacionaline valiuta taisyklės.

5 straipsnyje (Pareiga nemokamai teikti informaciją vartotojams) įtraukta pareiga nemokamai teikti informaciją vartotojams pagal direktyvą.

6 straipsnyje (Nediskriminavimas) valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad teisėtai Sąjungoje gyvenantys vartotojai nebūtų diskriminuojami dėl pilietybės arba gyvenamosios vietos ar dėl bet kurios kitos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje nurodytos priežasties, kai jie teikia paraišką dėl kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymo, ją sudaro arba yra sudarę Sąjungoje.

7 straipsnyje (Kredito sutarčių ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų reklama ir rinkodara) nustatomi bendrieji principai, taikomi rinkodaros ir reklaminiams pranešimams.

8 straipsnyje (Tipinė informacija, kuri turi būti nurodyta kredito sutarčių ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų reklamoje) nustatoma į reklamą įtrauktinos informacijos forma ir turinys. Tipinė informacija susijusi su pagrindinėmis kredito ypatybėmis. Konkrečiais ir pagrįstais atvejais, kai pateikti į reklamą įtrauktinai informacijai naudojama priemonė nesuteikia galimybės ją rodyti vizualiai, pvz., radijo reklamos atveju, tokios informacijos kiekis turėtų būti sumažintas, kad būtų išvengta apkrovos informacija ir sumažinta nereikalinga našta. Šios nuostatos papildo prievoles, nustatytas Direktyvoje 2002/65/EB dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis ir Direktyvoje 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje.

9 straipsnyje (Bendro pobūdžio informacija) reikalaujama, kad kreditoriai arba, kai taikoma, kredito tarpininkai arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai visuomet aiškiai ir suprantamai teiktų bendro pobūdžio informaciją apie kredito sutartis.

10 straipsniu (Informavimas prieš sudarant sutartį) nustatoma kreditorių, kredito tarpininkų arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų pareiga teikti vartotojams jiems pritaikytą ikisutartinę informaciją, parengtą naudojant „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą, be kurios vartotojai dar turi gauti vieno lapo dokumentą „Europos tipinė vartojimo kredito apžvalga“, kuriame nurodomos pagrindinės atitinkamo kredito savybės, siekiant padėti vartotojams palyginti įvairius pasiūlymus. Tuo siekiama užtikrinti, kad vartotojai iš karto matytų visą esminę informaciją net mobiliojo telefono ekrane. „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ dokumento turinys ir struktūra išsamiai išdėstyti II priede, o „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos turinys ir struktūra pateikti I priede. Ikisutartinė informacija turi būti pateikta likus bent vienai dienai iki vartotojui taps privaloma bet kokia kredito ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų sutartis arba pasiūlymas. Jeigu ikisutartinė informacija pateikiama likus mažiau kaip vienai dienai iki vartotojui taps privaloma bet kokia kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų sutartis arba pasiūlymas, kreditoriai ir, kai taikoma, kredito tarpininkai arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai privalo priminti vartotojams apie galimybę pasitraukti iš kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų sutarties praėjus vienai dienai po sutarties sudarymo.

11 straipsniu (Informavimas prieš sudarant sutartį apie kredito sutartis, nurodytas 2 straipsnio 5 arba 6 dalyje) nustatoma kreditorių ir kredito tarpininkų pareiga teikti vartotojams jiems pritaikytą ikisutartinę informaciją apie tam tikros rūšies vartojimo kreditą, be vieno lapo apimties „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ dokumento dar naudojant „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą. Formos turinys ir struktūra išsamiai išdėstyti III priede. Kitų kredito sutarčių atveju ikisutartinė informacija turi būti pateikta likus bent vienai dienai iki vartotojui taps privaloma bet kokia kredito sutartis arba pasiūlymas, kitu atveju kreditoriai ir kredito tarpininkai privalo priminti vartotojams apie galimybę pasitraukti iš kredito sutarties praėjus vienai dienai po sutarties sudarymo.

12 straipsnyje (Tinkami paaiškinimai) reikalaujama, kad kreditoriai, kredito tarpininkai arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai vartotojams pateiktų tinkamus paaiškinimus apie siūlomas kredito sutartis, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugą ir papildomas paslaugas, kad vartotojas galėtų įvertinti, ar jos atitinka jo poreikius ir finansinę padėtį.

13 straipsniu (Remiantis automatizuotu duomenų tvarkymu asmeniškai pritaikyti pasiūlymai) nustatoma pareiga informuoti vartotojus, kai, remiantis automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą, jiems teikiami asmeniškai pritaikyti pasiūlymai.

14 straipsniu (Siejimas ir grupavimas) draudžiamas siejimas, nebent gali būti įrodyta, kad juo vartotojams suteikiama akivaizdžios naudos, deramai atsižvelgiant į atitinkamų siūlomų produktų prieinamumą ir kainas rinkoje, bet leidžiamas grupavimas.

15 straipsniu (Numanomas sutikimas pirkti papildomas paslaugas) draudžiama numanyti vartotojo sutikimą, naudojant numatytąsias pasirinkimo galimybes, pvz., iš anksto varnele pažymėtus laukelius.

16 straipsniu (Konsultavimo paslaugos) nustatomi standartai, kuriais užtikrinama, kad, kai konsultacijas teikia kreditorius, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas, vartotojai apie tai būtų informuoti, nenustatant jokios pareigos teikti konsultacijas. Juo nustatomas reikalavimas, kad būtų apsvarstytas pakankamas rinkoje siūlomų kredito sutarčių arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų skaičius ir kad konsultacijos būtų teikiamos atsižvelgiant į skolininko profilį.

17 straipsniu (Nepageidaujamo kredito pardavimo draudimas) draudžiamas bet koks nepageidaujamas kredito pardavimas, įskaitant iš anksto neužsakytų ir nepatvirtintų kredito kortelių siuntimą vartotojams arba kreditoriaus vienašališką vartotojų sąskaitos kreditavimo arba kredito kortelės limito padidinimą iš anksto negavus jų prašymo arba aiškaus sutikimo.

18 straipsnyje (Pareiga įvertinti vartotojo kreditingumą) reikalaujama, kad kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas įvertintų vartotojo gebėjimą grąžinti kreditą, atsižvelgdamas į vartotojo interesą ir remdamasis būtina bei proporcinga informacija apie vartotojo pajamas ir išlaidas bei kitas finansines ir ekonomines aplinkybes, bet neviršydamas to, ko griežtai reikia tokiam vertinimui atlikti. Pagal šį straipsnį taip pat reikalaujama, kad kreditas būtų suteiktas vartotojui, jeigu kreditingumo vertinimo rezultatai rodo, jog pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį prisiimti įsipareigojimai, tikėtina, bus įvykdyti taip, kaip reikalaujama pagal tą sutartį, jeigu nebus ypatingų ir pagrįstų aplinkybių. Be to, kai kreditingumo vertinimas grindžiamas automatizuotu duomenų tvarkymu, vartotojai turi teisę iš kreditoriaus reikalauti žmogaus įsikišimo, gauti prasmingą kreditingumo įvertinimo paaiškinimą ir pareikšti savo požiūrį bei užginčyti šį kreditingumo įvertinimą.

19 straipsnyje (Duomenų bazės) pateikiamos naujos nuostatos, kuriomis siekiama užtikrinti, kad kreditoriai arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai galėtų turėti nediskriminacinėmis sąlygomis suteikiamą prieigą prie atitinkamų duomenų bazių informacijos.

20 straipsnyje (Kredito ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties forma) ir 21 straipsnyje (Informacija, kuri turi būti pateikta kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje) nurodoma kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarčių forma ir į jas įtrauktina informacija.

22 straipsnyje (Informacija apie kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties keitimą) nustatomos konkrečios vartotojų apsaugos priemonės, taikytinos kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarčių keitimo atveju.

23 straipsnyje (Kredito palūkanų normos pokyčiai) nurodoma informacija, kuri turi būti pateikta vartotojui, jei kredito palūkanų norma pakinta.

24 straipsnyje (Kreditas su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas) išdėstomos naujos nuostatos, kuriomis siekiama užtikrinti, kad vartotojams būtų nuolat pranešami tam tikri jų kredito su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas duomenys.

25 straipsnyje (Viršijimas) išdėstomos taisyklės dėl kredito su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas, dėl kurio numanomai sutikta, kai kreditorius leidžia vartotojui disponuoti lėšomis

viršijant esamą vartotojo einamosios sąskaitos likutį arba sutartą kreditą su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas. Didelio viršijimo atveju vartotojas turi būti įspėjamas ir informuojamas apie taikomas sąlygas.

26 straipsnyje (Teisė atsisakyti sutarties) vartotojams siūloma galimybė atsisakyti kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties, esant sąlygoms, panašioms į numatytąsias Direktyvoje 2002/65/EB dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis.

27 straipsnyje (Susietojo kredito sutartys) išdėstomos konkrečios taisyklės dėl susietojo kredito sutarčių ir vartotojų teisės atsisakyti sutarties.

28 straipsnyje (Neterminuotos kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartys) nurodomos konkrečios sąlygos, kurioms esant neterminuotos sutartys nutraukiamos.

29 straipsnyje (Išankstinis grąžinimas) nustatoma vartotojų teisė įvykdyti savo įsipareigojimus iki nustatytos datos. Viso kredito arba jo dalies išankstinio grąžinimo atveju vartotojas turi teisę į bendros kredito kainos sumažinimą, o kreditorius turi teisę į sąžiningą ir objektyviai pagrįstą kompensaciją už išlaidas, tiesiogiai susijusias su išankstiniu kredito grąžinimu.

30 straipsnis (Bendros kredito kainos metinės normos apskaičiavimas) susijęs su pagrindiniu rodikliu, taikomu lyginant vartojimo kredito produktus. Pagal jį reikalaujama, kad vartojimo kredito produktams būtų taikoma Direktyvoje 2008/48/EB vartojama bendros kredito kainos metinės normos (MN) sąvokos apibrėžtis. MN apskaičiavimo metodas išsamiai aprašytas IV priede ir yra nustatytos metodologijos dalinio keitimo nuostatos, kad būtų galima atsižvelgti į rinkos pokyčius.

31 straipsniu (Palūkanų normoms, bendros kredito kainos metinei normai ir bendrai kredito kainai vartotojui taikomos viršutinės ribos) nustatomos viršutinės ribos, taikytinos vartojimo kredito sutartims taikomai palūkanų normai, bendros kredito kainos metinei normai ir (arba) bendrai kredito kainai. Valstybės narės gali nuspręsti nustatyti konkrečią viršutinę ribą, taikomą atnaujinamojo kredito priemonei.

32 straipsniu (Verslo etikos pareigų vykdymas teikiant kreditą vartotojams) ir 33 straipsniu (Žinių ir gebėjimų reikalavimai darbuotojams) nustatomos svarbios sąlygos kreditoriams, kredito tarpininkams ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams, pvz., reikalavimai dėl darbo užmokesčio politikos ir reikalavimai turėti tinkamų žinių bei įgūdžių, siekiant užtikrinti aukšto lygio profesionalumą teikiant vartojimo kreditą.

34 straipsnyje (Finansinis švietimas) nustatomos valstybių narių skatintinos finansinio švietimo priemonės, visų pirma susijusios su vartojimo kredito sutartimis, kad būtų užtikrintas didesnis vartotojų finansinis raštingumas, be kita ko, elektroniniu būdu parduodamų produktų srityje.

35 straipsniu (Įsiskolinimai ir pakantumo priemonės) nustatomos priemonės, kuriomis skatinama deramas pakantumas prieš pradedant vykdymo užtikrinimo procedūrą.

36 straipsnyje (Konsultavimo skolos klausimais paslaugos) iš valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad vartotojams būtų teikiamos konsultavimo skolos klausimais paslaugos.

37 straipsnyje (Ne kredito įstaigų įgaliojimas, registracija ir priežiūra) nustatoma, kad ne kredito įstaigoms turi būti taikomi tinkami įgaliojimo procesai, registracija ir priežiūra. Taip turėtų būti užtikrinta, kad visų kreditorių ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų, nesvarbu, ar jie būtų kredito įstaiga, ar ne, veikla būtų tinkamai reguliuojama ir prižiūrima.

38 straipsnyje (Konkrečios kredito tarpininkų pareigos) išdėstomos nuostatos dėl specialiųjų priemonių, susijusių su kredito tarpininkais.

39 straipsnyje (Teisių perleidimas), atitinkančiame Direktyvos 2008/48/EB 17 straipsnį, teigiama, kad kreditoriaus teisių pagal kredito sutartį arba pačios kredito sutarties perleidimo trečiajai šaliai atveju tam tikros teisės turi būti išlaikomos. Perėmėjas yra bet koks asmuo, kuriam buvo perleistos kreditoriaus teisės, kitaip sakant, kredito draudikas, skolų išieškojimo agentūra, perskaičiavimo įmonė arba pakeitimo vertybiniais popieriais įmonė ir pan.

40 straipsnyje (Ginčų sprendimas ne teismo tvarka) nustatyta, kad vartotojai turėtų turėti galimybę pasinaudoti alternatyvaus ginčų sprendimo procedūromis sprendžiant ginčus tarp vartotojų ir kreditorių, kredito tarpininkų arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų dėl šia direktyva nustatytų teisių ir įsipareigojimų, nedarant skirtumo tarp sutartinių ir ikisutartinių ginčų. Tokios alternatyvaus ginčų sprendimo procedūros ir tokias procedūras siūlantys subjektai turėtų atitikti Direktyva 2013/11/ES nustatytus kokybės reikalavimus;

41 straipsnyje (Kompetentingos institucijos) reikalaujama, kad valstybės narės paskirtų konkrečias kompetentingas institucijas direktyvai įgyvendinti.

42 straipsnyje (Suderinimo lygis) ir 43 straipsnyje (Privalomasis Direktyvos pobūdis) įtvirtinamas visiško suderinimo principas, taip pat privalomasis šios direktyvos pobūdis. Valstybės narės neturi teisės taikyti kitų nuostatų, susijusių su sritimis, kurioms direktyva taikoma, nes ji apima toms sritims taikomas suderintas nuostatas.

44 straipsnyje (Sankcijos) iš valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad šios direktyvos nesilaikymo atveju būtų taikomos atitinkamos administracinės priemonės arba sankcijos. Be to, iš valstybių narių bus reikalaujama į savo nacionalinę teisę įtraukti už BVAS reglamente apibrėžtus vadinamuosius plačiai paplitusius pažeidimus ir Sąjungos mastu plačiai paplitusius pažeidimus taikytinas baudas, kurių didžiausia suma sudaro bent 4 proc. pažeidimą padariusio kreditoriaus, kredito tarpininko arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo apyvartos atitinkamose valstybėse narėse.

45 straipsnyje (Įgaliojimų delegavimas) nustatomos procedūros, pagal kurias tam tikros direktyvos dalys gali būti keičiamos, tikslinamos arba naujinamos deleguotaisiais aktais.

46 straipsnio (Peržiūra ir stebėsena), 47 straipsnio (Panaikinimas ir pereinamojo laikotarpio nuostatos), 48 straipsnio (Perkėlimas į nacionalinę teisę), 49 straipsnio (Įsigaliojimas) ir 50 straipsnio (Adresatai) nuostatos ir formuluotės yra tipinės, tad atskirų pastabų dėl jų nereikia.

2021/0171 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl vartojimo kreditų

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo ir ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę[23],

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

(1) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB[24] nustatomos Sąjungos lygmens taisyklės, susijusios su vartojimo kredito sutartimis ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis vartotojams;

(2) 2014 m. Komisija pateikė Direktyvos 2008/48/EB įgyvendinimo ataskaitą. 2020 m. Komisija pateikė antrąją tos direktyvos įgyvendinimo ataskaitą ir Komisijos tarnybų darbinį dokumentą, siekdama pristatyti direktyvos vertinimo pagal REFIT, kuris apėmė plačias konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis, rezultatus;

(3) tos ataskaitos ir konsultacijos atskleidė, kad Direktyva 2008/48/EB yra iš dalies veiksminga užtikrinant aukštus vartotojų apsaugos standartus ir skatinant vidaus rinkos kredito srityje kūrimą ir kad tokie tikslai tebėra aktualūs. Priežastys, paaiškinančios, kodėl Direktyva yra veiksminga tik iš dalies, kyla tiek dėl pačios direktyvos, pavyzdžiui, dėl netiksliai suformuluotų tam tikrų straipsnių, tiek dėl išorės veiksnių, pavyzdžiui, dėl pokyčių, susijusių su skaitmeninimu, praktiniu direktyvos taikymu ir vykdymo užtikrinimu valstybėse narėse ir dėl tam tikrų vartojimo kredito rinkos aspektų, kurie nepatenka į Direktyvos taikymo sritį;

(4) skaitmeninimas prisidėjo prie rinkos pokyčių, kurie nebuvo numatyti tuo metu, kai Direktyva 2008/48/EB buvo priimta. Nuo 2008 m. Direktyvos priėmimo registruojama sparti technologinė plėtra iš tikrųjų smarkiai pakeitė vartojimo kredito rinką tiek pasiūlos, tiek paklausos atžvilgiu, pvz., atsirado naujų produktų ir pakito vartotojų elgesys bei prioritetai;

---

23 …

24 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinanti Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008 5 22, p. 66).

(5) netiksliai suformuluotos konkrečios Direktyvos 2008/48/EB nuostatos, pagal kurias valstybėms narėms leidžiama priimti skirtingas nei numatytosios direktyvoje ir jas viršijančias nuostatas, lėmė tai, kad Sąjungoje reglamentavimo sistema kai kuriais vartojimo kredito aspektais yra susiskaidžiusi;

(6) dėl *de facto* ir *de jure* padėties, susidariusios dėl šių nacionalinių skirtumų, Sąjungoje tam tikrais atvejais iškreipiama kreditorių konkurencija ir sudaromos vidaus rinkos kliūtys. Esant tokiai padėčiai, ribojama vartotojų galimybė pasinaudoti vis daugėjančiais pasiūlymais gauti tarpvalstybinį kreditą, kurių dėl skaitmeninimo turėtų atsirasti dar daugiau. Šie iškraipymai ir apribojimai savo ruožtu gali turėti padarinių, susijusių su sumažėjusia prekių ir paslaugų paklausa. Tokia padėtis taip pat lemia tai, kad vartotojų apsaugos lygis visos Sąjungos mastu yra nepakankamas ir nevienodas;

(7) pastaraisiais metais vartotojams siūlomo kredito rūšys gerokai pasikeitė ir tapo įvairesnės. Atsirado naujų kredito priemonių, visų pirma elektroninėje aplinkoje, kurių naudojimo mastas toliau auga. Dėl to atsirado teisinis netikrumas dėl Direktyvos 2008/48/EB taikymo tokiems naujiems produktams;

(8) šia direktyva papildomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/65/EB[25] dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis nustatytos taisyklės. Siekiant užtikrinti teisinį tikrumą, reikėtų paaiškinti, kad nuostatų kolizijos atveju turėtų būti taikoma šios direktyvos nuostata kaip *lex specialis*;

(9) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 26 straipsnį vidaus rinką sudaro vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje užtikrinamas laisvas prekių ir paslaugų judėjimas bei įsisteigimo laisvė. Sukūrus skaidresnę ir veiksmingesnę vartojimo kreditui taikomą teisinę sistemą turėtų padidėti vartotojų pasitikėjimas ir bus sudarytos palankesnės sąlygos plėtoti tarpvalstybinę veiklą;

(10) siekiant pagerinti vidaus rinkos vartojimo kredito srityje veikimą, būtina numatyti suderintą Sąjungos sistemą keliose pagrindinėse srityse. Atsižvelgiant į nuolat besiplečiančią vartojimo kredito rinką, ypač elektroninėje aplinkoje, ir didėjantį Europos piliečių judumą, į ateitį nukreipti Sąjungos teisės aktai, kuriuos galima pritaikyti prie būsimų kredito formų ir kurie suteikia valstybėms narėms tinkamą jų įgyvendinimo lankstumo lygį, padės sukurti vienodas veiklos sąlygas įmonėms;

(11) SESV 169 straipsnio 1 dalyje ir 169 straipsnio 2 dalies a punkte nustatyta, kad Sąjunga turi padėti užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą pagal SESV 114 straipsnį priimtomis priemonėmis. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 38 straipsniu numatyta, kad Sąjungos politika turi užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį;

(12) svarbu, kad vartotojai galėtų naudotis aukšto lygio vartotojų apsauga. Taigi turėtų būti įmanoma, kad laisvas kredito pasiūlymų judėjimas vyktų optimaliomis sąlygomis tiems, kurie siūlo kreditus, ir tiems, kurie nori juos gauti, deramai atsižvelgiant į konkrečią padėtį atskirose valstybėse narėse;

(13) būtinas visiškas suderinimas, siekiant užtikrinti, kad visi Sąjungos vartotojai naudotųsi aukštu ir vienodu jų interesų apsaugos lygiu, ir siekiant sukurti tinkamai veikiančią vidaus rinką. Todėl valstybėms narėms neturėtų būti leidžiama toliau taikyti arba priimti kitokias nei nustatyta šioje direktyvoje nacionalines nuostatas, jei šioje

[25] 2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/65/EB dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 90/619/EEB ir Direktyvas 97/7/EB ir 98/27/EB, OL L 271, 2002 10 9, p. 16.

direktyvoje nenumatyta kitaip. Tačiau toks apribojimas turėtų būti taikomas tik pagal šią direktyvą suderintoms nuostatoms. Kai tokių suderintų nuostatų nėra, valstybės narėms turėtų būti leidžiama toliau taikyti arba priimti nacionalinės teisės aktus. Todėl valstybės narės turėtų turėti galimybę toliau taikyti arba priimti nacionalines nuostatas dėl pardavėjo arba paslaugų teikėjo ir kreditoriaus solidariosios atsakomybės. Valstybėms narėms taip pat turėtų būti suteikiama galimybė toliau taikyti arba priimti nacionalines nuostatas dėl prekių pardavimo arba paslaugų teikimo sutarties nutraukimo, kai vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties. Šiuo aspektu valstybėms narėms turėtų būti leista neterminuotų kredito sutarčių atveju nustatyti minimalų laikotarpį, prasidedantį nuo to momento, kai kreditorius paprašo grąžinti kreditą, ir pasibaigiantį tą dieną, kai kreditas turi būti grąžintas;

(14) šioje direktyvoje pateiktose sąvokų apibrėžtyse nustatyta derinimo sritis. Todėl valstybių narių pareiga įgyvendinti šią direktyvą turėtų būti apribota jos taikymo sritimi, nustatyta šiose sąvokų apibrėžtyse. Tačiau ši direktyva neturėtų daryti poveikio tam, kad valstybės narės pagal Sąjungos teisę taikytų šios direktyvos nuostatas srityse, kurios nepatenka į jos taikymo sritį. Tokiu būdu valstybė narė galėtų toliau taikyti arba priimti šią direktyvą arba tam tikras jos nuostatas atitinkančius nacionalinės teisės aktus dėl kredito sutarčių, nepatenkančių į šios direktyvos taikymo sritį, pavyzdžiui, dėl kredito sutarčių, kurias sudarius iš vartotojo reikalaujama, kad jis kaip užstatą kreditoriui paliktų kokį nors daiktą, o vartotojo įsipareigojimas yra griežtai apribojamas tuo įkeistu daiktu. Be to, valstybės narės taip pat galėtų taikyti šią direktyvą susietajam kreditui, nepatenkančiam į šioje direktyvoje pateiktą susietojo kredito sutarties apibrėžtį. Taigi šios direktyvos nuostatos dėl susietojo kredito sutarties galėtų būti taikomos kredito sutartims, kurios skirtos tik prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutarčiai iš dalies finansuoti;

(15) siekdamos padidinti vartotojų apsaugos lygį, kai kurios valstybės narės taikė Direktyvą 2008/48/EB srityse, nepatenkančiose į jos taikymo sritį. Tiesą sakant, keletas kredito sutarčių, nepatenkančių į tos direktyvos taikymo sritį, įskaitant trumpalaikes brangiai kainuojančias paskolas, kurių suma paprastai yra mažesnė nei Direktyvoje 2008/48/EB nurodyta mažiausia 200 EUR riba, gali būti žalingos vartotojams. Atsižvelgiant į tai ir siekiant užtikrinta aukšto lygio vartotojų apsaugą bei sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybinei vartojimo kredito rinkai, į šios direktyvos taikymo sritį turėtų būti įtrauktos kai kurios sutartys, kurioms Direktyva 2008/48/EB nebuvo taikoma, pavyzdžiui, mažesnės nei 200 EUR sumos vartojimo kredito sutartis. Į šią direktyvą taip pat turėtų būti įtraukti kiti produktai, kurie gali būti žalingi dėl su jais susijusių didelių išlaidų ar mokesčių, mokėtinų praleistų mokėjimų atveju, kad būtų užtikrintas didesnis skaidrumas ir geresnė vartotojų apsauga, lemianti didesnį vartotojų pasitikėjimą. Todėl išperkamosios nuomos sutartys, kredito su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas sutartys, pagal kurias kreditas turi būti grąžintas per mėnesį, ir kredito sutartys, kai už kreditą nemokamos palūkanos ir kiti mokesčiai, įskaitant schemas „pirk dabar, mokėk vėliau“, t. y. naujas skaitmenines priemones, kurias naudojant vartotojams leidžiama pirkti, o už pirkinius sumokėti per tam tikrą laiką, bei kredito sutartys, pagal kurių sąlygas reikalaujama, kad kreditas būtų grąžintas per tris mėnesius, ir mokami tik nedideli mokesčiai turėtų būti įtrauktos į šios direktyvos taikymo sritį. Be to, į šios direktyvos taikymo sritį turėtų būti įtrauktos visos iki 100 000 EUR vertės kredito sutartys. Direktyvoje nustatyta viršutinė kredito sutarties riba turėtų būti padidinta, kad būtų atsižvelgta į indeksavimą priderinant ją prie infliacijos nuo 2008 m. ir ateinančiu laikotarpiu;

(16) sutelktinis finansavimas yra vis dažniau naudojama vartotojų finansavimo, paprastai skiriamo nedidelėms išlaidoms ar investicijoms finansuoti, forma. Sutelktinio finansavimo paslaugos, įskaitant paslaugas, palengvinančias kredito suteikimą, kurios yra teikiamos vartotojams, kaip apibrėžta Direktyvoje 2008/48/EB, nėra įtrauktos į Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/1503[26] taikymo sritį. Šiuo atžvilgiu šia direktyva siekiama papildyti Reglamentą (ES) 2020/1503, ištaisant tokią padėtį ir šiuo tikslu užtikrinant teisinį aiškumą dėl teisinio režimo, taikytino sutelktinio finansavimo kreditais paslaugoms, kai vartotojas siekia gauti kreditą per sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėją;

(17) sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas administruoja viešą skaitmeninę platformą, kad būsimiems skolintojams parinktų arba sudarytų palankesnes sąlygas jiems pasirinkti vartotojus, ieškančius finansavimo. Toks finansavimas galėtų būti teikiamas vartojimo kredito pavidalu. Kai sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai tiesiogiai teikia kreditą vartotojui, jiems būtų taikomos šios direktyvos nuostatos, susijusios su kreditoriais. Kai sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai tarpininkauja skiriant kreditą tarp kreditorių, veikiančių pagal savo užsiėmimą, verslą ar profesiją, ir vartotojų, tiems kreditoriams turėtų būti taikomos šioje direktyvoje nustatytos kreditorių prievolės. Tokiu atveju sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai atlieka kredito tarpininkų funkciją, todėl jiems turėtų būti taikomos direktyvoje nustatytos kredito tarpininkų prievolės;

(18) be to, kai kurios šios direktyvos nuostatos turėtų būti taikomos sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams, kurie veikia kaip tokių paslaugų teikėjai, o ne kaip kreditoriai ar kredito tarpininkai, kai jie tarpininkauja skiriant kreditą tarp asmenų, skiriančių vartojimą kreditą, kuriems ši veikla nėra jų užsiėmimas, verslas ar profesija, ir vartotojų. Šiuo atveju sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas turėtų laikytis tam tikrų šioje direktyvoje nustatytų taisyklių ir prievolių, įskaitant pareigą atlikti kreditingumo vertinimą ir taisykles, susijusias su informavimu prieš sudarant sutartį. Asmenims, skiriantiems kreditą vartotojams per sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėją, kuriems kredito teikimas nėra jų užsiėmimas, verslas ar profesija, jokios šioje direktyvoje kreditoriams nustatytos prievolės neturėtų būti taikomos;

(19) konkrečių kredito sutarčių, kurioms taikomos tik kai kurios šios direktyvos nuostatos, atveju valstybėms narėms ir toliau turėtų būti leidžiama pačioms savo nacionaliniais teisės aktais reglamentuoti tokių rūšių kredito sutartis kitų aspektų, kurie šia direktyva nėra suderinti, atžvilgiu;

(20) tęstinio tos pačios rūšies paslaugų teikimo arba prekių tiekimo sutartys, kai vartotojas už jas moka dalimis jų teikimo ar tiekimo metu, susitariančiųjų šalių interesų bei sandorių struktūros ir vykdymo požiūriu gali labai skirtis nuo kredito sutarčių, kurioms taikoma ši direktyva. Todėl taikant šią direktyvą tokios sutartys neturėtų būti laikomos kredito sutartimis. Tokios sutartys apima, pavyzdžiui, draudimo sutartis, pagal kurias už draudimą kas mėnesį mokama dalimis;

(21) kredito sutartys, pagal kurias skiriamas nekilnojamuoju turtu užtikrintas kreditas, ir kredito sutartys, kurių tikslas – finansuoti nuosavybės teisių į žemę arba esamus ar planuojamus statyti pastatus įgijimą ar išlaikymą, neturėtų būti įtrauktos į šios

[26] 2020 m. spalio 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/1503 dėl Europos sutelktinio finansavimo paslaugų verslui teikėjų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/1129 ir Direktyva (ES) 2019/1937, OL L 347, 2020 10 20, p. 1.

direktyvos taikymo sritį, nes tokios sutartys reglamentuojamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/17/EB[27]. Tačiau ši direktyva turėtų būti taikoma neužtikrintiems kreditams, kurių paskirtis yra gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto renovavimas, kai bendra kredito suma viršija 100 000 EUR;

(22) ši direktyva turėtų būti taikoma neatsižvelgiant į tai, ar kreditorius yra juridinis, ar fizinis asmuo. Tačiau ši direktyva neturėtų turėti įtakos valstybių narių teisei nustatyti apribojimą, pagal kurį kreditus vartotojams gali teikti tik juridiniai asmenys arba tam tikri juridiniai asmenys;

(23) kai kurios šios direktyvos nuostatos turėtų būti taikomos fiziniams ir juridiniams asmenims (kredito tarpininkams), kurių užsiėmimas, verslas arba profesija yra vartotojams už užmokestį pateikti arba siūlyti kredito sutartis, padėti vartotojams atliekant kredito sutarčių parengiamąjį darbą ar kreditoriaus vardu sudaryti kredito sutartis su vartotojais;

(24) informacija vartotojams, pavyzdžiui, ikisutartinė informacija arba bendro pobūdžio informacija, turėtų būti teikiama nemokamai;

(25) šia direktyva laikomasi pagrindinių teisių ir principų, visų pirma pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija). Šioje direktyvoje pirmiausia visapusiškai paisoma teisių į asmens duomenų apsaugą, nuosavybę, nediskriminavimą, šeimos ir profesinio gyvenimo apsaugą ir vartotojų apsaugą pagal Chartiją;

(26) vartotojai, kurie teisėtai gyvena Sąjungoje, neturėtų būti diskriminuojami dėl jų pilietybės arba gyvenamosios vietos ar dėl bet kurios kitos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje nurodytos priežasties, kai jie teikia paraišką dėl kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymo, ją sudaro arba yra sudarę Sąjungoje;

(27) vartotojai turėtų būti apsaugoti nuo nesąžiningos arba klaidinančios veiklos, ypač informacijos, kurią teikia kreditorius, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas, atžvilgiu, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2005/29/EB[28]. Ta direktyva ir toliau yra taikoma kredito sutartims bei sutelktinio finansavimo kreditais paslaugoms ir veikia kaip apsaugos priemonė, kuria užtikrinama, kad visuose sektoriuose galėtų būti išlaikyta vienodai aukšto lygio vartotojų apsauga nuo nesąžiningos komercinės veiklos, be kita ko, papildant kitus ES teisės aktus;

(28) reklamoje paprastai daugiausia dėmesio skiriama vienam ar keliems konkretiems produktams, tačiau vartotojai turėtų galėti priimti sprendimus žinodami viską apie įvairius siūlomus kredito produktus. Tuo atžvilgiu svarbus vaidmuo tenka bendro pobūdžio informacijai, kurioje vartotojui paaiškinama apie įvairiausius turimus produktus ir paslaugas ir jų pagrindines ypatybes. Todėl vartotojai turėtų visuomet turėti galimybę susipažinti su bendro pobūdžio informacija apie turimus kredito

---

[27] 2014 m. vasario 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/17/ES dėl vartojimo kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2008/48/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr.1093/2010 (OL L 60, 2014 2 28, p. 34).

[28] 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) (OL L 149, 2005 6 11, p. 22).

produktus. Tai neturėtų daryti poveikio jų pareigai teikti vartotojams asmeniškai pritaikytą ikisutartinę informaciją;

(29) turėtų būti numatytos konkrečios nuostatos dėl kredito sutarčių ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų reklamos, taip pat tam tikri tipinės informacijos, kuri turėtų būti pateikiama vartotojams, punktai, visų pirma tam, kad vartotojai galėtų palyginti skirtingus pasiūlymus. Tokia informacija turėtų būti nurodyta aiškiai, tiksliai ir pastebimai, pateikiant tipinį pavyzdį. Tipinė informacija turėtų būti nurodyta priekyje pastebimai ir aiškiai ir pateikta patraukliu formatu. Ji turėtų būti lengvai išskaitoma ir pritaikyta taip, kad būtų galima atsižvelgti į tam tikrų priemonių, pvz., mobiliųjų telefonų ekranų, techninius apribojimus. Laikinos skatinamosios sąlygos, pvz., žema procentinė norma ir žemesnė palūkanų norma, taikomos pirmaisiais kredito sutarties galiojimo arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo mėnesiais, turėtų būti aiškiai atpažįstamos kaip tokios. Vartotojai turėtų iš karto matyti visą esminę informaciją, net kai ją skaito mobiliojo telefono ekrane. Vartotojui taip pat turėtų būti nurodytas kreditoriaus, kredito tarpininko bei sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo telefono numeris ir e. pašto adresas, kad vartotojas su kreditoriumi, kredito tarpininku arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėju galėtų greitai ir veiksmingai susisiekti. Tais atvejais, kai nėra įmanoma nurodyti viso kredito dydžio kaip visos leidžiamos susipažinti sumos, ypač kai kredito sutartyje numatyta vartotojo teisė laisvai išmokėti lėšas su tam tikrais sumos apribojimais, turėtų būti numatyta didžiausia suma. Didžiausia suma turėtų būti nurodoma viršutinė kredito riba, su kuria vartotojas gali susipažinti. Konkrečiais ir pagrįstais atvejais, siekiant užtikrinti, kad vartotojas geriau suprastų kredito sutarčių ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų reklamoje pateikiamą informaciją, kai naudojama priemonė nesuteikia galimybės ją rodyti vizualiai, pvz., reklamos per radiją atveju, pateikiamos informacijos keikis galėtų būti sumažintas. Be to, valstybėms narėms ir toliau turėtų būti leidžiama savo nacionalinės teisės aktuose reglamentuoti reikalavimus dėl informacijos, taikomus kredito sutarčių ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų reklamai, kurioje nepateikiama informacija apie kredito kainą;

(30) kad vartotojai galėtų priimti sprendimus turėdami visą reikiamą informaciją apie faktus, bent vieną dieną prieš sudarydami kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį jie turėtų gauti pakankamai informacijos, įskaitant informaciją apie kredito sąlygas ir kainą, savo įsipareigojimus ir tinkamus jų paaiškinimus, kad galėtų neskubėdami ir patogiai ją atidžiai apsvarstyti. Šios taisyklės neturėtų pažeisti Direktyvos 93/13/EEB[29];

(31) ikisutartinė informacija turėtų būti pateikta naudojant „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą. Siekiant padėti vartotojams suprasti ir palyginti pasiūlymus, be „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos, kurioje vartotojai iš karto galėtų matyti visus svarbiausius elementus net mobiliojo telefono ekrane, vartotojams taip pat turėtų būti pateikta „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ forma, kurioje yra apibendrinti visi pagrindiniai kredito elementai. Informacija turėtų būti aiški, lengvai išskaitoma ir pritaikyta prie tam tikrų priemonių, pvz., mobiliųjų telefonų ekranų, techninių apribojimų. Ji turėtų būti tiksliai ir tinkamai rodoma įvairiais kanalais, siekiant užtikrinti, kad kiekvienas vartotojas galėtų

[29] 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais, OL L 95, 1993 4 21, p. 29.

vienodomis sąlygomis su ja susipažinti, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/882[30];

(32) siekiant užtikrinti kuo didesnį pasiūlymų skaidrumą ir palyginamumą, ikisutartinė informacija turėtų visų pirma apimti visoje Sąjungoje tokiu pačiu būdu nustatytą ir kreditui taikomą bendros kredito kainos metinę normą. Kadangi bendros kredito kainos metinė norma šiame etape gali būti nurodyta tik kaip pavyzdys, toks pavyzdys turėtų būti tipinis. Todėl ji turėtų atitikti, pavyzdžiui, pagal atitinkamos rūšies kredito sutartį arba teikiant tam tikros rūšies sutelktinio finansavimo kreditais paslaugas suteikto kredito vidutinę trukmę ir bendrą sumą bei, jei taikoma, įsigyjamas prekes. Parenkant tipinį pavyzdį, taip pat turėtų būti atsižvelgiama į tam tikrų rūšių kredito sutarčių arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų dažnumą konkrečioje rinkoje. Nustatydami kredito palūkanų normas, kredito dalių mokėjimo periodiškumą ir palūkanų kapitalizavimą, kreditoriai turėtų naudoti savo įprastus apskaičiavimo metodus, taikomus atitinkamam vartojimo kreditui. Jeigu ikisutartinė informacija pateikiama likus mažiau kaip vienai dienai iki vartotojui taps privaloma bet kokia kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartis, kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai turėtų priminti vartotojams apie galimybę atsisakyti kredito sutarties praėjus vienai dienai po sutarties sudarymo;

(33) bendra kredito kaina vartotojui turėtų apimti visas išlaidas, įskaitant palūkanas, komisinius, mokesčius, mokesčius už kredito tarpininkų paslaugas ir bet kuriuos kitus su kredito sutartimi arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis susijusius mokesčius, kuriuos turi sumokėti vartotojas, išskyrus mokesčius notarui. Kreditorių faktinės žinios apie išlaidas turėtų būti įvertinamos objektyviai, atsižvelgiant į šioje direktyvoje nustatytus profesinio atidumo reikalavimus;

(34) kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų sutartys, pagal kurias kredito palūkanų norma periodiškai tikslinama atsižvelgiant į kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų sutartyje nurodytos orientacinės palūkanų normos pokyčius, neturėtų būti laikomos kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų sutartimis su fiksuotąja kredito palūkanų norma;

(35) valstybėms narėms turėtų būti leidžiama toliau taikyti ar priimti nacionalines nuostatas, kuriomis kreditoriui arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjui draudžiama reikalauti iš vartotojo dėl kredito sutarties ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų atidaryti banko sąskaitą ar sudaryti sutartį dėl kitos papildomos paslaugos arba sumokėti su tokiomis banko sąskaitomis arba kitomis papildomomis paslaugomis susijusias išlaidas ar mokesčius. Tose valstybėse narėse, kuriose leidžiama pateikti tokius jungtinius pasiūlymus, prieš sudarant kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį vartotojai turėtų būti informuojami apie visas papildomas paslaugas, kurios yra būtinos apskritai kreditui gauti arba gauti jį pagal skelbiamas nuostatas ir sąlygas. Dėl tų papildomų paslaugų patiriamos išlaidos, visų pirma draudimo įmokos, turėtų būti įtrauktos į bendrą kredito kainą. Kitu atveju, jei tokių išlaidų sumos negalima iš anksto nustatyti, vartotojai apie tokių išlaidų buvimą turėtų gauti pakankamai informacijos prieš sudarant sutartį. Manoma, kad kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas turėtų žinoti, kokios yra papildomų paslaugų, kurias jis pats arba trečiosios šalies vardu siūlo

[30] 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (OL L 151, 2019 6 7, p. 70).

vartotojui, išlaidos, išskyrus atvejus, kai jų kaina priklauso nuo konkrečių vartotojo savybių ar jo padėties;

(36) tačiau tam tikrų rūšių kredito sutarčių atveju, atsižvelgiant į ypatingą tokių rūšių sutarčių pobūdį, tikslinga apriboti informavimo prieš sudarant sutartį reikalavimus, siekiant užtikrinti pakankamą vartotojų apsaugos lygį ir kartu nenustatant pernelyg didelės naštos kreditoriams arba, kai taikoma, kredito tarpininkams;

(37) vartotojui reikėtų suteikti išsamią informaciją prieš jam sudarant kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį, neatsižvelgiant į tai, ar parduodant kreditą dalyvauja kredito tarpininkas. Todėl paprastai informavimo prieš sudarant sutartį reikalavimai taip pat turėtų būti taikomi kredito tarpininkams. Tačiau kai prekių tiekėjai ir paslaugų teikėjai kaip papildomą funkciją atlieka ir kredito tarpininko funkciją, nėra tikslinga juos apsunkinti teisine pareiga suteikti informaciją prieš sudarant sutartį pagal šią direktyvą. Gali būti laikoma, kad, pavyzdžiui, prekių tiekėjai ir paslaugų teikėjai atlieka kredito tarpininko funkciją kaip papildomą funkciją, jei jų atliekamos kredito tarpininko funkcijos nėra pagrindinis jų užsiėmimo, verslo arba profesijos tikslas. Tais atvejais vis dėlto užtikrinamas pakankamas vartotojų apsaugos lygis, nes kreditoriui turėtų tekti atsakomybė užtikrinti, kad prieš sudarant sutartį vartotojas gautų visą informaciją iš tarpininko, jei kreditorius ir tarpininkas taip susitaria, ar kitu tinkamu būdu;

(38) valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė reglamentuoti galimai privalomą prieš sudarant kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų sutartį vartotojui suteikiamos informacijos pobūdį ir laikotarpį, kurį kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas yra įpareigotas tos informacijos;

(39) nepaisant informacijos, kuri turi būti suteikta prieš sudarant sutartį, vartotojui vis tiek gali prireikti papildomos pagalbos, kad jis galėtų nuspręsti, kuri kredito sutartis ar kurios sutelktinio finansavimo kreditais paslaugos iš siūlomų produktų asortimento geriausiai atitinka jo poreikius ir finansinę padėtį. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad kreditoriai ir, kai taikoma, kredito tarpininkai bei sutelktinio finansavimo kreditais pasaugų teikėjai teiktų tokią pagalbą, susijusią su kredito produktais, kuriuos jie siūlo vartotojui, vartotojui asmeniškai pritaikytu būdu paaiškindami svarbią informaciją, įskaitant visų pirma esmines vartotojui siūlomų produktų savybes, kad jis galėtų suprasti, koks gali būti tų produktų poveikis jo ekonominei padėčiai. Kreditoriai ir, kai taikoma, kredito tarpininkai bei sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai tokių paaiškinimų teikimo būdą turėtų pritaikyti pagal aplinkybes, kuriomis siūlomas kreditas, ir pagal pagalbos vartotojui poreikį, atsižvelgiant į vartotojo žinias ir patirtį kreditų srityje bei į atskirų kredito produktų pobūdį. Tokie paaiškinimai neturėtų būti asmeninė rekomendacija;

(40) kaip pabrėžiama Komisijos pasiūlyme dėl reglamento, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (Dirbtinio intelekto aktas)[31], dirbtinio intelekto (DI) sistemos gali būti lengvai naudojamos daugybėje ekonomikos sektorių ir visuomenėje, be kita ko, tarpvalstybiniu mastu, ir gali išplisti visoje Sąjungoje. Atsižvelgiant į tai, kreditoriams, kredito tarpininkams ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams turėtų būti leista asmeniškai pritaikyti savo pasiūlymų kainą tam tikriems vartotojams ar konkrečiai vartotojų kategorijai, taikant automatizuotą sprendimų priėmimą ir vartotojų elgsenos profiliavimą, kurie suteikia jiems galimybę įvertinti vartotojo perkamąją galią. Todėl vartotojai turėtų būti aiškiai informuojami tais

[31] COM/2021/206 *final*.

atvejais, kai jiems nurodyta kaina yra asmeniškai pritaikyta taikant automatizuotą duomenų tvarkymą, kad priimdami savo sprendimus dėl pirkimo jie galėtų atsižvelgti į galimą riziką;

(41) paprastai siejimas neturėtų būti leidžiamas, nebent kartu su kredito sutartimi ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis siūlomos finansinės paslaugos arba produkto nebūtų galima pasiūlyti atskirai, nes jie yra visiškai neatsiejama kredito dalis, pavyzdžiui, kredito su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas atveju. Nors, atsižvelgiant į proporcingumo aspektus, kreditoriai arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai turėtų galėti reikalauti, kad vartotojas turėtų atitinkamą draudimo liudijimą, kuriuo būtų užtikrintas kredito grąžinimas arba užtikrinama garantijos vertė, vartotojui turėtų būti suteikta galimybė pasirinkti draudiką ir tuo neturėtų būti pažeidžiamos kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo nustatytos kredito sąlygos, jei to draudiko liudijimu suteikiama tokio paties lygio garantija kaip kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų pateiktu arba pasiūlytu draudimo liudijimu. Be to, valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė visiškai arba iš dalies standartizuoti draudimo sutarčių draudimo aprėptį, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos palyginti skirtingus pasiūlymus tiems vartotojams, kurie nori atlikti tokius palyginimus;

(42) informacija apie papildomas paslaugas turėtų būti pateikta aiškiai ir skaidriai. Be to, neturėtų būti galima sutartyje su vartotoju numanyti tokių papildomų paslaugų teikimą, bet tokia sutartis turėtų būti aiškus aktas, kuriuo patvirtinama, kad yra laisva valia suteiktas konkretus, informacija pagrįstas ir vienareikšmis vartotojo sutikimas. Šiuo atžvilgiu tyla, iš anksto pažymėti langeliai arba neveikimas neturėtų būti laikomi sutikimu;

(43) konsultacijų teikimas asmeniškai pritaikytos rekomendacijos forma (toliau – konsultavimo paslaugos) yra atskira veiklos rūšis, kuri gali būti derinama su kitais kredito suteikimo arba tarpininkavimo jį suteikiant aspektais. Todėl tam, kad vartotojai galėtų suprasti jiems teikiamų paslaugų pobūdį, jie turėtų būti informuoti apie tai, ką tokios konsultavimo paslaugos apima, ir apie tai, ar jiems jos yra arba gali būti teikiamos. Atsižvelgiant į tai, kokią svarbą vartotojai teikia vartojamiems terminams „konsultacija“ ir „konsultantai“, valstybėms narėms turėtų būtų leista uždrausti vartoti tuos ar panašius terminus, kai vartotojams konsultavimo paslaugas teikia kreditoriai, kredito tarpininkai arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai. Tikslinga užtikrinti, kad valstybės narės nustatytų apsaugos priemones dėl tų atvejų, kai konsultacijos apibūdinamos kaip nepriklausomos, siekiant užtikrinti, kad aptartų produktų asortimentas ir užmokesčio sąlygos būtų proporcingi su tokiomis konsultacijomis siejamiems vartotojų lūkesčiams; Teikdamas konsultavimo paslaugas, kreditorius, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas turėtų atskleisti vartotojui, ar rekomendacija bus pagrįsta tik jo paties siūlomų produktų asortimentu, ar plačiu visoje rinkoje siūlomų produktų asortimentu, kad vartotojas suprastų, kuo grindžiama rekomendacija. Be to, kreditorius, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas turėtų nurodyti už konsultavimo paslaugas vartotojo mokamą mokestį arba, jei informacijos pateikimo metu sumos nustatyti neįmanoma, taikomą sumos apskaičiavimo metodą;

(44) vartotojų neprašytas kredito pardavimas kai kuriais atvejais gali būti susijęs su praktika, kuri yra žalinga vartotojui. Todėl bet koks nepageidaujamas kredito pardavimas, įskaitant iš anksto neužsakytų ir nepatvirtintų kredito kortelių siuntimą vartotojams arba vienašališką vartotojo sąskaitos kreditavimo arba kredito kortelės limito padidinimą, turėtų būti draudžiamas;

(45) valstybės narės turėtų imtis tinkamų priemonių, kad paskatintų atsakingą praktiką visais kredito santykių etapais, atsižvelgdamos į konkrečias jų kredito rinkos ypatybes. Tokios priemonės gali apimti, pavyzdžiui, nuostatą dėl vartotojų informavimo ir jų švietimo, įskaitant perspėjimus apie riziką, susijusią su įsipareigojimų dėl mokėjimų nevykdymu ir per dideliais įsiskolinimais. Svarbu – ypač besiplečiančioje kredito rinkoje, – kad kreditoriai nesiimtų neatsakingo skolinimo veiklos ar nesuteiktų kredito prieš tai neįvertinę kreditingumo. Valstybės narės turėtų vykdyti reikalingą priežiūrą, kad būtų išvengta tokio kreditorių elgesio, ir nustatyti priemones, reikalingas tam, kad už tokį elgesį būtų baudžiama. Nepažeidžiant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/36/ES[32] nuostatų dėl kredito rizikos, už kiekvieno vartotojo kreditingumo patikrinimą turėtų būti atsakingi kreditoriai arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai. Tuo tikslu kreditoriams arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams turėtų būti leidžiama naudoti ne tik tą informaciją, kurią vartotojas pateikia rengiant atitinkamą kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį, bet ir ilgalaikių komercinių santykių laikotarpiu pateiktą informaciją. Vartotojai taip pat turėtų veikti apdairiai ir laikytis savo sutartinių įsipareigojimų;

(46) labai svarbu prieš sudarant kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį įvertinti ir patikrinti vartotojo gebėjimą ir ketinimą išmokėti kreditą. Tas kreditingumo vertinimas turėtų būti atliekamas vartotojo interesų labui, kad būtų išvengta neatsakingos skolinimo praktikos ir per didelio įsiskolinimo, ir jį atliekant turėtų būti atsižvelgiama į visus būtinus ir reikšmingus veiksnius, kurie galėtų daryti poveikį vartotojo gebėjimui išmokėti kreditą. Valstybės narės turėtų galėti teikti papildomas gaires dėl papildomų kriterijų ir dėl vartotojo kreditingumo vertinimo metodų, pavyzdžiui, nustatydamos paskolos ir turto vertės santykio arba paskolos ir pajamų santykio ribas;

(47) kreditingumo vertinimas turėtų būti grindžiamas informacija apie vartotojo finansinę ir ekonominę padėtį, įskaitant pajamas ir išlaidas. Europos bankininkystės institucijos parengtose Paskolos išdavimo proceso ir stebėsenos gairėse (EBA/GL/2020/06) nurodoma, kokių kategorijų duomenys gali būti naudojami kreditingumo vertinimo tikslais tvarkant asmens duomenis. Tokie duomenys gali apimti pajamų ar kitų grąžinimo šaltinių įrodymą, informaciją apie finansinį turtą ir įsipareigojimus ar informaciją apie kitus finansinius įsipareigojimus. Tokie asmens duomenys, kaip, pvz., asmens duomenys, randami socialinės žiniasklaidos platformose, arba asmens sveikatos duomenys, neturėtų būti naudojami atliekant kreditingumo vertinimą. Vartotojai turėtų pateikti informaciją apie savo finansinę ir ekonominę padėtį, kad būtų lengviau įvertinti jų kreditingumą. Iš esmės kreditas turėtų būti suteikiamas vartotojui tik tuo atveju, jei kreditingumo vertinimo rezultatai rodo, kad pagal kredito sutartį arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį prisiimti įsipareigojimai, tikėtina, bus įvykdyti taip, kaip reikalaujama pagal tą sutartį. Tačiau jeigu toks įvertinimas yra nepalankus, kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas gali išimties tvarka suteikti kreditą konkrečiomis ir pagrįstomis aplinkybėmis, pavyzdžiui, kai jis palaiko ilgalaikius ryšius su vartotoju arba paskolų nepaprastosioms sveikatos priežiūros išlaidoms finansuoti, studentų

[32] 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

paskolų arba paskolų vartotojams su negalia atveju; Tokiu atveju, spręsdamas, ar suteikti kreditą vartotojui, kreditorius arba sutelktinio finansavimo kredito paslaugų teikėjas turėtų atsižvelgti į kredito sumą ir tikslą bei tikimybę, kad bus įvykdytos pagal sutartį kylančios prievolės;

(48) pasiūlyme dėl reglamento, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (Dirbtinio intelekto aktas), nurodoma, kad DI sistemos, naudojamos nustatant fizinių asmenų kreditų vertinimo balus arba vertinant jų kreditingumą, turėtų būti klasifikuojamos kaip didelės rizikos DI sistemos, nes pagal jas nustatoma asmenų galimybė gauti finansinių lėšų arba esmines paslaugas, pvz., būstą, elektrą ir telekomunikacijų paslaugas. Atsižvelgiant į šią didelę riziką, tais atvejais, kai kreditingumo vertinimas apima automatizuotą duomenų tvarkymą, vartotojas turėtų turėti teisę sulaukti iš kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų žmogaus įsikišimo. Vartotojas taip pat turėtų turėti teisę gauti prasmingą atlikto vertinimo paaiškinimą ir taikytos automatizuoto duomenų tvarkymo sistemos veikimo paaiškinimą, apimantį, be kita ko, pagrindinius kintamuosius, taikytą logiką ir susijusią riziką, taip pat teisę pareikšti savo požiūrį ir užginčyti kreditingumo įvertinimą bei sprendimą;

(49) vartotojų kreditingumui įvertinti kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai taip pat turėtų atlikti patikrinimą atitinkamose kredito duomenų bazėse. Atsižvelgiant į teisines ir faktines aplinkybes, tokie patikrinimai gali būti įvairios apimties. Siekiant išvengti kreditorių arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų konkurencijos iškraipymo, jiems turėtų būti suteikta prieiga prie valstybės narės, kurioje jie nėra įsisteigę, privačiųjų arba viešųjų duomenų apie vartotojus bazių, taikant nediskriminuojančias sąlygas, palyginti su toje valstybėje narėje įsisteigusiais kreditoriais arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjais. Valstybės narės turėtų palengvinti tarpvalstybinę prieigą prie privačiųjų arba viešųjų duomenų bazių, laikydamosi Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679[33]. Kad būtų užtikrintas didesnis abipusiškumas, kredito duomenų bazėse turėtų būti saugoma bent informacija apie vartotojų mokėjimo įsiskolinimus, laikantis Sąjungos ir nacionalinės teisės;

(50) jei sprendimas, kuriuo atmetama paraiška gauti kreditą, yra pagrįstas patikrinimu kredito duomenų bazėje, kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas turėtų informuoti vartotoją apie tai ir apie duomenų bazėje, kurioje atliktas patikrinimas, saugomą informaciją apie jį;

(51) šia direktyva nereglamentuojami sutarčių teisės klausimai, susiję su kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarčių galiojimu. Todėl toje srityje valstybės narės gali toliau taikyti ar priimti Sąjungos teisę atitinkančias nacionalines nuostatas. Valstybės narės gali reglamentuoti siūlymo sudaryti kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį teisinę tvarką, visų pirma tai, kada jis turi būti pateiktas, ir tą laikotarpį, per kurį kreditoriui arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjui privaloma laikytis savo pasiūlymo. Jeigu toks pasiūlymas yra teikiamas tuo pačiu metu kaip ir šioje direktyvoje numatyta ikisutartinė informacija, kaip ir bet kuri papildoma informacija, kurią kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas pageidautų suteikti vartotojui, jis

[33] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), OL L 119, 2016 5 4, p. 1.

turėtų būti pateiktas atskirame dokumente. Tas atskiras dokumentas gali būti pridedamas prie „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos;

(52) kredito sutartyje ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje turėtų būti aiškiai ir glaustai pateikta visa būtina informacija, kad vartotojas galėtų žinoti savo teises ir pareigas pagal tą sutartį;

(53) nepažeidžiant Tarybos direktyvos 93/13/EEB ir ikisutartinių prievolių pagal šią direktyvą ir siekiant užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą, prieš atliekant kokius nors kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties nuostatų ir sąlygų pakeitimus, vartotojui turėtų būti laiku pateiktas siūlomų pakeitimų apibūdinimas ir, jei taikoma, informacija apie tai, kad reikia vartotojo sutikimo, arba įstatymu nustatytų pakeitimų apibūdinimas, tų pakeitimų įgyvendinimo terminas, informacija apie vartotojui prieinamą būdą pateikti skundą bei laikotarpį, per kurį jis gali tai padaryti, ir nacionalinės valdžios institucijos, kuriai jis gali pateikti skundą, pavadinimas ir adresas. Sutarties pakeitimai neturėtų daryti poveikio jokioms vartotojo teisėms, įskaitant šioje direktyvoje nustatytas teises į informaciją;

(54) siekiant užtikrinti visišką skaidrumą, informacija apie kredito palūkanų normą vartotojui turėtų būti suteikta prieš kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymą bei ją sudarant. Sutartinių santykių metu vartotojas taip pat turėtų būti informuojamas apie kintamosios kredito palūkanų normos pokyčius ir dėl to atsirandančius mokėjimų pokyčius. Tai nepažeidžia nacionalinės teisės nuostatų, nesusijusių su vartotojų informavimu, kuriose nustatomos sąlygos, kuriomis daromi kredito palūkanų normų ir kitų su kreditu susijusių ekonominių sąlygų pakeitimai, nesusiję su mokėjimais, ar jų padariniai, pavyzdžiui, taisyklės, pagal kurias kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas gali pakeisti kredito palūkanų normą tik tada, kai yra tokiam pakeitimui pagrįsta priežastis, arba kad vartotojas gali nutraukti sutartį tuo atveju, jei pakeičiama kredito palūkanų norma ar kita su kreditu susijusi ekonominė sąlyga;

(55) didelio viršijimo, trunkančio ilgiau nei vieną mėnesį, atveju kreditorius turėtų nedelsdamas pateikti vartotojui informaciją apie viršijimą, įskaitant susijusią sumą, kredito palūkanų normą ir visas įsiskolinimams taikytinas sankcijas, mokesčius ar delspinigius. Įprastinio viršijimo atveju kreditorius turėtų pasiūlyti vartotojui konsultavimo paslaugas, jei jos yra teikiamos, kad vartotojams būtų padėta nustatyti pigesnes alternatyvas, arba nukreipti vartotojus pas konsultavimo skolos klausimais paslaugų teikėjus;

(56) vartotojams turėtų būti suteikta teisė atsisakyti sutarties, netaikant baudos ir prievolės pateikti pagrindimą. Tačiau teise atsisakyti sutarties neturi būti naudojamasi nesąžiningai;

(57) jei vartotojas atsisako kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties, pagal kurią jis gavo prekes, visų pirma pirkimo mokant dalimis arba nuomos ar išperkamosios nuomos sutarties, kurioje nustatyta pareiga įsigyti daiktą, ši direktyva neturėtų daryti poveikį valstybių narių nuostatoms, kuriomis reglamentuojami prekių grąžinimo ar kiti susiję klausimai;

(58) kai kuriais atvejais nacionalinėje teisėje jau yra numatyta, kad vartotojas negali gauti lėšų iki tam tikro termino pasibaigimo. Tokiais atvejais vartotojai gali pageidauti užtikrinti, kad jie gaus nusipirktas prekes ir paslaugas iš anksto. Todėl susieto kredito sutarčių atveju valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė išimties tvarka numatyti, kad, jei vartotojas aiškiai išreiškia norą iš anksto gauti įsigytas prekes arba

paslaugas, pirkimo sutarties atsisakymo teisės vykdymo terminas galėtų būti sutrumpintas iki tokio paties termino, prieš kuriam pasibaigiant lėšos negali būti gaunamos;

(59) susietojo kredito sutarčių atveju egzistuoja prekių arba paslaugų pirkimo ir tuo tikslu sudarytos kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties tarpusavio priklausomybės ryšys. Todėl, jei pagal Sąjungos teisę vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti pirkimo sutarties, jis nebeturėtų būti toliau saistomas susietojo kredito sutarties. Tai neturėtų turėti įtakos nacionalinei teisei, taikomai susietojo kredito sutartims tais atvejais, kai pirkimo sutartis neteko galios arba kai vartotojas pasinaudojo savo teise jos atsisakyti pagal nacionalinę teisę. Tai taip pat neturėtų turėti įtakos vartotojų teisėms, kurias jiems suteikia nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias negali būti sudarytas joks vartotojo ir prekių tiekėjo ar paslaugų teikėjo tarpusavio įsipareigojimas arba negali būti atliekami jokie šių asmenų tarpusavio mokėjimai, jei vartotojas nėra pasirašęs prekių ar paslaugų pirkimui finansuoti skirtos kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties;

(60) susitariančiosios šalys turėtų turėti teisę nutraukti neterminuotą kredito sutartį. Be to, jei taip susitarta kredito sutartyje arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje, kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas turėtų turėti teisę dėl objektyviai pagrįstų priežasčių sustabdyti vartotojo naudojimąsi teise į lėšų išmokėjimą pagal neterminuotą kredito sutartį. Tokios priežastys gali būti, pavyzdžiui, įtarimas, kad kreditas naudojamas neleistinai ar nesąžiningai arba labai išaugusi rizika, kad vartotojas negalės įvykdyti savo pareigos grąžinti kreditą. Ši direktyva nedaro poveikio nacionalinės sutarčių teisės nuostatoms, kuriomis reglamentuojamos susitariančiųjų šalių teisės nutraukti kredito sutartį dėl sutarties pažeidimo;

(61) tam tikromis sąlygomis vartotojui turėtų būti leidžiama pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis prieš kreditorių arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėją, jei kyla su pirkimo sutartimi susijusių problemų. Tačiau valstybės narės turėtų nustatyti, kokia apimtimi ir kokiomis sąlygomis reikalaujama, kad vartotojas pasinaudotų teisių gynimo priemonėmis prieš tiekėją, ypač tiekėjui pateikdamas ieškinį, prieš galėdamas jomis pasinaudoti prieš kreditorių arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėją. Iš vartotojų neturėtų būti atimtos teisės, kurios jiems suteiktos pagal nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias taikoma prekių pardavėjo arba paslaugų teikėjo ir kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo solidarioji atsakomybė;

(62) vartotojas turėtų turėti teisę įvykdyti savo įsipareigojimus iki kredito sutartyje sutartos datos. Kaip nustatyta Teisingumo Teismo *ES Lexitor* bylos sprendime[34], išankstinio kredito grąžinimo atveju vartotojo teisė į bendros kredito kainos vartotojui sumažinimą apima visas vartotojo mokėtinas išlaidas. Išankstinio grąžinimo atveju kreditorius turėtų turėti teisę į sąžiningą ir objektyviai pagrįstą kompensaciją už išlaidas, tiesiogiai susijusias su išankstiniu grąžinimu, atsižvelgiant ir į bet kurias tuo būdu sukauptas kreditoriaus santaupas. Tačiau tam, kad būtų nustatytas kompensacijos apskaičiavimo metodas, būtina laikytis kelių principų. Kompensacijos kreditoriui apskaičiavimas turėtų būti skaidrus ir suprantamas vartotojams jau prieš sudarant sutartį ir bet kokiu atveju – kredito sutarties vykdymo metu. Be to, kreditoriams turėtų

[34] 2019 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimas, Lexitor, C-383/18, ECLI:EU:C:2019:702.

būti lengva taikyti apskaičiavimo metodą, o kompetentingoms institucijoms turėtų būti sudarytos palankios sąlygos atlikti kompensavimo priežiūrą. Todėl ir dėl to, kad vartojimo kredito, atsižvelgiant į jo trukmę ir apimtį, nefinansuoja ilgalaikio finansavimo mechanizmai, kompensacijos viršutinė riba turėtų būti vienodo dydžio suma. Šis požiūris atspindi vartojimo kreditų ypatumus ir neturėtų užkirsti kelio taikyti jį kitiems produktams, finansuojamiems pagal ilgalaikio finansavimo mechanizmus, pavyzdžiui, hipotekos paskolas su fiksuotąja palūkanų norma;

(63) valstybės narės turėtų turėti teisę numatyti, kad išankstinio grąžinimo atveju kreditorius gali reikalauti kompensacijos tik tuo atveju, kai per dvylikos mėnesių laikotarpį grąžinta suma viršija valstybių narių nustatytą ribą. Nustatydamos šią ribą, kuri neturėtų viršyti 10 000 EUR, valstybės narės turėtų atsižvelgti į vidutinį vartojimo kreditų sumos dydį jų rinkoje;

(64) siekiant paskatinti vidaus rinkos kūrimą bei veikimą ir užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį visoje Sąjungoje, būtina užtikrinti informacijos apie bendros kredito kainos metines normas palyginamumą visoje Sąjungoje;

(65) kai kuriose valstybėse narėse viršutinės ribos taikymas palūkanų normoms, bendros kredito kainos metinėms normoms ar bendrai kredito kainai vartotojui yra įprasta praktika. Paaiškėjo, kad toks apribojimas yra naudingas vartotojams. Atsižvelgiant į tai, valstybės narės turėtų galėti išlaikyti savo dabartinę teisinę tvarką. Vis dėlto, siekiant padidinti vartotojų apsaugą, netaikant nereikalingų apribojimų valstybėms narėms, viršutinės palūkanų normos, bendros kredito kainos metinės normos ar bendros kredito kainos vartotojui ribos turėtų būti nustatytos visoje Sąjungoje;

(66) įvairių valstybių narių įstatymų nuostatos, susijusios su verslo etika sudarant kredito sutartis ar teikiant sutelktinio finansavimo kreditais paslaugas, labai skiriasi. Nors pripažįstama, kad kredito tarpininkavimo veikloje dalyvauja daug įvairių rūšių subjektų, labai svarbu Sąjungos lygmeniu turėti tam tikrus standartus, siekiant užtikrinti aukšto lygio profesionalumą ir paslaugas;

(67) taikant Sąjungos teisinę sistemą, vartotojams turėtų būti suteikta tikrumo, kad kreditoriai, kredito tarpininkai ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai atsižvelgia į vartotojo interesus, remdamiesi informacija, su kuria tuo metu gali susipažinti kreditorius, kredito tarpininkas ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai, ir pagrįstomis prielaidomis apie vartotojui atitinkamoje padėtyje kylančią riziką siūlomos kredito sutarties galiojimo arba siūlomų sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo laikotarpiu. Vienas iš pagrindinių tokio vartotojų pasitikėjimo užtikrinimo aspektų – reikalavimas užtikrinti šio sektoriaus subjektų aukšto lygio sąžiningumą, garbingumą ir profesionalumą, tinkamą interesų konfliktų, įskaitant tuos, kurie kyla dėl darbo užmokesčio, valdymą ir reikalauti, kad būtų teikiamos vartotojui naudingos konsultacijos;

(68) tikslinga užtikrinti, kad atitinkami kreditorių, kredito tarpininkų ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų darbuotojai turėtų tinkamo lygio žinių ir gebėjimų aukšto lygio profesionalumui pasiekti. Todėl turėtų būti reikalaujama, kad bendrovės lygiu būtų įrodytos atitinkamos žinios ir gebėjimai, remiantis būtiniausiais žinių ir gebėjimų reikalavimais. Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama nustatyti arba palikti galioti tokius reikalavimus atskiriems fiziniams asmenims. Šios direktyvos tikslais darbuotojams, tiesiogiai vykdantiems veiklą pagal šią direktyvą, turėtų būti priskirti su klientais dirbantys ir administracijos darbuotojai, įskaitant vadovybę, kuriems tenka svarbus vaidmuo kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų procese. Pagalbines su kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais

paslaugų procesu nesusijusias funkcijas atliekantys asmenys, įskaitant žmogiškųjų išteklių ir informacinių ir komunikacijos technologijų skyrių darbuotojus, neturėtų būti laikomi darbuotojais pagal šią direktyvą. Valstybės narės turėtų nustatyti ir taikyti priemones, pvz., informavimo kampanijas, vartotojo vadovus, darbuotojų mokymo programas, kuriomis būtų remiamas informuotumo apie šios direktyvos reikalavimus didinimas kreditą teikiančiose mažosiose ir vidutinėse įmonėse (MVĮ) ir joms padedama jų laikytis;

(69) siekdamos išplėsti vartotojų galimybes priimti pagrįstus sprendimus dėl atsakingo skolinimosi ir skolos valdymo, valstybės narės turėtų skatinti priemones, kuriomis būtų remiamas vartotojų švietimas atsakingo skolinimosi ir skolos valdymo klausimais, ypač susijusiais su vartojimo kredito sutartimis. Ši pareiga galėtų būti vykdoma atsižvelgiant į Sąjungos kartu su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) parengtą finansinės kompetencijos programą. Itin svarbu teikti gaires vartotojams, kurie vartojimo kreditą ima pirmą kartą, ypač dėl skaitmeninių priemonių. Tuo atžvilgiu Komisija turėtų nustatyti geriausios praktikos pavyzdžius, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos toliau plėtoti vartotojų informuotumo finansiniais klausimais didinimo priemones. Komisija tokius geriausios praktikos pavyzdžius gali skelbti kartu su panašiomis ataskaitomis, rengiamomis atsižvelgiant į kitus Sąjungos teisės aktus;

(70) atsižvelgiant į didelius vykdymo užtikrinimo procedūros padarinius kreditoriams, vartotojams ir galbūt finansiniam stabilumui, tikslinga skatinti kreditorius aktyviai spręsti atsirandančios kredito rizikos problemas ankstyvajame etape ir įdiegti būtinas priemones, siekiant užtikrinti, kad kreditoriai rodytų deramą pakantumą ir dėtų pagrįstas pastangas padėčiai ištaisyti, imdamiesi kitų priemonių prieš pradedant vykdymo užtikrinimo procedūrą. Jei įmanoma, turėtų būti rasti sprendimai, kuriais būtų atsižvelgiama, be kita ko, į konkrečias vartotojo aplinkybes, jo interesus ir teises, gebėjimą grąžinti kreditą ir pagrįstą poreikį turėtų lėšų pragyvenimui, ir kuriuos taikant vartotojas patirtų mažiau išlaidų įsipareigojimų neįvykdymo atveju. Valstybės narės neturėtų trukdyti kredito sutarties šalims aiškiai susitarti, kad, norint grąžinti kreditą, pakanka kreditoriui grąžinti susietojo kredito sutartyje numatytas prekes arba pardavus tokias prekes gautas pajamas;

(71) pakantumo priemonės gali apimti visišką arba dalinį kredito sutarties refinansavimą arba ankstesnių kredito sutarties nuostatų ir sąlygų pakeitimą. Toks pakeitimas, be kita ko, gali būti: kredito sutarties galiojimo laikotarpio pratęsimas, kredito sutarties rūšies pakeitimas, visos grąžinamos dalies sumos ar jos dalies mokėjimo atidėjimas tam tikram laikotarpiui, palūkanų normos pakeitimas, mokėjimo atostogų suteikimas, grąžinimas dalimis, valiutos konvertavimas ir atleidimą nuo skolos dalies bei skolos konsolidavimą;

(72) vartotojai, kurie susiduria su sunkumais vykdydami savo finansinius įsipareigojimus, gali pasinaudoti specializuota pagalba savo skolų valdymo srityje. Konsultavimo skolos klausimais paslaugos teikiamos siekiant padėti finansinių problemų turintiems vartotojams ir duoti jiems patarimų, kad jie galėtų kuo greičiau sumokėti savo negrąžintas skolas, kartu išlaikydami deramą gyvenimo lygį ir savo orumą. Ši asmeniškai pritaikyta ir nepriklausoma pagalba, teikiama profesionalių veiklos vykdytojų, kurie nėra kreditoriai, kredito tarpininkai, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai ar kredito administratoriai, gali apimti teisines konsultacijas, lėšų ir skolos valdymą, taip pat socialinę paramą ir psichologinę pagalbą. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad konsultavimo skolos klausimais paslaugos, kurias teikia nepriklausomi profesionalūs veiklos vykdytojai, būtų tiesiogiai arba netiesiogiai

suteikiamos vartotojams ir kad sunkumų dėl savo skolų grąžinimo patiriantys vartotojai, prieš pradedant vykdymo užtikrinimo procedūrą, būtų nukreipiami pas konsultavimo skolos klausimais paslaugų teikėjus, kai tai įmanoma; Valstybės narės gali toliau taikyti arba nustatyti konkrečius tokioms paslaugoms taikomus reikalavimus;

(73) siekiant užtikrinti rinkos skaidrumą bei stabilumą ir kol vyks tolesnis derinimas, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų nustatytos tinkamos priemonės kreditorių ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų veiklai reguliuoti arba prižiūrėti;

(74) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad ne kredito įstaigoms kompetentinga valdžios institucija taikytų tinkamą įgaliojimo procesą, įskaitant ne kredito įstaigos įtraukimą į registrą, ir priežiūros tvarką;

(75) šioje direktyvoje reglamentuojamos tik kai kurios kredito tarpininkų pareigos vartotojų atžvilgiu. Todėl valstybėms narėms turėtų būti leidžiama toliau taikyti ar nustatyti papildomas kredito tarpininkų pareigas, įskaitant sąlygas, pagal kurias kredito tarpininkas gali gauti mokesčius iš vartotojo, kuris prašė jo paslaugų;

(76) dėl kreditoriaus teisių pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį suteikimo vartotojas neturėtų atsidurti mažiau palankioje padėtyje. Vartotojas taip pat turėtų būti tinkamai informuojamas, kai kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartis perleidžiama trečiajai šaliai. Tačiau kai pradinis kreditorius pagal sutartį su perėmėju vartotojo atžvilgiu ir toliau tvarko kreditą, vartotojui nėra labai svarbu būti informuotam apie perleidimą. Todėl tokiais atvejais Sąjungos lygmeniu nustatytas reikalavimas informuoti vartotoją apie perleidimą būtų perteklinis;

(77) valstybės narės turėtų išlaikyti laisvę toliau taikyti ar nustatyti nacionalines taisykles, kuriomis numatomos kolektyvinės pranešimo priemonės, kai tai būtina dėl tikslų, susijusių su sudėtingų sandorių, pavyzdžiui, privalomojo administracinio bankų likvidavimo atveju vykdomo turto pakeitimo vertybiniais popieriais ar likvidavimo, veiksmingumu;

(78) vartotojams turėtų būti suteikta galimybė pasinaudoti tinkamomis ir veiksmingomis alternatyvaus ginčų sprendimo procedūromis ginčams, kylantiems dėl teisių ir pareigų, nustatytų pagal šią direktyvą, spręsti, atitinkamais atvejais pasitelkiant esamus subjektus. Tokia galimybė jau užtikrinta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES[35], kiek tai susiję su sutartiniais ginčais. Vis dėlto vartotojams turėtų būti suteikta galimybė pasinaudoti alternatyviomis ginčų sprendimo procedūromis ir ikisutartinių ginčų dėl šia direktyva nustatytų teisių ir pareigų atvejais, pavyzdžiui, susijusiais su informavimo prieš sudarant sutartį reikalavimais, konsultavimo paslaugomis ir kreditingumo vertinimu, taip pat su informacija, kurią teikia kredito tarpininkai, ganantys atlygį iš kreditorių ir todėl neturintys tiesioginių sutartinių ryšių su vartotojais. Tokios alternatyvaus ginčų sprendimo procedūros ir tokias procedūras siūlantys subjektai turėtų atitikti Direktyva 2013/11/ES nustatytus kokybės reikalavimus;

(79) valstybės narės turėtų paskirti kompetentingas valdžios institucijas, įgaliotas užtikrinti šios direktyvos vykdymą, ir užtikrinti, kad toms kompetentingoms valdžios

[35] 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo, kuria iš dalies keičiami Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2009/22/EB, OL L 165, 2013 6 18, p. 63.

institucijoms būtų suteikti tyrimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimai bei tinkami ištekliai, būtini jų pareigoms atlikti. Valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos visada tarpusavyje bendradarbiauja, kai to reikia jų pareigoms atlikti pagal šią direktyvą;

(80) valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikytinų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, ir užtikrinti jų taikymą. Nors sankcijų nustatymas paliekamas valstybių narių nuožiūrai, numatytos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios;

(81) dabartinės nacionalinės taisyklės dėl sankcijų Sąjungoje gerokai skiriasi. Visų pirma ne visos valstybės narės užtikrina, kad už plačiai paplitusius pažeidimus ar Sąjungos mastu plačiai paplitusius pažeidimus atsakingiems prekiautojams galėtų būti skiriamos veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos baudos. Siekiant užtikrinti, kad už plačiai paplitusius pažeidimus ir už Sąjungos mastu plačiai paplitusius pažeidimus, kuriems taikomas koordinuotos tyrimo ir vykdymo užtikrinimo priemonės pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/2394[36], valstybių narių institucijos galėtų skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas; baudos turėtų būti nustatytos kaip sankcijų už tokius pažeidimus elementas. Kad būtų užtikrintas baudų atgrasomasis poveikis, valstybės narės už tokius pažeidimus nacionalinėje teisėje turėtų nustatyti maksimalią baudą, kuri sudarytų bent 4 proc. kreditoriaus, kredito tarpininko arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo metinės apyvartos atitinkamoje valstybėje narėje arba atitinkamose valstybėse narėse. Tam tikrais atvejais tie prekiautojai taip pat gali būti bendrovių grupė;

(82) siekdama užtikrinti didesnį skaidrumą ir vartotojų pasitikėjimą, kompetentinga valdžios institucija gali atskleisti visuomenei informaciją apie bet kokią administracinę sankciją, paskirtą už priemonių, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimą, nebent toks paskelbimas galėtų sukelti didelę grėsmę finansų rinkoms arba pernelyg pakenkti susijusioms šalims;

(83) kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. nustatyti bendras taisykles, taikomas tam tikriems valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kreditu, aspektams, valstybės narės negali deramai pasiekti dėl skaitmeninimo sukeltų rinkos pokyčių ir kadangi tikslo sudaryti palankesnes sąlygas vartojimo kredito teikimui tarpvalstybiniu mastu būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydamasi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo, Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;

(84) siekiant iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus dėl papildomų prielaidų, taikomų skaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros[37] nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos

[36] 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2394 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymo užtikrinimą, bendradarbiavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004, OL L 345, 2017 12 27, p. 1.

[37] OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

(85) pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. bendrą valstybių narių ir Komisijos politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų[38] valstybės narės pagrįstais atvejais įsipareigojo prie pranešimų apie perkėlimo priemones pridėti vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose paaiškinamos direktyvos sudedamųjų dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos. Šios direktyvos atveju teisės aktų leidėjas laikosi nuomonės, kad tokių dokumentų perdavimas yra pagrįstas;

(86) atsižvelgiant į Direktyvos 2008/48/EB pakeitimų, kuriuos reikia padaryti dėl vartojimo kreditų sektoriaus raidos, skaičių ir siekiant Sąjungos teisės aktų aiškumo, ta direktyva turėtų būti panaikinta ir pakeista šia direktyva;

(87) Valstybės narės turėtų taikyti priemones, būtinas, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo [*Leidinių biurui: įrašyti datą: šeši mėnesiai nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*]. Tačiau, atsižvelgiant į dėl COVID-19 pandemijos susidariusias sudėtingas ekonomines aplinkybes ir konkrečius iššūkius, su kuriais susiduria labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės, tokioms įmonėms turėtų būti suteikta pakankamai laiko pasirengti šios direktyvos taikymui. Taigi, mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių atveju valstybės narės turėtų taikyti priemones, būtinas, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo [*Leidinių biurui: įrašyti datą: 18 mėnesių nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*];

(88) vadovaujantis Reglamento (ES) 2018/1725[39] 42 straipsnio 1 dalimi buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir jis pateikė nuomonę XX XXXX[40],

---

38 OL C 369, 2011 12 17, p. 14.

39 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB, OL L 295, 2018 11 21, p. 39.

40 …

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šia direktyva nustatoma bendra valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kreditais, teikiamais tam tikromis vartojimo kredito sutartimis vartotojams ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis vartotojams, tam tikrų aspektų suderinimo sistema.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma kredito sutartims.

   1–3, 5–10, 12–23, 26–28, 30–33, 37 ir 39–50 straipsniai taip pat taikomi sutelktinio finansavimo kreditais paslaugoms, kai tas paslaugas teikia ne kreditorius ar kredito tarpininkas.

2. Ši direktyva netaikoma:

   (a) kredito sutartims, užtikrintoms hipoteka arba kita panašia valstybėje narėje įprastai naudojama garantija gyvenamosios paskirties nekilnojamuoju turtu arba užtikrintoms su gyvenamosios paskirties nekilnojamuoju turtu susijusia teise;

   (b) kredito sutartims, kurių paskirtis – įgyti arba išlaikyti teises į žemės arba esamo ar projektuojamo statinio nuosavybę;

   (c) kredito sutartims, kai bendra suteikiamo kredito suma yra didesnė nei 100 000EUR;

   (d) kredito sutartims, kai darbdaviai, kuriems kreditavimas yra jų antrinė veikla, suteikia savo darbuotojams kreditą be palūkanų arba siūlydami mažesnę negu rinkoje vyraujanti bendros kredito kainos metinę normą ir kurios nėra siūlomos visuomenei;

   (e) kredito sutartims, kurios sudaromos su investicinėmis įmonėmis, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/65/ES[41] 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte, arba su kredito įstaigomis, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013[42] 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte, siekiant leisti investuotojui įvykdyti sandorį, susijusį su viena ar daugiau Direktyvos 2014/65/ES I priedo C skirsnyje išvardytų priemonių, jei kreditą suteikianti investicinė įmonė arba kredito įstaiga dalyvauja tokiame sandoryje;

---

41 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (OL L 173, 2014 6 12, p. 349).

42 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012, OL L 176, 2013 6 27, p. 1.

(f) kredito sutartims, kurios yra sudarytos pagal susitarimą, pasiektą teisme arba kitoje valstybės valdžios institucijoje;

(g) kredito sutartims, kurios yra susijusios su nemokamai atidėtu esamos skolos mokėjimu;

(h) kredito sutartims, pagal kurias iš vartotojo reikalaujama, kad jis kaip užstatą kreditoriui paliktų kokį nors daiktą, o vartotojo įsipareigojimas yra griežtai apribojamas tuo įkeistu daiktu;

(i) kredito sutartims dėl paskolų pagal įstatymų numatytą nuostatą, kuria siekiama bendro intereso, suteikiamų ribotai visuomenės daliai taikant mažesnę nei rinkoje vyraujanti palūkanų normą arba visai nemokant palūkanų, arba kitomis sąlygomis, kurios būtų palankesnės vartotojui nei rinkoje vyraujančios sąlygos;

(j) kredito sutartys, sudarytos [*Leidinių biurui*: *įrašyti datą – šeši mėnesiai nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*]; tačiau 23 ir 24 straipsniai, 25 straipsnio 1 dalies antras sakinys, 25 straipsnio 2 dalis ir 28 bei 39 straipsniai taikomi visoms neterminuotoms kredito sutartims, sudarytoms [*Leidinių biurui: įrašyti datą – šeši mėnesiai nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*].

3. Nepaisant 2 dalies c punkto, ši direktyva taikoma neužtikrintoms kredito sutartims, kurių paskirtis yra gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto renovavimas, kai bendra kredito suma yra didesnė nei 100 000 EUR.

4. Kredito sutarčių, pagal kurias suteikiama teisė į viršijimą, atveju taikomi tik 1–3, 25 ir 41–50 straipsniai.

5. Valstybės narės gali nustatyti, kad tik 1–3, 7–8, 11, 19, 20 straipsniai, 21 straipsnio 1 dalies a–h, ir l punktai, 21 straipsnio 3 dalis, 23, 25, 28–51 straipsniai taikomi kredito sutartims, kurias sudaro organizacija, kurios nariai gali būti tik asmenys, gyvenantys arba dirbantys tam tikroje vietoje arba konkretaus darbdavio darbuotojai ir į pensiją išėję darbuotojai, arba asmenys, atitinkantys kitus nacionalinės teisės aktuose nustatytus reikalavimus, įrodančius narių tarpusavio ryšio buvimą, ir kuri atitinka visas toliau nurodomas sąlygas:

(a) organizacija įsteigta siekiant jos narių tarpusavio naudos;

(b) organizacija siekia pelno tik savo nariams;

(c) organizacija siekia pagal nacionalinę teisę reikalaujamo socialinio tikslo;

(d) organizacija gauna ir valdo tik savo narių santaupas ir tik jiems teikia kredito šaltinius;

(e) organizacija suteikia kreditą taikydama mažesnę nei rinkoje vyraujanti bendros kredito kainos metinę normą arba normą, kurios viršutinė riba reglamentuojama nacionalinės teisės aktais.

Valstybės narės gali netaikyti šios direktyvos nuostatų pirmoje pastraipoje minimos organizacijos sudarytoms kredito sutartims, kai visų tos organizacijos sudarytų esamų kredito sutarčių bendra vertė, palyginti su visų toje valstybėje narėje, kurioje yra organizacija, sudarytų esamų kredito sutarčių bendra verte, yra nedidelė, ir visų tokių organizacijų valstybėje narėje sudarytų visų esamų kredito sutarčių bendra vertė yra mažesnė nei 1 proc. visų toje valstybėje narėje sudarytų esamų kredito sutarčių bendros vertės.

Valstybės narės kasmet peržiūri, ar vis dar tebetenkinamos sąlygos taikyti kurią nors iš antroje pastraipoje minimų išimčių, ir imasi veiksmų panaikinti išimtį, jeigu mano, kad tos sąlygos nebetenkinamos.

6. Valstybės narės gali nustatyti, kad tik 1–3, 7–8, 11, 19, 20 straipsniai, 21 straipsnio 1 dalies a–h, l ir r punktai, 21 straipsnio 3 dalis ir 23, 25, 28–38 ir 40–50 straipsniai taikomi kredito sutartims, kuriose numatoma galimybė kreditoriui ir vartotojui susitarti dėl atidėto mokėjimo arba grąžinimo metodų, jei vartotojas jau nevykdo savo įsipareigojimų pagal pradinę kredito sutartį, ir kai tenkinamos šios sąlygos:

   (a) tikėtina, kad toks susitarimas padės išvengti teisinio proceso dėl vartotojo įsipareigojimų nevykdymo;

   (b) tokio susitarimo sudarymu vartotojui nebūtų nustatytos nepalankesnės sąlygos, nei tos, kurios nustatytos pradinėje kredito sutartyje.

3 straipsnis

Sąvokų apibrėžtys

Šioje direktyvoje taikomos šios sąvokų apibrėžtys:

(1) vartotojas – fizinis asmuo, kuris veikia siekdamas tikslų, nesusijusių su jo užsiėmimu, verslu ar profesija;

(2) kreditorius – fizinis arba juridinis asmuo, kurio užsiėmimas, verslas arba profesija yra suteikti arba įsipareigoti suteikti kreditus;

(3) kredito sutartis – sutartis, pagal kurią kreditorius suteikia arba įsipareigoja suteikti vartotojui kreditą atidėtojo mokėjimo, paskolos forma arba kitu panašiu finansiniu būdu, išskyrus sutartis dėl tos pačios rūšies nuolatinio paslaugų teikimo ar prekių tiekimo, kai vartotojas už tokias paslaugas ar prekes moka dalimis jų teikimo ar tiekimo laikotarpiu;

(4) sutelktinio finansavimo kreditais paslaugos – paslaugos, kurias teikia sutelktinio finansavimo platforma, kad palengvintų vartojimo kredito skyrimą;

(5) bendra kredito kaina vartotojui – visos išlaidos, įskaitant palūkanas, komisinius, mokesčius ir bet kuriuos kitus su kredito sutartimi ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis susijusius mokesčius, kuriuos reikalaujama, kad vartotojas sumokėtų, ir kurie yra žinomi kreditoriui kredito sutarčių atveju, arba išlaidas, susijusias su sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis, kurios yra žinomos sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjui sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų atveju, išskyrus mokesčius notarui; taip pat į bendrą kredito kainą vartotojui įskaičiuojamos visos su kredito sutartimi ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis susijusių papildomų paslaugų išlaidos, jei, be to, privaloma sudaryti tokių papildomų paslaugų sutartį, siekiant apskritai kreditą gauti arba gauti jį pagal skelbiamas nuostatas ir sąlygas;

(6) bendra vartotojo mokama suma – bendros kredito sumos ir bendros kredito kainos vartotojui suma;

(7) bendros kredito kainos metinė norma arba MN – bendra kredito kaina vartotojui, išreikšta metine bendros kredito sumos procentine dalimi, jei tinkama, įskaitant 30 straipsnio 2 dalyje nurodytas išlaidas;

(8) kredito palūkanų norma – palūkanų norma, išreikšta fiksuotu arba kintamu procentiniu dydžiu, kasmet taikomu išmokėtai kredito lėšų sumai;

(9) fiksuotoji kredito palūkanų norma – kredito palūkanų norma, kurią kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas ir vartotojas kredito sutartyje arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje susitaria taikyti visą sutarties galiojimo laikotarpį, arba keletas kredito palūkanų normų, kurias kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas ir vartotojas kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje susitaria taikyti daliniams laikotarpiams, kuriems kredito palūkanų norma nustatoma išimtinai taikant fiksuotą konkrečią procentinę dalį. Jei kredito sutartyje arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje nustatytos ne visos kredito palūkanų normos, laikoma, kad kredito palūkanų norma yra fiksuota tik daliniams laikotarpiams, kurių kredito palūkanų normos yra nustatomos išimtinai taikant fiksuotą konkrečią procentinę dalį, dėl kurios susitarta sudarant kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį;

(10) bendra kredito suma – limitas arba visos sumos, kuriomis suteikiama galimybė naudotis pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį;

(11) patvarioji laikmena – bet kuri priemonė, kuri suteikia galimybę vartotojui jam asmeniškai skirtą informaciją saugoti tiek laiko, kiek reikia pagal informacijos paskirtį, taip, kad ja būtų galima pasinaudoti ateityje ir kad būtų galima saugomą informaciją atkurti jos nepakeičiant;

(12) kredito tarpininkas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris veikia ne kaip kreditorius arba notaras ir ne vien tiesiogiai ar netiesiogiai pristatydamas vartotoją kreditoriui ir kuris veikia pagal savo užsiėmimą, verslą ar profesiją už mokestį, mokamą pinigais arba bet kuria kita sutarta finansinio atlygio forma:

(a) pateikia arba siūlo kredito sutartis vartotojams;

(b) padeda vartotojams atlikti kredito sutarčių parengiamąjį darbą arba kitą ikisutartinį administravimą, išskyrus a punkte numatytą darbą, arba

(c) kreditoriaus vardu sudaro kredito sutartis su vartotojais;

(13) prieš sudarant sutartį pateikiama informacija arba ikisutartinė informacija – informacija, kurios vartotojui reikia tam, kad jis galėtų palyginti skirtingus kredito pasiūlymus ir priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymo;

(14) profiliavimas – bet kokios formos automatizuotas asmens duomenų tvarkymas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 4 punkte;

(15) nuotolinio ryšio priemonė – bet kokia nuotolinio ryšio priemonė, kaip apibrėžta Direktyvos 2002/65/EB 2 straipsnio e punkte;

(16) siejimas – kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų siūlymas arba pardavimas pakete kartu su kitais skirtingais finansiniais produktais arba paslaugomis, kai vartotojas negali atskirai sudaryti kredito sutarties arba gauti sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų;

(17) grupavimas – kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų siūlymas arba pardavimas pakete kartu su kitais atskirais finansiniais produktais arba paslaugomis, kai kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį taip pat galima su vartotoju sudaryti atskirai, tačiau nebūtinai tomis pačiomis sąlygomis nei siūloma sugrupuojant su tais kitais produktais ar paslaugomis;

(18) konsultavimo paslaugos – asmeninės rekomendacijos vartotojui dėl vieno ar daugiau sandorių, susijusių su kredito sutartimis arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis, kurių teikimas yra veikla, atskira nuo kredito suteikimo ir nuo paslaugų, kurias teikia kredito tarpininkai, kaip nurodyta 12 punkte;

(19) kreditas su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas – aiški kredito sutartis, pagal kurią kreditorius suteikia vartotojui galimybę disponuoti lėšomis viršijant esamą vartotojo einamosios sąskaitos likutį;

(20) viršijimas – kreditas su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas, dėl kurio numanomai sutikta, kai kreditorius leidžia vartotojui disponuoti lėšomis viršijant esamą vartotojo einamosios sąskaitos likutį arba sutartą kreditą su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas;

(21) susietojo kredito sutartis – kredito sutartis arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugos, kai:

(a) atitinkamas kreditas arba atitinkamos paslaugos yra skirtos išimtinai konkrečių prekių tiekimo ar konkrečios paslaugos teikimo sutarčiai finansuoti ir

(b) tos dvi sutartys, objektyviai vertinant, sudaro vieną komercinį sandorį; laikoma, kad yra vienas komercinis sandoris, kai prekių tiekėjas arba paslaugų teikėjas pats finansuoja vartotojui suteikiamą kreditą arba, jei jį finansuoja trečioji šalis, – jei kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas, sudarydamas ar rengdamas kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį, naudojasi prekių tiekėjo arba paslaugų teikėjo paslaugomis arba jei kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje aiškiai nurodomos konkrečios prekės arba nuostata dėl konkrečių paslaugų teikimo;

(22) išankstinis grąžinimas – visų arba dalies vartotojo įsipareigojimų pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais sutartį įvykdymas;

(23) sutelktinio finansavimo platforma – sutelktinio finansavimo platforma, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2020/1503 2 straipsnio 1 dalies d punkte;

(24) atnaujinamojo kredito priemonė – kreditoriaus pateikiama kredito sutartis, suteikianti vartotojui galimybę gauti išmokamas lėšas arba jas išimti, grąžinti lėšas ir vėl jas išimti;

(25) konsultavimo skolos klausimais paslaugos – nepriklausomų profesionalių veiklos vykdytojų teikiama asmeniškai pritaikyta techninio, teisinio ar psichologinio pobūdžio pagalba, skirta vartotojams, kurie vykdydami savo finansinius įsipareigojimus patiria arba gali patirti sunkumų.

4 straipsnis

Eurais išreikštų sumų perskaičiavimas nacionaline valiuta

1. Taikant šią direktyvą, valstybės narės, kurios perskaičiuos eurais išreikštas sumas savo nacionaline valiuta, atlikdamos tą perskaičiavimą iš pradžių taikys šios direktyvos įsigaliojimo dieną galiojusį keitimo kursą.

2. Valstybės narės gali suapvalinti sumas, gautas atlikus 1 dalyje nurodytą perskaičiavimą, jei toks suapvalinimas neviršija 10 EUR.

5 straipsnis

Pareiga nemokamai teikti informaciją vartotojams

Valstybės narės reikalauja, kad, kai vartotojui teikiama informacija laikantis šios direktyvos, tokia informacija vartotojui būtų suteikiama nemokamai.

6 straipsnis

Nediskriminavimas

Valstybės narės užtikrina, kad kredito skyrimo sąlygomis vartotojai, kurie teisėtai gyvena Sąjungoje, jokiu būdu nebūtų diskriminuojami dėl pilietybės arba gyvenamosios vietos ar dėl bet kurios kitos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje nurodytos priežasties, kai jie teikia paraišką dėl kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymo, ją sudaro arba turi sudarę Sąjungoje.

II SKYRIUS

INFORMACIJA, SUTEIKIAMA PRIEŠ SUDARANT KREDITO ARBA SUTELKTINIO FINANSAVIMO KREDITAIS PASLAUGŲ TEIKIMO SUTARTĮ

7 straipsnis

Kredito sutarčių ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų reklama ir rinkodara

Nedarydamos poveikio Direktyvai 2005/29/EB, valstybės narės reikalauja, kad visi reklaminiai ir rinkodaros pranešimai, susiję su kredito sutartimis ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis, būtų teisingi, aiškūs ir neklaidinantys. Draudžiama tokiuose reklaminiuose ir rinkodaros pranešimuose vartoti formuluotes, dėl kurių vartotojas gali turėti nepagrįstų lūkesčių dėl kredito prieinamumo arba kainos.

8 straipsnis

Tipinė informacija, kuri turi būti nurodyta kredito sutarčių ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų reklamoje

1. Valstybės narės reikalauja, kad kredito sutarčių ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų reklamoje, kurioje nurodoma palūkanų norma arba su kredito kaina vartotojui susiję skaičiai, būtų pateikiama tipinė informacija pagal šį straipsnį.

   Ši pareiga netaikoma, kai pagal nacionalinę teisę reikalaujama nurodyti bendros kredito kainos metinę normą su kredito sutartimis ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis susijusioje reklamoje, kurioje nenurodoma palūkanų norma

arba bet kokie skaičiai, susiję su bet kokia kredito kaina vartotojui pagal pirmos pastraipos nuostatas.

2. Tipinė informacija yra lengvai išskaitoma arba, atitinkamais atvejais, aiškiai girdima ir lengvai pritaikoma prie reklamai naudojamos priemonės techninių apribojimų; pateikiant tipinę informaciją tipiniame pavyzdyje aiškiai, tiksliai bei pastebimai nurodoma:

   (a) kredito palūkanų norma, fiksuotoji ar kintamoji, ar abi, kartu su duomenimis apie mokesčius, įtrauktus į bendrą kredito kainą vartotojui;

   (b) bendra kredito suma;

   (c) bendros kredito kainos metinė norma;

   (d) kai taikoma – kredito sutarties galiojimo arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo laikotarpis;

   (e) jei kreditas suteikiamas atidedant mokėjimą už konkrečias prekes ar paslaugas – kaina grynaisiais pinigais ir išankstinio mokėjimo suma;

   (f) jei taikoma, bendra vartotojo mokama suma ir dalinių mokėjimų suma.

   Konkrečiais ir pagrįstais atvejais, kai pirmoje pastraipoje minimai tipinei informacijai pateikti naudojama priemonė nesuteikia galimybės rodyti informaciją vizualiai, tos pastraipos e ir f punktai netaikomi.

3. Jei su kredito sutartimi arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis susijusios papildomos paslaugos sutarties sudarymas yra būtinas apskritai kreditui gauti arba jam gauti pagal skelbiamas nuostatas ir sąlygas ir tos paslaugos kainos negalima nustatyti iš anksto, tipinėje informacijoje kartu su bendros kredito kainos metine norma, nurodyta 2 dalies c punkte, aiškiai, tiksliai ir pastebimai taip pat nurodomas įsipareigojimas sudaryti tą sutartį.

9 straipsnis

Bendro pobūdžio informacija

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai arba, kai taikoma, kredito tarpininkai arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai visuomet aiškiai ir suprantamai popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje teiktų vartotojams bendro pobūdžio informaciją apie kredito sutartis arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugas.

2. 1 dalyje nurodytoje bendro pobūdžio informacijoje pateikiami bent šie duomenys:

   (a) informacijos teikėjo tapatybė, geografinis adresas, telefono numeris ir elektroninio pašto adresas;

   (b) tikslas, kuriam gali būti naudojamas kreditas;

   (c) galimas kredito sutarties galiojimo arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo laikotarpis;

   (d) siūlomos kredito palūkanų normos rūšys, nurodant, ar ji yra fiksuotoji, kintamoji arba jų derinys, ir pateikiant trumpą fiksuotosios ir kintamosios palūkanų normos aprašymą, įskaitant susijusius padarinius vartotojui;

   (e) tipinis bendros kredito sumos, bendros kredito kainos vartotojui, bendros vartotojo mokamos sumos ir bendros kredito kainos metinės normos pavyzdys;

(f) nurodomos galimos kitos su kredito sutartimi arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis susijusios apmokėtinos išlaidos, neįtrauktos į bendrą kredito kainą vartotojui;

(g) įvairios galimybės grąžinti kreditą kreditoriui, įskaitant reguliarių grąžinimo dalinių įmokų skaičių, periodiškumą ir sumą;

(h) su išankstiniu grąžinimu tiesiogiai susijusių sąlygų aprašymas;

(i) teisės atsisakyti sutarties aprašymas;

(j) nurodomos papildomos paslaugos, kurias vartotojas privalo pirkti kreditui gauti arba jam gauti pagal skelbiamas nuostatas ir sąlygas, ir, kai taikoma, paaiškinimas, kad papildomas paslaugas galima pirkti iš paslaugų teikėjo, kuris nėra kreditorius, ir

(k) bendro pobūdžio įspėjimas dėl galimų su kredito sutartimi arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis susijusių įsipareigojimų neįvykdymo padarinių.

10 straipsnis

Informavimas prieš sudarant sutartį

1. Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius ir, jei taikoma, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas pateiktų vartotojui ikisutartinę informaciją, kurios reikia, kad vartotojas galėtų palyginti skirtingus pasiūlymus, siekdamas priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymo pagal kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo siūlomus kredito terminus ir sąlygas ir, jei taikoma, vartotojo pareikštus pageidavimus bei pateiktą informaciją. Tokia ikisutartinė informacija vartotojui pateikiama likus bent vienai dienai iki jam taps privaloma bet kokia kredito sutartis arba jos pasiūlymas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartis arba jos pasiūlymas.

   Jeigu pirmoje pastraipoje nurodyta ikisutartinė informacija pateikiama likus mažiau kaip vienai dienai iki vartotojui taps privaloma bet kokia kredito sutartis arba jos pasiūlymas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartis arba jos pasiūlymas, kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas bei sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas, popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje, nusiunčia vartotojui priminimą apie galimybę atsisakyti kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties ir atsisakymo tvarką, nustatytą 26 straipsnyje. Tas priminimas pateikiamas vartotojui ne vėliau nei praėjus vienai dienai po kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymo ar kredito pasiūlymo priėmimo.

2. 1 dalyje nurodyta ikisutartinė informacija pateikiama popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje naudojant I priede nurodytą „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą. Visa formoje pateikta informacija yra vienodai matoma. Laikoma, kad kreditorius įvykdė šioje dalyje ir Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus informavimo reikalavimus, jei jis pateikė „Europos tipinę informaciją apie vartojimo kreditą“.

3. 1 dalyje nurodytoje ikisutartinėje informacijoje pateikiami visi toliau išvardyti duomenys:

(a) kredito rūšis;

(b) kreditoriaus tapatybė, geografinis adresas, telefono numeris ir e. pašto adresas ir, jei taikoma, kredito tarpininko bei susijusio sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo tapatybė, geografinis adresas, telefono numeris ir e. pašto adresas;

(c) bendra kredito suma ir lėšų išmokėjimą reglamentuojančios sąlygos;

(d) kredito sutarties galiojimo arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo laikotarpis;

(e) jei kreditas suteikiamas atidedant mokėjimą už konkrečias prekes ar paslaugas arba susietojo kredito sutarčių atveju – tos prekės arba paslaugos ir jų kaina grynaisiais pinigais;

(f) kredito palūkanų norma arba, kai skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos normos, visos kredito palūkanų normos, kiekvienos kredito palūkanų normos taikymą reglamentuojančios sąlygos ir, jei žinomas, bet koks kiekvienai pradinei kredito palūkanų normai taikomas indeksas arba orientacinė palūkanų norma bei kiekvienos kredito palūkanų normos keitimo laikotarpiai, sąlygos ir tvarka;

(g) bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokama suma, pateikiant tipinį pavyzdį, kuriame būtų nurodytos visos prielaidos, naudotos šiai normai apskaičiuoti; jei vartotojas pranešė kreditoriui arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjui apie vieną ar kelis jo pasirinkto kredito elementus, pavyzdžiui, kredito sutarties galiojimo arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo laikotarpį ir bendrą kredito sumą, kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas atsižvelgia į tuos elementus;

(h) kai kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje numatomi skirtingi lėšų išmokėjimo būdai su skirtingais mokesčiais ar kredito palūkanų normomis ir kreditorius remiasi IV priedo II dalies b punkte pateikta prielaida – nuoroda, kad taikant kitus lėšų išmokėjimo būdus atitinkamos rūšies kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarčiai, bendros kredito kainos metinė palūkanų norma gali būti didesnė;

(i) vartotojo atliekamų privalomų mokėjimų suma, skaičius ir periodiškumas bei tam tikrais atvejais grąžinimui skiriamų mokėjimų paskirstymo padengiant skirtingas neapmokėtas sumas, kurioms taikoma skirtinga kredito palūkanų norma, tvarka;

(j) kai taikoma, vienos ar kelių privalomų sąskaitų, skirtų mokėjimo operacijoms ir išmokamoms lėšoms registruoti, tvarkymo mokesčiai, mokėjimo priemonių, skirtų mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui, naudojimo mokesčiai, bet kurie kiti mokesčiai, susiję su kredito sutartimi arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis, bei sąlygos, kuriomis tos išlaidos gali būti keičiamos;

(k) kai taikoma, bet kokios išlaidos, kurias sudarant kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį vartotojas moka notarui;

(l) pareiga, jei tokia būtų, sudaryti su kredito sutartimi arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis susijusią papildomos paslaugos sutartį, jei tokios sutarties sudarymas yra privalomas norint apskritai gauti kreditą arba gauti jį pagal skelbiamas nuostatas ir sąlygas;

(m) pavėluotų mokėjimų atveju taikoma palūkanų norma ir jos tikslinimo tvarka bei, kai taikoma, bet kurie mokesčiai, mokami už įsipareigojimų nevykdymą;

(n) įspėjimas dėl padarinių mokėjimų nevykdymo ar vėlavimo mokėti atveju;

(o) kai taikoma – reikalaujamas laidavimas;

(p) ar esama teisės atsisakyti sutarties;

(q) kredito išankstinio grąžinimo teisė ir, kai taikoma, informacija apie kreditoriaus teisę į kompensaciją ir apie tai, kaip ši kompensacija bus nustatyta;

(r) vartotojo teisė nedelsiant ir nemokamai pagal 19 straipsnio 2 dalį gauti informaciją apie patikrinimo duomenų bazėje kreditingumui įvertinti rezultatus;

(s) 8 dalyje nurodyta vartotojo teisė paprašius nemokamai gauti kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties projekto kopiją, jei kreditorius prašymo pateikimo metu nori sudaryti kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį su vartotoju;

(t) jei taikoma, nuoroda, kad kaina buvo asmeniškai pritaikyta taikant automatizuotą duomenų tvarkymą, įskaitant profiliavimą;

(u) jei taikoma, laikotarpis, kuriuo kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas yra įpareigotas pagal šį straipsnį prieš sudarant sutartį pateiktos informacijos;

(v) vartotojui suteikiama galimybė pasinaudoti neteisminiu apskundimo ir žalos atlyginimo mechanizmu ir būdai, kaip galima juo naudotis.

Kai kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartis susieta su lyginamuoju indeksu, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/1011[43] 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte, kreditorius arba, kai taikoma, kredito tarpininkas ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas vartotojui atskirame dokumente, kuris gali būti pridėtas prie „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos, pateikia to lyginamojo indekso ir jo administratoriaus pavadinimą ir nurodo galimą poveikį vartotojui.

4. Pateikdamas vartotojui „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą, kreditorius arba, kai taikoma, kredito tarpininkas ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas vartotojui kartu pateikia II priedu pridedamą „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ formą, kurioje pateikiama ši ikisutartinė informacija:

(a) bendra kredito suma;

(b) kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties galiojimo laikotarpis;

(c) kredito palūkanų norma arba visos kredito palūkanų normos, jei skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos kredito palūkanų normos;

(d) bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokama suma;

[43] 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1011 dėl indeksų, kurie kaip lyginamieji indeksai naudojami finansinėse priemonėse ir finansinėse sutartyse arba siekiant įvertinti investicinių fondų veiklos rezultatus, kuriuo iš dalies keičiami direktyvos 2008/48/EB ir 2014/17/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 596/2014, OL L 171, 2016 6 29, p. 1.

(e) jei kreditas suteikiamas atidedant mokėjimą už konkrečias prekes ar paslaugas arba susietojo kredito sutarčių atveju – tos prekės arba paslaugos ir jų kaina grynaisiais pinigais;

(f) išlaidos pavėluotų mokėjimų atveju.

5. Informacija, pateikta „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formoje ir „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ formoje, yra nuosekli. Ji yra lengvai išskaitoma ir ja atsižvelgiama į priemonių, kuriose ji rodoma, techninius apribojimus. Informacija turėtų būti tiksliai ir tinkamai rodoma įvairiais kanalais.

Bet kuri papildoma informacija, kurią kreditorius gali suteikti vartotojui, pateikiama atskiru dokumentu, kuris gali būti pridėtas prie „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos arba „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ formos.

6. Nukrypstant nuo 3 dalies, balso telefonijos ryšių atveju, kaip nurodyta Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 3 dalyje, pagrindinių finansinės paslaugos savybių apibūdinimas pagal tos direktyvos 3 straipsnio 3 dalies b punkto antrą įtrauką apima bent duomenis, nurodytus šio straipsnio 3 dalies c, d, e, f ir i punktuose, kartu su bendros kredito kainos metine norma, pateikiant tipinį pavyzdį ir nurodant bendrą vartotojo mokamą sumą.

7. Jeigu sutartis buvo sudaryta vartotojo prašymu naudojant nuotolinio ryšio priemones, kuriomis informacijos pagal šį straipsnį pateikti neįmanoma, kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas iš karto po kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymo pateikia vartotojui „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą ir „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ formą.

8. Kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas vartotojo prašymu be „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos ir „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ formos jam nemokamai pateikia kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties projekto kopiją, jei kreditorius prašymo pateikimo metu nori sudaryti kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį su vartotoju.

9. Kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties, pagal kurią vartotojo atliktų mokėjimų suma nereikia nedelsiant atitinkamai amortizuoti bendros kredito sumos ir ji naudojama kapitalui sudaryti kredito sutartyje, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje arba papildomoje sutartyje numatytais laikotarpiais ir sąlygomis, atveju kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas pagal 1 dalį pateiktoje ikisutartinėje informacijoje aiškiai ir glaustai nurodo, kad visos pagal kredito sutartį arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį išmokėtos kredito lėšų sumos grąžinimo garantija tokiose sutartyse nenumatoma, išskyrus atvejus, kai tokia garantija yra aiškiai suteikta.

10. Šis straipsnis netaikomas prekių tiekėjams arba paslaugų teikėjams, kurie kredito tarpininkų funkciją atlieka kaip papildomą funkciją. Tuo nepažeidžiama kreditoriaus arba, kai taikoma, tarpininko ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo pareiga užtikrinti, kad vartotojas gautų šiame straipsnyje nurodytą ikisutartinę informaciją.

11 straipsnis

Informavimas prieš sudarant sutartį apie kredito sutartis, nurodytas 2 straipsnio 5 arba 6 dalyje

1. 2 straipsnio 5 arba 6 dalyje nurodytų kredito sutarčių atveju 10 straipsnio 1 dalyje nurodoma ikisutartinė informacija, nukrypstant nuo to straipsnio 2 dalies, pateikiama popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje naudojant III priede pateikiamą „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą. Visa formoje pateikta informacija yra vienodai matoma. Laikoma, kad kreditorius įvykdė šioje dalyje ir Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus informavimo reikalavimus, jei jis pateikė „Europos tipinę informaciją apie vartojimo kreditą“.

2. 2 straipsnio 5 arba 6 dalyje nurodytų kredito sutarčių atveju 10 straipsnio 1 dalyje nurodomoje ikisutartinėje informacijoje, nukrypstant nuo to straipsnio 3 dalies, pateikiami visi toliau išvardyti duomenys:

   (a) kredito rūšis;

   (b) kreditoriaus tapatybė, geografinis adresas, telefono numeris ir e. pašto adresas ir, jei taikoma, susijusio kredito tarpininko tapatybė, geografinis adresas, telefono numeris ir e. pašto adresas;

   (c) bendra kredito suma;

   (d) kredito sutarties galiojimo laikotarpis;

   (e) kredito palūkanų norma ir tokios normos taikymą reglamentuojančios sąlygos, bet koks pradinei kredito palūkanų normai taikomas indeksas arba orientacinė palūkanų norma, nuo kredito sutarties sudarymo dienos taikomi mokesčiai ir, kai taikoma, sąlygos, kuriomis jie gali būti keičiami;

   (f) bendros kredito kainos metinė norma, pateikiant tipinius pavyzdžius, kuriuose paminimos visos prielaidos, naudojamos apskaičiuojant tą normą;

   (g) vartotojo atliekamų privalomų mokėjimų suma, skaičius ir periodiškumas bei tam tikrais atvejais grąžinimui skiriamų mokėjimų paskirstymo padengiant skirtingas neapmokėtas sumas, kurioms taikoma skirtinga kredito palūkanų norma, tvarka;

   (h) kredito sutarties nutraukimo sąlygos ir tvarka;

   (i) kredito išankstinio grąžinimo teisė ir, kai taikoma, informacija apie kreditoriaus teisę į kompensaciją ir apie tai, kaip ši kompensacija bus nustatyta;

   (j) jei taikoma, nuoroda, kad vartotojo bet kuriuo metu gali būti paprašyta grąžinti visą kredito sumą;

   (k) pavėluotų mokėjimų atveju taikoma palūkanų norma ir jos tikslinimo tvarka bei, kai taikoma, bet kurie mokesčiai, mokami už įsipareigojimų nevykdymą;

   (l) vartotojo teisė nedelsiant ir nemokamai pagal 19 straipsnio 2 dalį gauti informaciją apie patikrinimo duomenų bazėje kreditingumui įvertinti rezultatus;

   (m) jei taikoma, nuoroda, kad kaina buvo asmeniškai pritaikyta taikant automatizuotą duomenų tvarkymą, įskaitant profiliavimą;

   (n) jei taikoma, laikotarpis, kuriuo kreditorius yra įpareigotas pagal šį straipsnį prieš sudarant sutartį pateiktos informacijos;

(o) vartotojui suteikiama galimybė pasinaudoti neteisminiu apskundimo ir žalos atlyginimo mechanizmu ir būdai, kaip galima juo naudotis.

3. Pateikdamas vartotojui „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą, kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas vartotojui kartu pateikia II priedu pridedamą „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ formą.

4. Informacija, pateikta „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formoje ir „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ formoje, yra nuosekli. Ji yra lengvai išskaitoma ir ja atsižvelgiama į priemonių, kuriose ji rodoma, techninius apribojimus. Informacija turėtų būti tiksliai ir tinkamai rodoma įvairiais kanalais.

5. Nukrypstant nuo 2 dalies, balso telefonijos ryšių atveju, kaip nurodyta Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 3 dalyje, pagrindinių finansinės paslaugos savybių apibūdinimas pagal tos direktyvos 3 straipsnio 3 dalies b punkto antrą įtrauką apima bent duomenis, nurodytus šio straipsnio 2 dalies c–f ir l punktuose.

6. Kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas vartotojo prašymu be „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos ir „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ formos jam nemokamai pateikia kredito sutarties projekto kopiją, jei kreditorius prašymo pateikimo metu nori sudaryti kredito sutartį su vartotoju.

7. Jeigu sutartis buvo sudaryta vartotojo prašymu naudojant nuotolinio ryšio priemones, kuriomis informacijos pagal šį straipsnį pateikti neįmanoma, kreditorius iš karto po kredito sutarties sudarymo pateikia vartotojui „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą ir „Europos tipinės vartojimo kredito apžvalgos“ formą.

8. Šis straipsnis netaikomas prekių tiekėjams arba paslaugų teikėjams, kurie kredito tarpininkų funkciją atlieka kaip papildomą funkciją. Tuo nepažeidžiama kreditoriaus arba, kai taikoma, kredito tarpininko pareiga užtikrinti, kad vartotojas gautų šiame straipsnyje nurodytą ikisutartinę informaciją.

12 straipsnis

Tinkami paaiškinimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad iš kreditorių ir, kai taikoma, kredito tarpininkų bei sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų būtų reikalaujama pateikti vartotojui tinkamus paaiškinimus apie siūlomas kredito sutartis arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugas ir bet kokias papildomas paslaugas, kad vartotojas galėtų įvertinti, ar siūlomos kredito sutartys arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugos ir papildomos paslaugos atitinka jo poreikius ir finansinę padėtį. Paaiškinimuose turi būti pateikta ši informacija:

   (a) informacija, nurodyta 10, 11 ir 38 straipsniuose;

   (b) esminės siūlomos kredito sutarties, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų arba papildomų paslaugų savybės;

   (c) konkretus poveikis, kurį siūloma kredito sutartis, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugos arba papildomos paslaugos gali turėti vartotojui, įskaitant vartotojo mokėjimo įsipareigojimų neįvykdymo ar pavėluoto mokėjimo padarinius;

   (d) kai papildomos paslaugos grupuojamos su kredito sutartimi arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis, informacija apie tai, ar kiekvieną

sugrupuoto paketo sudedamąją dalį galima atskirai nutraukti, ir apie tokio nutraukimo padarinius vartotojui.

2. Valstybės narės gali pritaikyti 1 dalyje nurodytą reikalavimą dėl paaiškinimų teikimo būdo ir apimties prie:

(a) konkrečių aplinkybių, kuriomis siūlomas kreditas;

(b) asmenų, kuriems kreditas siūlomas;

(c) siūlomo kredito pobūdžio.

13 straipsnis

Remiantis automatizuotu duomenų tvarkymu asmeniškai pritaikyti pasiūlymai

Valstybės narės reikalauja, kad kreditoriai, kredito tarpininkai ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai praneštų vartotojams, kai jiems pateikiami asmeniškai pritaikyti pasiūlymai, kad jie parengti remiantis profiliavimu ar kitų rūšių automatizuotu asmens duomenų tvarkymu.

III SKYRIUS

SIEJIMAS IR GRUPAVIMAS, SUSITARIMAS DĖL PAPILDOMŲ PASLAUGŲ, KONSULTACINĖS PASLAUGOS IR NEPAGEIDAUJAMAS KREDITO PARDAVIMAS

14 straipsnis

Siejimas ir grupavimas

1. Valstybės narės gali leisti vykdyti grupavimą, bet draudžia vykdyti siejimą.

2. Nukrypdamos nuo 1 dalies ir nedarydamos poveikio konkurencijos teisės taikymui, valstybės narės gali leisti kreditoriams arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams reikalauti, kad vartotojas atidarytų arba išlaikytų mokėjimo arba taupomąją sąskaitą, kai vienintelis tokios sąskaitos tikslas yra:

(a) kaupti kapitalą siekiant grąžinti kreditą,

(b) administruoti kreditą,

(c) sutelkti lėšas kreditui gauti

(d) arba suteikti papildomą garantiją kreditoriui mokėjimo įsipareigojimų nevykdymo atveju.

3. Nukrypdamos nuo 1 dalies ir nedarydamos poveikio konkurencijos teisės taikymui, valstybės narės gali leisti vykdyti siejimą, kai kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai gali savo kompetentingai valdžios institucijai įrodyti, kad susieti produktai arba produktų kategorijos, siūlomi panašiomis sąlygomis vieni kitų atžvilgiu, suteikia akivaizdžios naudos vartotojams, deramai atsižvelgiant į atitinkamų siūlomų produktų prieinamumą ir kainas rinkoje.

4. Valstybės narės gali leisti kreditoriams arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams reikalauti, kad vartotojas turėtų atitinkamą su kredito sutartimi arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis susijusį draudimo liudijimą, atsižvelgiant į proporcingumo aspektus. Tokiais atvejais valstybės narės užtikrina,

kad iš kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo būtų reikalaujama priimti draudimo liudijimą iš kito tiekėjo nei to, kuriam jis teikia pirmenybę, jeigu toks liudijimas suteikia lygiavertes garantijas, kokias pasiūlė kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo pasiūlytas teikėjas, nekeičiant kredito pasiūlymo vartotojui sąlygos.

15 straipsnis

Numanomas sutikimas pirkti papildomas paslaugas

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai, kredito tarpininkai ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai nenumanytų vartotojo sutikimo pirkti papildomas paslaugas, naudodami numatytąsias pasirinkimo galimybes. Numatytosios pasirinkimo galimybės apima iš anksto varnele pažymėtus laukelius.

2. Vartotojų sutikimas pirkti papildomas paslaugas, pateiktas pažymint laukelius, duodamas aiškiu aktu patvirtinant, kad yra suteiktas laisva valia, konkretus, informacija pagrįstas ir vienareikšmis nurodymas, jog vartotojas patvirtina su laukeliais susijusį turinį ir esmę.

16 straipsnis

Konsultavimo paslaugos

1. Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas bei sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas konkretaus sandorio atžvilgiu aiškiai informuotų vartotoją apie tai, ar vartotojui yra arba gali būti teikiamos konsultavimo paslaugos.

2. Valstybės narės reikalauja, kad prieš teikiant konsultavimo paslaugas arba prieš sudarant sutartį dėl tokių paslaugų teikimo, kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas bei sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje vartotojui pateiktų šią informaciją:

   (a) ar rekomendacija bus parengta remiantis tik jų pačių produktų asortimentu ar plačiu visoje rinkoje siūlomų produktų asortimentu, kaip nustatyta 3 dalies c punkte;

   (b) atitinkamais atvejais nurodomas už konsultavimo paslaugas vartotojo mokamas mokestis arba, jei informacijos pateikimo metu sumos nustatyti neįmanoma, taikomas sumos apskaičiavimo metodas.

   Pirmos pastraipos a ir b punktuose nurodyta informacija vartotojui gali būti teikiama kaip papildoma ikisutartinė informacija pagal 10 straipsnio 5 dalies antrą pastraipą.

3. Kai vartotojams teikiamos konsultavimo paslaugos, valstybės narės reikalauja, kad kreditoriai ir, kai taikoma, kredito tarpininkai bei sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai:

   (a) gautų griežtai reikiamą informaciją apie vartotojo finansinę padėtį, pageidavimus ir tikslus, susijusius su kredito sutartimi arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis, kad kreditorius, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai galėtų rekomenduoti vartotojui tinkamas kredito sutartis arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugas;

(b) atliktų vartotojo finansinės padėties bei poreikių vertinimą, grindžiamą tuo metu turima naujausia informacija, nurodyta a punkte, kuriame atsižvelgiama į pagrįstas prielaidas apie vartotojo padėčiai gresiančią riziką siūlomos kredito sutarties ar sutarčių galiojimo arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo laikotarpiu;

(c) apsvarstytų galimybę pasiūlyti pakankamai daug kredito sutarčių arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų savo produktų grupėje ir tuo pagrindu rekomenduotų tinkamą kredito sutartį ar kelias tinkamas kredito sutartis arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugas savo produktų grupėje pagal vartotojo poreikius, finansinę padėtį ir asmenines aplinkybes;

(d) veiktų taip, kad vartotojo interesai būtų tenkinami geriausiu būdu;

(e) pateiktų vartotojui popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje įrašytą pateiktą rekomendaciją.

4. Valstybės narės gali uždrausti vartoti sąvokas „konsultacija“ ir „konsultantas“ ar panašias sąvokas, kai konsultavimo paslaugas vartotojams parduoda ir teikia kreditoriai arba, kai taikoma, kredito tarpininkai ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai.

Kai valstybės narės nedraudžia vartoti sąvokų „konsultacija“ ir „konsultantas“ ar panašių sąvokų, jos nustato toliau nurodytas sąlygas konsultavimo paslaugas teikiantiems kreditoriams, kredito tarpininkams arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams dėl sąvokų „nepriklausoma konsultacija“ arba „nepriklausomas konsultantas“ vartojimo:

(a) kreditoriai ir, kai taikoma, kredito tarpininkai bei sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai apsvarsto galimybę pasiūlyti pakankamai daug rinkoje siūlomų kredito sutarčių arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų;

(b) kreditorius arba kreditoriai kredito tarpininkams už konsultavimo paslaugas neatlygina.

Antros pastraipos b punktas taikomas tik kai pasiūlytų kreditorių skaičius yra mažesnis nei dauguma rinkoje.

Valstybės narės gali nustatyti griežtesnius reikalavimus kreditoriams ir, kai taikoma, kredito tarpininkams arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams dėl sąvokų „nepriklausoma konsultacija“ arba „nepriklausomas konsultantas“ vartojimo.

5. Valstybės narės gali numatyti pareigą kreditoriams ir, kai taikoma, kredito tarpininkams arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams perspėti vartotoją, kai, atsižvelgiant į jo finansinę padėtį, dėl kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų jam gali kilti konkreti rizika.

6. Valstybės narės užtikrina, kad konsultavimo paslaugas galėtų teikti tik kreditoriai ir, kai taikoma, kredito tarpininkai bei sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai.

Nukrypdamos nuo pirmos pastraipos, valstybės narės gali leisti, kad konsultavimo paslaugas teiktų kiti nei nurodyta pirmoje pastraipoje asmenys, jei yra tenkinama kuri nors viena iš šių sąlygų:

(a) konsultavimo paslaugos teikiamos atsitiktiniais atvejais greta profesinės veiklos, kuri yra reglamentuojama teisinėmis ar norminėmis nuostatomis arba etikos kodeksu, pagal kuriuos nedraudžiama tas paslaugas teikti;

(b) konsultavimo paslaugas, susijusias su esamos skolos valdymu, teikia nemokumo specialistai, kai ta valdymo veikla yra reglamentuojama teisinėmis ar norminėmis nuostatomis;

(c) konsultavimo paslaugas, susijusias su esamos skolos valdymu, teikia viešieji ar savanoriški konsultavimo skolos klausimais paslaugų teikėjai, kurie vykdo veiklą nekomerciniais tikslais;

(d) konsultavimo paslaugas teikia kompetentingų valdžios institucijų įgalioti ir prižiūrimi asmenys.

17 straipsnis

Nepageidaujamo kredito pardavimo draudimas

Valstybės narės draudžia bet kokį kredito pardavimą vartotojams iš anksto negavus jų prašymo ar aiškaus sutikimo.

IV SKYRIUS

KREDITINGUMO VERTINIMAS IR PRIEIGA PRIE DUOMENŲ BAZIŲ

18 straipsnis

Pareiga įvertinti vartotojo kreditingumą

1. Valstybės narės reikalauja, kad prieš sudarant kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį kreditorius arba, kai taikoma, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas atliktų išsamų vartotojo kreditingumo vertinimą. Tas kreditingumo vertinimas atliekamas vartotojo interesų labui, kad būtų užkirstas kelias neatsakingo skolinimo praktikai ir per dideliam įsiskolinimui, ir jį atliekant atsižvelgiama į visus į veiksnius, kurie svarbūs tikrinant, ar vartotojas galės įvykdyti savo įsipareigojimus pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį.

2. Kreditingumo vertinimas atliekamas remiantis atitinkama ir tikslia informacija apie vartotojo pajamas bei išlaidas ir kitas finansines bei ekonomines aplinkybes, kuri yra reikalinga, pakankama ir proporcinga, pvz., pajamų ar kitų grąžinimo šaltinių įrodymais, informacija apie finansinį turtą ir įsipareigojimus ar informacija apie kitus finansinius įsipareigojimus. Informacija gaunama iš atitinkamų vidaus ir išorės šaltinių, įskaitant vartotoją, ir, kai būtina, atliekant tikrinimą 19 straipsnyje nurodytoje duomenų bazėje.

   Pagal šią dalį gauta informacija tinkamai patikrinama, kai būtina, nepriklausomai tikrinamuose dokumentuose.

3. Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius arba, kai taikoma, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas nustatytų 1 dalyje nurodyto vertinimo procedūras ir kad kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas tokias procedūras patvirtintų dokumentais ir jas taikytų.

Valstybės narės taip pat reikalauja, kad kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas patvirtintų dokumentais ir saugotų 2 dalyje nurodytą informaciją.

4. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas suteiktų vartotojui kreditą tik tuo atveju, jei kreditingumo vertinimo rezultatai rodo, jog pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį prisiimti įsipareigojimai, tikėtina, bus įvykdyti taip, kaip reikalaujama pagal tą sutartį.

   Nepaisant pirmų pastraipų, kai kreditingumo vertinimo rezultatai rodo, kad tikėtina, jog įsipareigojimai pagal kredito sutartį arba sutelktinio finansavimo kredito paslaugų teikimo sutartį nebus įvykdyti taip, kaip reikalaujama pagal tą sutartį, kreditorius arba sutelktinio finansavimo kredito paslaugų teikėjas gali išimties tvarka suteikti kreditą vartotojui konkrečiomis ir tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis.

5. Valstybės narės užtikrina, kad jeigu kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas sudaro kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį su vartotoju, kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas po to kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties neatsisakytų arba nekeistų vartotojo nenaudai, remdamasis tuo, kad kreditingumo vertinimas buvo netinkamai atliktas. Ši dalis netaikoma, jeigu įrodoma, kad vartotojas sąmoningai nuslėpė arba suklastojo kreditoriui arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjui pateiktą informaciją, nurodytą 2 dalyje.

6. Kai kreditingumo vertinimas apima automatizuotą profiliavimą arba kitokį automatizuotą asmens duomenų tvarkymą, valstybės narės užtikrina, kad vartotojas turėtų teisę:

   (a) paprašius sulaukti iš kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo žmogaus įsikišimo;

   (b) paprašius gauti iš kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo tikslų kreditingumo įvertinimo paaiškinimą, įskaitant paaiškinimą apie logiką ir riziką, susijusias su automatizuotu asmens duomenų tvarkymu, taip pat apie jo svarbą ir poveikį sprendimui;

   (c) pareikšti savo požiūrį ir užginčyti kreditingumo įvertinimą bei sprendimą.

7. Valstybės narės užtikrina, kad paraiškos gauti kreditą atmetimo atveju iš kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo būtų reikalaujama nedelsiant vartotojui pranešti apie atmetimą ir, kai taikoma, apie tai, kad kreditingumo vertinimas atliktas remiantis automatizuotu duomenų tvarkymu.

8. Jei šalys sutaria pakeisti bendrą kredito sumą jau sudarius kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį, valstybės narės užtikrina, kad prieš bet kokį svarbesnį bendros kredito sumos padidinimą iš kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo būtų reikalaujama iš naujo atlikti kreditingumo vertinimą, remiantis atnaujinta informacija.

9. Valstybės narės, kurių teisės aktuose reikalaujama, kad kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas įvertintų vartotojo kreditingumą atlikdamas patikrinimą atitinkamoje duomenų bazėje, gali išlaikyti šį reikalavimą.

19 straipsnis

1. **Duomenų bazės** Kai kreditas suteikiamas kitoje valstybėje, kiekviena valstybė narė kitos valstybės narės kreditoriams ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams užtikrina prieigą prie duomenų bazių, naudojamų toje valstybėje narėje vartotojų kreditingumui įvertinti. Prieiga prie tokių duomenų bazių suteikiama nediskriminacinėmis sąlygomis.

2. 1 dalis taikoma ir viešosioms, ir privačiosioms duomenų bazėms.

3. 1 dalyje nurodomose duomenų bazėse saugoma bent informacija apie vartotojų mokėjimo įsiskolinimus.

4. Jei paraiška gauti kreditą atmetama remiantis patikrinimu 1 dalyje nurodomoje duomenų bazėje, valstybės narės reikalauja, kad kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas nedelsdamas nemokamai informuotų vartotoją apie tokio patikrinimo rezultatą ir pateiktų duomenų bazės, kurioje duomenys buvo tikrinti, duomenis.

V SKYRIUS

KREDITO SUTARČIŲ FORMA IR TURINYS

20 straipsnis

Kredito sutarties ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties forma

1. Valstybės narės reikalauja, kad kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartys būtų parengtos popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje ir kad visoms susitariančiosioms šalims būtų pateikta kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties kopija.

2. Valstybės narės gali nustatyti arba toliau taikyti nacionalines taisykles dėl kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarčių sudarymo galiojimo, kurios atitinka Sąjungos teisę.

21 straipsnis

Informacija, pateiktina kredito sutartyje arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje

1. Valstybės narės reikalauja, kad kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyse būtų aiškiai ir glaustai nurodoma visa toliau išvardyta informacija:

   (a) kredito rūšis;

   (b) susitariančiųjų šalių tapatybės, geografiniai adresai, telefono numeriai ir e. pašto adresai ir, jei taikoma, kredito tarpininko bei susijusio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo tapatybės ir geografiniai adresai;

   (c) bendra kredito suma ir lėšų išmokėjimą reglamentuojančios sąlygos;

   (d) kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties galiojimo laikotarpis;

(e) jei kreditas suteikiamas atidedant mokėjimą už konkrečias prekes ar paslaugas arba susietojo kredito sutarčių atveju – konkrečios prekės arba paslaugos ir jų kaina grynaisiais pinigais;

(f) kredito palūkanų norma arba, kai skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos normos, visos kredito palūkanų normos, kiekvienos kredito palūkanų normos taikymą reglamentuojančios sąlygos ir, jei žinomas, bet koks kiekvienai pradinei kredito palūkanų normai taikomas indeksas arba orientacinė palūkanų norma bei kiekvienos kredito palūkanų normos keitimo laikotarpiai, sąlygos ir tvarka;

(g) bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokama suma, apskaičiuota sudarant kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį, nurodant visas prielaidas, taikytas atliekant tą skaičiavimą;

(h) vartotojo atliekamų privalomų mokėjimų suma, skaičius ir periodiškumas bei tam tikrais atvejais grąžinimui skiriamų mokėjimų paskirstymo padengiant skirtingas neapmokėtas sumas, kurioms taikoma skirtinga kredito palūkanų norma, tvarka;

(i) kapitalo amortizacijos pagal terminuotą kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį atveju – vartotojo teisė paprašius nemokamai bet kuriuo metu visu kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties galiojimo laikotarpiu gauti sąskaitos išrašą, pateikiamą kaip amortizavimo lentelė;

(j) jei mokesčiai ir palūkanos turi būti mokami be kapitalo amortizavimo, išrašas, kuriame nurodomi palūkanų ir susijusių periodiškų bei vienkartinių mokesčių mokėjimo laikotarpiai ir sąlygos;

(k) kai taikoma, vienos ar kelių privalomų sąskaitų, skirtų mokėjimo operacijoms ir išmokamoms lėšoms registruoti, tvarkymo mokesčiai, mokėjimo priemonių, skirtų mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui, naudojimo mokesčiai, bet kurie kiti mokesčiai, susiję su kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartimi, bei sąlygos, kuriomis tie mokesčiai gali būti keičiami;

(l) kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymo dieną galiojančios palūkanos už pavėluotus mokėjimus ir jų tikslinimo tvarka bei, kai taikoma, bet kurie mokesčiai, mokami už įsipareigojimų neįvykdymą;

(m) įspėjimas dėl padarinių mokėjimų nevykdymo ar vėlavimo mokėti atveju;

(n) kai taikoma, išrašas, kad bus mokami mokesčiai notarui;

(o) kai taikoma, reikalaujamas laidavimas ir draudimas;

(p) teisės atsisakyti sutarties buvimas arba nebuvimas, laikotarpis, per kurį ta teise galima pasinaudoti, ir kitos naudojimosi ja sąlygos, įskaitant informaciją apie 26 straipsnio 3 dalies b punkte nustatytą vartotojo pareigą sumokėti išmokėtą kapitalo sumą ir palūkanas bei palūkanų sumą, mokamą už dieną;

(q) informacija apie teises pagal 27 straipsnį ir pasinaudojimo tomis teisėmis sąlygos;

(r) kredito išankstinio grąžinimo teisė, nustatyta 29 straipsnyje, išankstinio grąžinimo procedūra, taip pat, kai taikoma, informacija apie kreditoriaus teisę į kompensaciją ir apie tai, kaip ši kompensacija bus nustatyta;

(s) tvarka, kurios turi būti laikomasi pasinaudojant teise nutraukti kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį;

(t) vartotojui suteikiama galimybė pasinaudoti neteisminiu apskundimo ir žalos atlyginimo mechanizmu ir būdai, kaip galima juo naudotis;

(u) kai taikoma, kitos sutarties nuostatos ir sąlygos;

(v) kai taikoma, kompetentingos priežiūros institucijos pavadinimas ir adresas.

Pirmoje pastraipoje nurodyta informacija turi būti lengvai išskaitoma ir pritaikyta prie priemonių, kuriose ji rodoma, techninių apribojimų. Informacija turėtų būti tiksliai ir tinkamai rodoma įvairiais kanalais.

2. Kai taikomas 1 dalies i punktas, kreditorius ir, kai taikoma, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas nemokamai suteikia vartotojui teisę bet kuriuo viso kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties galiojimo laikotarpio metu gauti sąskaitos išrašą, pateikiamą kaip amortizavimo lentelė.

Pirmoje pastraipoje nurodytoje amortizavimo lentelėje nurodomi privalomi mokėjimai ir laikotarpiai bei sąlygos, susijusios su tokių sumų mokėjimu.

Amortizavimo lentelėje taip pat pateikiamas kiekvieno grąžinimo suskirstymas, nurodant kapitalo amortizavimą, pagal kredito palūkanų normą apskaičiuotas palūkanas ir, kai taikoma, bet kuriuos papildomus mokesčius.

Jei kredito palūkanų norma nėra fiksuota arba jeigu pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį papildomi mokesčiai gali būti keičiami, amortizavimo lentelėje aiškiai ir glaustai nurodoma, kad lentelės duomenys galioja tik iki kito kredito palūkanų normos arba papildomų mokesčių pakeitimo pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį.

3. Kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties, pagal kurią vartotojo atliktų mokėjimų suma nereikia nedelsiant atitinkamai amortizuoti bendros kredito sumos ir ji naudojama kapitalui sudaryti kredito sutartyje, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje arba papildomoje sutartyje numatytais laikotarpiais ir sąlygomis, atveju kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas, be informacijos, pateiktos pagal 1 dalį, taip pat aiškiai ir glaustai nurodo, kad visos pagal kredito sutartį arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį išmokėtos kredito lėšų sumos grąžinimo garantija tokiose sutartyse nenumatoma, išskyrus atvejus, kai tokia garantija yra aiškiai suteikta.

VI SKYRIUS

KREDITO SUTARTIES PAKEITIMAI IR KREDITO PALŪKANŲ NORMOS POKYČIAI

22 straipsnis

Informacija dėl kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties pakeitimo

Nepažeisdamos kitų šioje direktyvoje numatytų prievolių, valstybės narės užtikrina, kad prieš pakeisdamas kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties nuostatas ir sąlygas, kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas pateiktų vartotojui šią informaciją:

(a) aiškų siūlomų pakeitimų aprašymą, nurodant, kai taikoma, kad reikia vartotojo sutikimo, arba aiškų pagal įstatymą nustatytų pakeitimų aprašymą;

(b) tų pakeitimų įgyvendinimo terminus;

(c) galimus vartotojo skundo dėl tų pakeitimų pateikimo būdus;

(d) laikotarpį, per kurį turi būti pateiktas toks skundas;

(e) kompetentingos institucijos, kuriai galima pateikti tą skundą, pavadinimą ir adresą.

23 straipsnis

Kredito palūkanų normos pokyčiai

1. Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas informuotų vartotoją popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje apie pakitusią kredito palūkanų normą iki jos pokyčio įsigaliojimo.

   Pirmoje pastraipoje nurodytoje informacijoje nurodoma mokėjimų suma įsigaliojus naujai kredito palūkanų normai ir, jei keičiasi mokėjimų skaičius ar periodiškumas, pateikiami atitinkami duomenys.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies, toje dalyje nurodoma informacija gali būti teikiama vartotojui periodiškai, jeigu yra tenkinamos visos toliau išdėstytos sąlygos:

   (a) šalys yra susitarusios dėl tokio periodiško informavimo kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje;

   (b) kredito palūkanų norma keičiasi dėl orientacinės normos pakeitimo;

   (c) naujoji orientacinė norma viešai paskelbiama tinkamomis priemonėmis;

   (d) informaciją apie naująją orientacinę normą taip pat galima gauti kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo patalpose.

VII SKYRIUS

KREDITAS SU GALIMYBE PEREIKVOTI SĄSKAITOS LĖŠAS IR VIRŠIJIMAS

24 straipsnis

Kreditas su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas

1. Jei kreditas suteiktas kaip kreditas su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas, valstybės narės reikalauja, kad kreditorius visą kredito trukmės laikotarpį nuolat informuotų vartotoją, popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje pateikdamas jam sąskaitos išrašą, kuriame nurodomi šie duomenys:

   (a) tikslus laikotarpis, kurį apima sąskaitos išrašas;

   (b) išmokamų lėšų sumos ir datos;

   (c) likutis pagal ankstesnį sąskaitos išrašą ir jo data;

(d) naujas likutis;

(e) vartotojo atliktų mokėjimų datos ir sumos;

(f) taikoma kredito palūkanų norma;

(g) pritaikyti mokesčiai;

(h) kai taikoma, mažiausia vartotojo mokama suma.

2. Jei kreditas suteiktas kaip kreditas su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas, valstybės narės reikalauja, kad kreditorius informuotų vartotoją popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje apie išaugusią kredito palūkanų normą ar bet kuriuos mokėtinus mokesčius iki atitinkamo pokyčio įsigaliojimo.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, toje pastraipoje nurodoma informacija gali būti teikiama periodiškai 1 dalyje numatytu būdu, jei yra tenkinamos toliau išdėstytos sąlygos:

(a) šalys yra susitarusios dėl tokio periodiško informavimo kredito sutartyje;

(b) kredito palūkanų norma keičiasi dėl orientacinės normos pakeitimo;

(c) naujoji orientacinė norma viešai paskelbiama tinkamomis priemonėmis;

(d) informaciją apie naująją orientacinę normą taip pat galima gauti kreditoriaus patalpose.

25 straipsnis

Viršijimas

1. Sutarties dėl einamosios sąskaitos atidarymo atveju, jei yra galimybė, kad vartotojui bus leista viršyti likutį, valstybės narės reikalauja, kad kreditorius be 11 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytos informacijos į sutartį taip pat įtrauktų tokią informaciją. Kreditorius bet kuriuo atveju reguliariai teikia vartotojui šią informaciją popieriuje ar kitoje patvariojoje laikmenoje.

2. Didelio viršijimo, trunkančio ilgiau nei vieną mėnesį, atveju valstybės narės reikalauja, kad kreditorius nedelsdamas popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje parengtu pranešimu pateiktų visą toliau nurodytą informaciją apie:

(a) viršijimą;

(b) susijusią sumą;

(c) kredito palūkanų normą;

(d) visas taikomas baudas, mokesčius arba palūkanas už įsiskolinimus.

Be to, įprasto viršijimo atveju kreditorius turi pasiūlyti vartotojui konsultavimo paslaugas, jei jos teikiamos, arba nukreipti vartotojus pas konsultavimo skolos klausimais paslaugų teikėjus.

3. Šis straipsnis nepažeidžia jokių nacionalinės teisės aktų, pagal kuriuos reikalaujama, kad kreditorius pasiūlytų kitos rūšies kredito produktą, kai viršijimo laikotarpis yra ilgas.

VIII SKYRIUS

SUTARTIES ATSISAKYMAS, NUTRAUKIMAS IR IŠANKSTINIS KREDITO GRĄŽINIMAS

26 straipsnis

Teisė atsisakyti sutarties

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas, nenurodydamas priežasties, galėtų atsisakyti kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties per 14 kalendorinių dienų.

   Pirmoje pastraipoje nurodomas sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda:

   (a) kredito sutarties arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymo dieną arba

   (b) dieną, kurią vartotojas gauna sutarties nuostatas ir sąlygas bei informaciją pagal 20 ir 21 straipsnius, jei toji diena yra vėlesnė nei nurodytoji šios pastraipos a punkte.

   Laikoma, kad pirmoje pastraipoje nurodomo termino buvo laikomasi, jeigu 3 dalies a punkte nurodytą pranešimą vartotojas išsiunčia kreditoriui arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjui iki to termino pasibaigimo.

2. Jei susietojo kredito sutarties atveju [*šios direktyvos įsigaliojimo dieną*] taikomuose nacionalinės teisės aktuose jau numatyta, kad lėšos negali būti suteiktos vartotojui iki pasibaigs konkretus laikotarpis, nukrypdamos nuo 1 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad toje dalyje nurodomas laikotarpis vartotojui aiškiai paprašius gali būti sutrumpintas iki tokios pačios kaip to konkretaus laikotarpio trukmės.

3. Jei vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti sutarties, jis imasi šių priemonių:

   (a) per 1 dalyje nustatytą laikotarpį praneša apie tai kreditoriui arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjui taip, kaip nurodoma kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo pagal 21 straipsnio 1 dalies p punktą popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje pateiktoje informacijoje;

   (b) be nepagrįsto delsimo, ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo a punkte nurodyto pranešimo išsiuntimo kreditoriui arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjui sumoka kapitalo sumą ir palūkanas už šią kapitalo sumą, susikaupusias nuo dienos, kurią buvo išmokėtas kreditas, iki dienos, kurią sumokama kapitalo suma.

   Pirmos pastraipos b punkte nurodytos palūkanos apskaičiuojamos remiantis sutarta kredito palūkanų norma. Sutarties atsisakymo atveju kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas neturi teisės gauti jokios kitos kompensacijos iš vartotojo, išskyrus kompensaciją už kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo bet kurioms viešosios administracijos įstaigoms sumokėtus bet kuriuos negrąžinamus mokesčius.

4. Kai kreditorius, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas arba trečioji šalis pagal tos trečiosios šalies ir kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo sutartį teikia su kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartimi susijusią papildomą paslaugą, vartotojui pagal šį straipsnį pasinaudojus teise atsisakyti kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties, sutartis dėl papildomos paslaugos jam nebėra privaloma.

5. Jei vartotojas turi teisę atsisakyti sutarties pagal šio straipsnio 1, 3 ir 4 dalis, Direktyvos 2002/65/EB 6 ir 7 straipsniai netaikomi.

6. Valstybės narės gali numatyti, kad šio straipsnio 1–4 dalys netaikomos kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartims, kurios pagal nacionalinę teisę turi būti sudarytos naudojantis notaro paslaugomis, jei notaras patvirtina, kad garantuojamos 10–11 ir 20–21 straipsniuose numatytos vartotojo teisės.

7. Šis straipsnis neturi įtakos bet kuriems nacionalinės teisės aktams, nustatantiems laikotarpį, kurio metu sutartis negali būti pradedama vykdyti.

27 straipsnis

Susietojo kredito sutartys

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas, kuris pagal Sąjungos teisę pasinaudoja teise atsisakyti prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutarties, daugiau nebūtų saistomas susietojo kredito sutarties.

2. Kai netiekiamos prekės ar neteikiamos paslaugos, kurioms taikoma susietojo kredito sutartis, arba jos tiekiamos ar teikiamos tik iš dalies, arba jos neatitinka prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutarties, vartotojas turi teisę pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis prieš kreditorių arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėją, jei vartotojas negavo iš tiekėjo to, ką jis turėjo teisę gauti pagal teisės aktus arba pagal sutartį dėl prekių tiekimo ar paslaugų teikimo. Valstybės narės nustato, kokiu mastu ir kokiomis sąlygomis gali būti naudojamasi tomis teisių gynimo priemonėmis.

3. Šis straipsnis nepažeidžia jokių nacionalinių taisyklių, pagal kurias kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas yra solidariai atsakingas už bet kokį reikalavimą, kurį vartotojas gali pateikti tiekėjui, kai prekių arba paslaugų pirkimas iš tiekėjo buvo finansuojamas pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų sutartį.

28 straipsnis

Neterminuotos kredito sutartys arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartys

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas bet kada galėtų pasinaudoti teise be jokių mokesčių nutraukti neterminuotą kredito sutartį arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį, išskyrus atvejus, kai šalys yra susitarusios dėl išankstinio pranešimo laikotarpio. Toks laikotarpis yra ne ilgesnis kaip vienas mėnuo.

   Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas, jei taip susitarta kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje, galėtų pasinaudoti teise nutraukti neterminuotą kredito sutartį arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį, bent prieš du mėnesius pateikdamas vartotojui popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje parengtą pranešimą.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas, jei taip susitarta kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje, galėtų dėl objektyviai pagrįstų priežasčių nutraukti

vartotojo naudojimąsi teise į lėšų išmokėjimą pagal neterminuotą kredito sutartį. Kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas praneša vartotojui apie nutraukimą ir jo priežastis popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje parengtu pranešimu, jei įmanoma, prieš nutraukimą ir ne vėliau kaip nedelsiant po to, išskyrus atvejus, kai tokios informacijos pateikimas draudžiamas pagal Sąjungos arba nacionalinės teisės aktų aktus arba prieštarauja viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo tikslams.

29 straipsnis

Išankstinis grąžinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas turėtų teisę bet kuriuo metu iš anksto grąžinti kreditą. Tokiais atvejais vartotojas turi teisę į bendros kredito kainos sumažinimą, kurį sudaro likusio sutarties galiojimo laikotarpio dalies palūkanos ir išlaidos. Apskaičiuojant tą sumažinimą atsižvelgiama į visas kreditoriaus vartotojui nustatytas išlaidas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad išankstinio kredito grąžinimo atveju kreditorius turėtų teisę į teisingą ir objektyviai pagrįstą kompensaciją už galimas išlaidas, tiesiogiai susijusias su išankstiniu kredito grąžinimu, jeigu jis atliekamas per laikotarpį, kuriam yra nustatyta fiksuota palūkanų norma.

   Pirmoje pastraipoje nurodyta kompensacija negali viršyti 1 proc. anksčiau grąžinamos kredito dalies, jeigu laikotarpis nuo išankstinio grąžinimo iki sutartos kredito sutarties pabaigos datos yra ilgesnis kaip vieni metai. Jeigu šis laikotarpis nėra ilgesnis kaip vieni metai, kompensacija negali viršyti 0,5 proc. anksčiau grąžinamos kredito dalies.

3. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius neturėtų teisės į 2 dalyje nurodytą kompensaciją, esant vienai iš šių sąlygų:

   (a) grąžinama pagal draudimo sutartį, kuria suteikiama kredito grąžinimo garantija;

   (b) kreditas suteiktas kaip kreditas su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas;

   (c) grąžinimas atliekamas tuo laikotarpiu, kai kredito palūkanų norma nėra fiksuota.

4. Nukrypdamos nuo 2 dalies, valstybės narės gali nustatyti, kad:

   (a) kreditorius turi teisę gauti 2 dalyje nurodytą kompensaciją tik tuo atveju, kai išankstinio grąžinimo suma viršija nacionalinės teisės aktuose nustatytą ribą, kuri neviršija 10 000 EUR per bet kurį 12 mėnesių laikotarpį;

   (b) kreditorius išimties tvarka gali reikalauti didesnės kompensacijos, jei jis gali įrodyti, kad nuostoliai, kuriuos jis patyrė dėl išankstinio grąžinimo, didesni už sumą, apskaičiuotą pagal 2 dalį.

5. Jei kreditoriaus reikalaujama kompensacija didesnė už jo faktiškai patirtus nuostolius, vartotojas gali reikalauti atitinkamo sumažinimo.

   Pirmos pastraipos tikslais nuostoliai susideda iš skirtumo tarp pradžioje sutartos palūkanų normos ir palūkanų normos, kuria kreditorius gali skolinti rinkoje iš anksto grąžintas sumas, to grąžinimo metu ir atsižvelgiama į išankstinio grąžinimo poveikį administracinėms išlaidoms.

6. 2 dalyje nurodyta kompensacija jokiu atveju neviršija palūkanų sumos, kurią vartotojas būtų turėjęs sumokėti laikotarpiu tarp išankstinio grąžinimo ir sutartos kredito sutarties pabaigos datos.

IX SKYRIUS

BENDROS KREDITO KAINOS METINĖ NORMA IR NORMOMS BEI IŠLAIDOMS TAIKOMOS VIRŠUTINĖS RIBOS

30 straipsnis

Bendros kredito kainos metinės normos apskaičiavimas

1. Bendros kredito kainos metinė norma apskaičiuojama pagal matematinę formulę, pateiktą IV priedo I dalyje. Kiekvienais metais ji yra lygi dabartinei visų būsimų arba esamų kreditoriaus arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo ir vartotojo sutartų įsipareigojimų (išmokėtų lėšų, grąžinimų ir mokesčių) vertei.

2. Norint apskaičiuoti bendros kredito kainos metinę normą, nustatoma bendra kredito kaina vartotojui, išskyrus bet kuriuos vartotojo mokamus mokesčius už bet kurio iš kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje nustatytų jo įsipareigojimų nevykdymą ir mokesčius už prekių arba paslaugų pirkimą, išskyrus pirkimo kainą, kuriuos jis privalo sumokėti neatsižvelgiant į tai, ar už sandorį mokama grynaisiais pinigais, ar iš kredito.

   Sąskaitos, kurioje registruojamos mokėjimo operacijos ir lėšų išmokėjimas, palaikymo išlaidos, išlaidos mokėjimo priemonių naudojimo mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui ir kitos su mokėjimo operacijomis susijusios išlaidos įskaičiuojamos į bendrą kredito kainą vartotojui, nebent sąskaitos atidaryti neprivaloma ir sąskaitos išlaidos buvo aiškiai bei atskirai nustatytos kredito sutartyje, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje arba bet kurioje kitoje su vartotoju sudarytoje sutartyje.

3. Bendros kredito kainos metinė norma apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartis galios sutartą laikotarpį ir kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas bei vartotojas vykdys savo įsipareigojimus pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartyje nustatytas sąlygas ir terminus.

4. Tais atvejais, kai į kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartis įtrauktos sąlygos, pagal kurias leidžiami kredito palūkanų normos ir tam tikrų mokesčių, įskaičiuojamų į bendrą kredito kainos metinę normą, pakeitimai, kurių negalima kiekybiškai įvertinti apskaičiavimo metu, bendros kredito kainos metinė norma apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito palūkanų norma ir kiti mokesčiai išliks tokie pat kaip ir pradiniame etape ir bus toliau taikomi iki kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties pabaigos.

5. Prireikus apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą, gali būti naudojamasi papildomomis prielaidomis, išdėstytomis IV priedo II dalyje.

   Jeigu šiame straipsnyje ir I priedo IV priedo II dalyje išdėstytų prielaidų nepakanka tam, kad bendros kredito kainos metinė norma būtų apskaičiuojama vienodai ar jos nebėra pritaikytos komercinei padėčiai rinkoje, Komisijai pagal 45 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas šis

straipsnis ir IV priedo II dalis, siekiant nustatyti bendros kredito kainos metinei normai apskaičiuoti būtinas papildomas prielaidas arba pakeisti jau esančias.

31 straipsnis

Viršutinės ribos, taikomos palūkanų normoms, bendros kredito kainos metinei normai ir bendrai kredito kainai vartotojui

1. Valstybės narės nustato viršutines ribas, taikomas vienai ar kelioms iš toliau pateiktų verčių:

   (a) kredito sutartims arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugoms taikomos palūkanų normoms;

   (b) bendros kredito kainos metinei normai;

   (c) bendrai kredito kainai vartotojui.

2. Valstybės narės gali nustatyti papildomas viršutines ribas, taikomas atnaujinamojo kredito priemonei.

X SKYRIUS

VERSLO ETIKOS PAREIGOS IR REIKALAVIMAI DARBUOTOJAMS

32 straipsnis

Verslo etikos pareigų vykdymas teikiant kreditą vartotojams

1. Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius, kredito tarpininkas ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas veiktų garbingai, sąžiningai, skaidriai ir profesionaliai, atsižvelgdami į vartotojų teises ir interesus, vykdydami bet kurią veiklą iš toliau nurodytų rūšių:

   (a) rengdami kredito produktus;

   (b) skirdami kreditą, tarpininkaudami jį skiriant arba palengvindami jo skyrimą;

   (c) teikdami su kreditu susijusias konsultavimo paslaugas;

   (d) teikdami vartotojams papildomas paslaugas;

   (e) vykdydami kredito sutartį arba teikdami sutelktinio finansavimo kreditais paslaugas.

   Pirmos pastraipos a, b ir c punktuose nurodyta veikla grindžiama informacija apie vartotojo aplinkybes bei visus konkrečius poreikius, kurią pateikia vartotojas, ir pagrįstomis prielaidomis dėl su vartotojo padėtimi susijusios rizikos per visą kredito sutarties galiojimo arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo laikotarpį.

   Pirmos pastraipos c punkte nurodoma veikla taip pat grindžiama pagal 16 straipsnio 3 dalies a punktą reikalaujama informacija.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai mokėtų atlyginimą savo darbuotojams ir kredito tarpininkams, o kredito tarpininkai ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas mokėtų atlyginimą savo darbuotojams tokiu būdu, kad tai netrukdytų jiems vykdyti 1 dalyje nustatytos pareigos.

3. Valstybės narės užtikrina, kad nustatydami ir taikydami atlyginimų politiką darbuotojams, atsakingiems už kreditingumo vertinimą, kreditoriai laikytųsi toliau nurodytų principų tokiu būdu ir tokia apimtimi, kurie atitinka jų įstaigos dydį, vidaus organizaciją bei jų veiklos pobūdį, apimtį ir sudėtingumą:

   (a) atlyginimų politika dera su patikimu ir veiksmingu rizikos valdymu ir skatina tokį valdymą, bet neskatina prisiimti rizikos, kuri viršytų kreditoriaus priimtinos rizikos lygį;

   (b) atlyginimų politika dera su kreditoriaus verslo strategija, tikslais, vertybėmis ir ilgalaikiais interesais ir apima priemones, skirtas interesų konfliktams išvengti, visų pirma nustatant, kad atlyginimas nepriklauso nuo priimtų paraiškų gauti kreditą skaičiaus ar santykinės dalies.

4. Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai kreditoriai arba kredito tarpininkai ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai teikia konsultavimo paslaugas, atlyginimų šioje veikloje dalyvaujantiems darbuotojams struktūra neturėtų įtakos jų gebėjimui veikti taip, kad vartotojo interesai būtų tenkinami geriausiu būdu, ir nepriklausytų nuo pardavimo planų. Kad pasiektų tą tikslą, valstybės narės taip pat gali uždrausti kreditoriui mokėti komisinius kredito tarpininkui.

5. Valstybės narės gali uždrausti vartotojo mokėjimus kreditoriui, kredito tarpininkui ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjui prieš sudarant kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį arba nustatyti tokių mokėjimų apribojimus.

33 straipsnis

Žinių ir gebėjimų reikalavimai darbuotojams

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai, kredito tarpininkai ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai reikalautų, jog jų darbuotojai turėtų tinkamo lygio žinių ir gebėjimų, susijusių su kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų sutarčių rengimu, siūlymu ar sudarymu, kredito tarpininkavimo veiklos vykdymu, konsultavimo arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimu, ir juos atnaujintų. Kai kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutarties sudarymas apima papildomą paslaugą, reikalaujama turėti tinkamų žinių ir gebėjimų, susijusių su ta papildoma paslauga.

2. Valstybės narės nustato būtiniausius žinių ir gebėjimų reikalavimus kreditorių, kredito tarpininkų ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų darbuotojams.

3. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos valdžios institucijos vykdytų 1 dalyje nustatytų reikalavimų laikymosi priežiūrą ir kad kompetentingos valdžios institucijos turėtų įgaliojimus reikalauti, kad kreditoriai, kredito tarpininkai ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai pateiktų tokius įrodymus, kurie, kompetentingos valdžios institucijos nuomone, yra reikalingi tokiai priežiūrai užtikrinti.

XI SKYRIUS

FINANSINIS ŠVIETIMAS IR PARAMA FINANSINIŲ SUNKUMŲ PATIRIANTIEMS VARTOTOJAMS

34 straipsnis

Finansinis švietimas

1. Valstybės narės skatina priemones, kuriomis remiamas vartotojų švietimas apie atsakingą skolinimąsi ir skolų valdymą, visų pirma vartojimo kredito sutarčių atveju. Vartotojams turi būti teikiama aiški bendro pobūdžio informacija apie kredito teikimo procesą, siekiant padėti vartotojams, visų pirma tiems, kurie vartojimo kreditą ima pirmą kartą, ypač skaitmeninių priemonių naudojimo srityje.

   Valstybės narės taip pat platina informaciją apie pagalbą, kurią vartotojams gali teikti vartotojų organizacijos ir nacionalinės valdžios institucijos.

   Ši dalis netrukdo valstybėms narėms numatyti papildomo finansinio švietimo.

2. Komisija skelbia valstybėse narėse vartotojams teikiamo finansinio švietimo įvertinimą ir nurodo geriausios praktikos pavyzdžius, kurie galėtų būti plėtojami toliau siekiant didinti finansinį vartotojų informuotumą.

35 straipsnis

Įsiskolinimai ir pakantumo priemonės

1. Valstybės narės reikalauja iš kreditorių turėti tinkamų politikos priemonių ir procedūrų, kad jie galėtų stengtis rodyti, kai tinkama, deramą pakantumą prieš pradėdami vykdymo užtikrinimo procedūras. Tokiomis pakantumo priemonėmis, be kita ko, atsižvelgiama į vartotojo aplinkybes ir tokios priemonės gali būti, be kitų galimybių:

   (a) visiškas arba dalinis kredito sutarties refinansavimas;

   (b) esamų kredito sutarties nuostatų ir sąlygų pakeitimas, kuris gali apimti, be kita ko:

      i) kredito sutarties galiojimo laikotarpio pratęsimą,

      ii) kredito sutarties rūšies pakeitimą,

      iii) visos grąžinamos dalies sumos ar jos dalies mokėjimo atidėjimą tam tikram laikotarpiui,

      iv) palūkanų normos pakeitimą,

      v) mokėjimo atostogų suteikimą,

      vi) dalinius grąžinimus,

      vii) valiuotos keitimą,

      viii) atleidimą nuo skolos dalies bei skolos konsolidavimą.

2. 1 dalies b punkte pateiktas galimų priemonių sąrašas nedaro poveikio nacionalinėje teisėje nustatytoms taisyklėms ir iš valstybių narių nėra reikalaujama visas tas priemones numatyti nacionalinėje teisėje.

3. Valstybės narės gali reikalauti, kad tuo atveju, kai kreditorius gali vartotojui nustatyti ir taikyti mokesčius, susijusius su įsipareigojimų neįvykdymu, tie mokesčiai būtų ne didesni nei būtina tam, kad kreditoriui būtų kompensuotos dėl įsipareigojimų neįvykdymo patirtos išlaidos.

4. Valstybės narės gali leisti kreditoriams įsipareigojimų neįvykdymo atveju nustatyti papildomus mokesčius vartotojui. Tuo atveju valstybės narės nustato tokių mokesčių viršutines ribas.

5. Valstybės narės neturėtų trukdyti kredito sutarties šalims aiškiai susitarti, kad, norint grąžinti kreditą, pakanka kreditoriui grąžinti arba perduoti susietojo kredito sutartyje numatytas prekes arba pardavus tokias prekes gautas pajamas.

36 straipsnis

Konsultavimo skolos klausimais paslaugos

Valstybės narės užtikrina, kad vartotojams būtų teikiamos konsultavimo skolos klausimais paslaugos.

XII SKYRIUS

KREDITORIAI IR KREDITO TARPININKAI

37 straipsnis

Ne kredito įstaigų įgaliojimas, registracija ir priežiūra

Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriams, kredito tarpininkams ir sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams, kurie nėra kredito įstaigos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte, būtų taikomas nepriklausomos kompetentingos valdžios institucijos nustatytas tinkamas įgaliojimo procesas ir registracijos bei priežiūros tvarka.

38 straipsnis

Konkrečios kredito tarpininkų pareigos

Valstybės narės reikalauja, kad kredito tarpininkas:

(a) reklamoje ir dokumentuose, skirtuose vartotojams, nurodytų savo įgaliojimų ribas ir tai, ar jis dirba išimtinai su vienu ar su keliais kreditoriais, ar yra nepriklausomas tarpininkas;

(b) informuotų vartotoją apie mokesčius, kuriuos jis privalo kredito tarpininkui mokėti už teiktinas paslaugas;

(c) dėl b punkte nurodytų mokesčių susitartų su vartotoju popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje prieš sudarant kredito sutartį;

(d) informuotų kreditorių apie b punkte nurodytus mokesčius bendros kredito kainos metinės normos apskaičiavimo tikslu.

XIII SKYRIUS

TEISIŲ PERLEIDIMAS IR GINČŲ SPRENDIMAS

39 straipsnis

Teisių perleidimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriaus teisės pagal kredito arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikimo sutartį arba pačios sutarties perleidimo trečiajai šaliai atveju vartotojas turėtų teisę pasinaudoti prieš teisių perėmėją bet kokia gynybos, kuria jis galėjo naudotis prieš pirminį kreditorių, priemone, įskaitant tarpusavio reikalavimų įskaitymą, kai tokia gynyba leidžiama atitinkamoje valstybėje narėje.

2. Valstybės narės reikalauja, kad pirminis kreditorius arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjas apie 1 dalyje nurodytą perleidimą informuotų vartotoją, išskyrus atvejus, kai pirminis kreditorius pagal susitarimą su teisių perėmėju ir toliau tvarko kreditą vartotojo atžvilgiu.

40 straipsnis

Ginčų sprendimas ne teismo tvarka

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojams būtų užtikrinta galimybė naudotis tinkamomis ir veiksmingomis ginčų sprendimo ne teismo tvarka procedūromis vartotojų ir kreditorių, kredito tarpininkų arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjų ginčams, susijusiems su šioje direktyvoje nustatytomis teisėmis ir įsipareigojimais, spręsti, atitinkamais atvejais pasitelkiant esamus subjektus. Tokios ginčų sprendimo ne teismo tvarka procedūros ir tokias procedūras siūlantys subjektai privalo atitikti Direktyva 2013/11/ES nustatytus kokybės reikalavimus.

2. Valstybės narės skatina 1 dalyje nurodytus ginčus sprendžiančius subjektus bendradarbiauti sprendžiant tarptautinius ginčus, susijusius su kredito sutartimis arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugomis.

XIV SKYRIUS

KOMPETENTINGOS VALDŽIOS INSTITUCIJOS

41 straipsnis

Kompetentingos valdžios institucijos

1. Valstybės narės paskiria nacionalines kompetentingas valdžios institucijas, įgaliotas užtikrinti šios direktyvos taikymą ir vykdymą, ir užtikrina, kad joms būtų suteikti tyrimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimai bei tinkami ištekliai, būtini tam, kad jos veiksmingai ir efektyviai atliktų savo pareigas.

   Kompetentingos valdžios institucijos yra viešosios institucijos arba įstaigos, pripažįstamos pagal nacionalinę teisę arba nacionalinės teisės aktais tam tikslui aiškiai įgaliotos viešosios institucijos. Jos nėra kreditoriai, kredito tarpininkai ar sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjai.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos valdžios institucijos, visi kompetentingose valdžios institucijose dirbantys arba dirbę asmenys, taip pat kompetentingų valdžios institucijų nurodymu veikiantys auditoriai ir ekspertai būtų įpareigoti saugoti profesinę paslaptį. Jokia konfidenciali informacija, kurią jie gali gauti atlikdami savo pareigas, išskyrus informacijos suvestines arba apibendrintą informaciją, negali būti atskleista jokiam asmeniui arba institucijai, išskyrus atvejus, kai keistis tokia informacija arba ją teikti aiškiai reikalaujama pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę.

3. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos valdžios institucijos būtų vienos ar abiejų toliau nurodytų rūšių subjektai:

(a) kompetentingos valdžios institucijos, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1093/2010[44] 4 straipsnio 2 dalyje;

(a) valdžios institucijos, kurios nėra a punkte nurodytos kompetentingos valdžios institucijos, jei nacionaliniuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose reikalaujama, kad tos valdžios institucijos, kai būtina, visada bendradarbiautų su a punkte nurodytomis kompetentingomis valdžios institucijomis, siekdamos vykdyti savo pareigas pagal šią direktyvą.

4. Valstybės narės užtikrina, kad valdžios institucijos, paskirtos kompetentingomis užtikrinti šios direktyvos taikymą ir vykdymo užtikrinimą, atitiktų kriterijus, nustatytus Reglamento (ES) Nr. 2017/2394 5 straipsnyje.

5. Valstybės narės informuoja Komisiją apie kompetentingų valdžios institucijų paskyrimą ir bet kokius susijusius pakeitimus ir, jeigu jų teritorijoje yra daugiau nei viena kompetentinga valdžios institucija, nurodo atitinkamų pareigų paskirstymą tarp skirtingų kompetentingų valdžios institucijų. Pirmas toks pranešimas pateikiamas kuo greičiau ir ne vėliau nei po dvejų metų nuo direktyvos įsigaliojimo dienos.

6. Kompetentingos valdžios institucijos naudojasi savo įgaliojimais pagal nacionalinę teisę:

(a) tiesiogiai pačios arba prižiūrimos teisminių institucijų arba

(b) kreipdamosi į teismus, kompetentingus priimti būtiną sprendimą, be kita ko, atitinkamais atvejais pateikdamos apeliacinį skundą, jei prašymas priimti būtiną sprendimą nėra patenkinamas.

7. Kai valstybių narių teritorijose yra daugiau nei viena kompetentinga valdžios institucija, valstybės narės užtikrina, kad tų institucijų atitinkamos pareigos būtų aiškiai apibrėžtos ir kad jos glaudžiai bendradarbiautų tam, kad galėtų veiksmingai atlikti savo atitinkamas pareigas.

8. Komisija bent kartą per metus skelbia kompetentingų valdžios institucijų sąrašą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir jį nuolat atnaujina savo interneto svetainėje.

XV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

42 straipsnis

Suderinimo lygis

1. Kadangi šioje direktyvoje pateikiamos suderintos nuostatos, valstybės narės negali toliau taikyti arba priimti savo nacionalinės teisės aktų nuostatų, besiskiriančių nuo nustatytų šioje direktyvoje, jeigu šioje direktyvoje nėra nurodyta kitaip.

[44] 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB, OL L 331, 2010 12 15, p. 12.

2. Kai valstybė narė pasinaudoja 2 straipsnio 5 ir 6 dalyse, 8 straipsnio 1 dalyje, 8 straipsnio 2 dalies c punkte, 20 straipsnio 2 dalyje, 26 straipsnio 2 dalyje ir 29 straipsnio 4 dalyje nurodytomis reglamentavimo galimybėmis, ji apie tai ir visus vėlesnius pakeitimus praneša Komisijai. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kad ši informacijai būtų išplatinta nacionaliniams kreditoriams, kredito tarpininkams, sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjams ir vartotojams.

43 straipsnis

Privalomasis šios direktyvos pobūdis

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojai negalėtų atsisakyti teisių, suteikiamų jiems nacionalinėmis priemonėmis, kuriomis ši direktyva perkeliama š nacionalinę teisę.

2. Valstybės narės užtikrina, kad nuostatų, priimtų siekiant perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę, laikymosi negalima būtų išvengti dėl to, kaip suformuluojamos sutarčių nuostatos.

3. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad vartotojai neprarastų šia direktyva suteikiamos apsaugos pasirinkus, kad kredito sutarčiai arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugoms taikoma teisė būtų trečiosios šalies teisė, kai kredito sutartis arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugos yra glaudžiai susijusios su vienos ar kelių valstybių narių teritorija.

44 straipsnis

Sankcijos

1. Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės praneša Komisijai apie tas taisykles ir tas priemones iki *[Leidinių biurui: įrašyti datą – šeši mėnesiai nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*] ir nedelsdamos ją informuoja apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.

2. Valstybės narės užtikrina, kad, kai reikia taikyti sankcijas pagal Reglamento (ES) 2017/2394 21 straipsnį, būtų numatyta galimybė arba baudas skirti taikant administracines procedūras arba pradėti teismo procesą dėl baudų skyrimo, arba atlikti abi šias procedūras. Didžiausia tokių baudų suma turi sudaryti ne mažiau kaip 4 proc. kreditoriaus, kredito tarpininko arba sutelktinio finansavimo kreditais paslaugų teikėjo metinės apyvartos visose valstybėse narėse, susijusiose su koordinuotais vykdymo veiksmais.

3. Valstybės narės numato, kad kompetentinga valdžios institucija gali atskleisti visuomenei informaciją apie bet kokią administracinę sankciją, paskirtą už priemonių, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimą, jeigu toks paskelbimas nesukeltų didelės grėsmės finansų rinkoms arba pernelyg nepakenktų susijusioms šalims.

45 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

2. Įgaliojimai priimti 30 straipsnio 5 dalyje nurodytus deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami penkerių metų laikotarpiui nuo xx xx xxxx. Likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki penkerių metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudojimosi deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą. Deleguotieji įgaliojimai savaime pratęsiami tokios pačios trukmės laikotarpiams, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trims mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 30 straipsnio 5 dalyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.

4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais, vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.

5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

6. Pagal 30 straipsnio 5 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per tris mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

46 straipsnis

Peržiūra ir stebėsena

1. Komisija kas penkerius metus, pirmą kartą po penkerių metų nuo direktyvos taikymo pradžios, atlieka direktyvos peržiūrą. Peržiūra apima ribinių verčių, nustatytų 2 straipsnio 2 dalies c punkte ir IV priedo II dalyje, ir procentinių normų, naudojamų apskaičiuojant mokamos kompensacijos dydį 29 straipsnyje nurodyto išankstinio grąžinimo atveju, vertinimą, atliekamą atsižvelgiant į ekonomines tendencijas Sąjungoje ir į padėtį atitinkamoje rinkoje.

2. Komisija taip pat stebi 42 straipsnyje nurodytų reglamentavimo pasirinkimo galimybių buvimo poveikį vidaus rinkai ir vartotojams.

3. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai 1 ir 2 dalyje nurodytos peržiūros ir įvertinimų rezultatų ataskaitą, jei tikslinga, pridėdama prie jos pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

47 straipsnis

Panaikinimas ir pereinamojo laikotarpio nuostatos

Direktyva 2008/48/EB panaikinama nuo [*Leidinių biurui: įrašyti datą – šeši mėnesiai nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*]. Tačiau, kiek tai susiję su vartotojų ir kreditorių arba kredito tarpininkų arba sutelktinio finansavimo kredito paslaugų teikėjų, kurie laikomi labai

mažomis, mažosiomis ir vidutinėmis įmonėmis, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/34/ES[45] 3 straipsnyje, santykiais, kuriems taikoma ši direktyva, Direktyva 2008/48/EB toliau taikoma iki [*Leidinių biurui: įrašyti datą – 18 mėnesių nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*].

Direktyva 2008/48/EB toliau taikoma kredito sutartims, galiojančioms [*Leidinių biurui: įrašyti datą – šeši mėnesiai nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*] iki [*jų galiojimo pabaigos*].

Tačiau šios direktyvos 23 ir 24 straipsniai, 25 straipsnio 1 dalies antras sakinys, 25 straipsnio 2 dalis ir 28 bei 39 straipsniai taikomi visoms neterminuotoms kredito sutartims, galiojančioms [*Leidinių biurui: įrašyti datą – šeši mėnesiai nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*].

Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir skaitomos pagal V priede pateiktą atitikties lentelę.

48 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės ne vėliau kaip [*Leidinių biurui*: *įrašyti datą – 24 mėnesiai nuo direktyvos priėmimo dienos*] priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą. Tas nuostatas jos taiko nuo [*Leidinių biurui: įrašyti datą – šeši mėnesiai nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*].

   Tačiau, kiek tai susiję su vartotojų ir kreditorių arba kredito tarpininkų arba sutelktinio finansavimo kredito paslaugų teikėjų, kurie laikomi labai mažomis, mažosiomis ir vidutinėmis įmonėmis, kaip nurodyta Direktyvos 2013/34/ES 3 straipsnyje, santykiais, kuriems taikoma ši direktyva, valstybės narės tas priemones taiko nuo [*Leidinių biurui: įrašyti datą – 18 mėnesių nuo perkėlimo į nacionalinę teisę termino*].

   Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

49 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

50 straipsnis

Adresatai

[45] 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES dėl tam tikrų rūšių įmonių metinių finansinių ataskaitų, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir susijusių pranešimų, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB ir panaikinamos Tarybos direktyvos 78/660/EEB ir 83/349/EEB (OL L 182, 2013 6 29, p. 19).

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkas	*Pirmininkas*